

Antal tegn (inkl. mellemrum): 206.320
= 82, 52 Normalsider

Frihed, Lighed og Faderskab – Maskulin kønspolitik online

ABSTRACT	4
1. INDLEDNING	5
Struktur.....	6
2. TEORI	8
Mens Studies og Masculinist Studies	9
Maskuliniteter og hegemonisk maskulinitet	12
3. EMPIRI	18
Empiri – indhold og afgrænsning.....	19
Aktivitetsniveau	22
To Spor – Faderskab og Maskulinisme	25
Empirien som socialt netværk.....	25
Relationer på Netværket.....	28
Opsummering og delkonklusion.....	31
4. MASKULINITETER	34
Diskursanalyse.....	35
Faderskab.....	37
Fædre og Ligestilling	38
Faderskab eller Forældreskab?	40
Marginaliseringdiskurser	45
Faderskab i essentialistisk perspektiv	48
Opsummering	51
Maskulinisme	52
Maskulin krise	53
Maskulinitet og marginaliseringsdiskurser	55
Feminisering og den østrogene verdensorden	57
Maskulin essens.....	60
Gode og dårlige kvinder.....	65
Politiske tilhørsforhold.....	70
Opsummering	73
Opsummering og delkonklusion.....	74
5. INTERVIEWS.....	76

Kvalitative interview som metode	76
Interviewpersoner	77
Interview form og Analysemetode	78
Interviews	78
Foreningen Far	79
Dadman	83
Kimpurator	86
Mandens	90
Fællesskab og relationer	95
Opsummering og delkonklusion	98
 6. KONKLUSION OG PERSPEKTIVERING	 100
Kritik og problematisering	100
Konklusion	102
Perspektivering	105
 7. LITTERATUR	 106
 8. BILAG	 113

Maia Kahlke Lorentzen
Medievidenskab, Københavns Universitet, August 2007
Vejleder: Anne Jerslev

Abstract

In this thesis, I examine a host of Danish websites focusing on male gender politics. The thesis has a qualitative focus, and the main aim is to analyze how masculinity is produced as discourse in the webtexts.

My theoretical perspective derives primarily from the pro-feminist Men's Studies, and the primary theories come from the Australian Sociologist R.W. Connell, who coined the terms *Hegemonic Masculinity* and *Masculinities* as tools of research in men's issues.

Initially, I identify 23 websites that contain a critical perspective on men and masculinities in Denmark, and examine their relations in hypertext as a social network.

In this part, two main directions in the empirical research are also defined.

Approximately half the websites focus on fatherhood and men's rights in relation to children, the other half have a more broad perspective on male politics and share an ideological view on gender difference.

These two directions, which I call Fatherhood and Masculinism, are further analyzed in the following chapters; through a thorough analysis of the discourses of masculinities in the texts, which are validated through interviews conducted with some of the webmasters of the field of inquiry.

The conclusion is that the field of inquiry contains two main directions:

Fatherhood sites, which produce egalitarian discourses and share goals of gender equality with e.g. feminist movements.

Masculinist sites, which produce discourses of marginalisation, feminization and gender difference, and are at issue with gender equality and feminism in general.

The two directions share a certain essentialist view of gender as difference, however the actual ideological implications in the discourses are different. The Fatherhood sites aim for gender equality in spite of their essentialism, the Masculinist Sites argue against it because of it.

1. Indledning

”Østrogen er vidunderligt, når det flyder i kvinders årer - noget hæsligt stads, når det flyder i mænds.” (Mandens.dk, set 28.7.2007)

” Netværksgruppen Dadman vil bryde med tabuet om mænd og fædre som mindreværdige omsorgspersoner og vi vil kæmpe for ligeværdige muligheder for både mænd og kvinder særligt i forhold til fælles børn.” (Dadman, set 1.8.2007)

” Baggrunden for projektet er den kraftige og tiltagende afmaskulinisering af den vestlige verden. En afmaskulinisering der på sigt, og visse steder ganske kort sigt, er livstruende for en moderne civilisation.” (Moderate Mandschauvinister, set 28.7.2007)

De indledende citater er taget fra tre hjemmesider, der omhandler mænd og maskulinitet fra et kønspolitisk udgangspunkt. De rejser nogle spørgsmål omkring maskulinitetens natur, der er grundlæggende i dette speciale.

Hvad er maskulinitet? Det er udgangspunktet for den teori og forskning, specialet bygger videre på. Og det var det indledende spørgsmål, jeg selv startede med at stille. Det er ikke det spørgsmål jeg skal søge at besvare, for det har tusindvis af svarmuligheder, og forgrener sig i det uendelige. Jeg spørger derimod hvad maskulinitet er og hvordan det sættes i tale for en bestemt gruppe mænd, der har valgt at starte internetinitiativer op, der debatterer mænd og kønspolitik. Grunden til at jeg fattede interesse for lige netop dette område, er at det for mig var noget nyt at læse om kønspolitisk aktive mænd. Udgangspunktet for de forskellige hjemmesider er desuden usædvanlig i en kønspolitisk kontekst, idet det her er mænd der fremstilles som undertrykte, ildesete, fejlfortolkede, forhadte og på andre måder marginaliserede i det danske samfund. Nogle kritiserer lovgivningen omkring forældremyndighed og kræver ligestilling med mødre. Andre kritiserer en generel kønskultur og mener at blandt andet ligestilling er at bebrejde for at maskuliniteten er i krise. De forskellige positioner er ofte i konflikt, men fælles for

hjemmesiderne er, at de problematiserer mænds stilling i samfundet og afviser ideen om mænd og maskulinitet som dominant.

Som studerende med interesse for køn har jeg primært læst om, hvordan kvindekønnet og femininitet marginaliseres kulturel og økonomisk samt hvordan man arbejder for at kvinder ligestilles med mænd. Så det der gør lige præcis disse hjemmesiders maskulinitets diskurser interessante, er hvordan og hvorfor mandekønnet og maskulinitet fremstilles som marginaliserede eller i en form for krise.

Min problemformulering er således;

- Hvad karakteriserer maskulinitetsopfattelsen på danske internetforaer og hjemmesider, der beskæftiger sig med mænd og maskulinitet fra et kritisk, kønspolitisk perspektiv?

Herunder;

- Hvilke og hvor mange hjemmesider er der, er de aktive og besøgte, hvad er deres indbyrdes relationer og er de primært online fænomener.
- Hvad er deres sag og hvordan konstrueres maskulinitet, køn og dominans som diskurser.
- Er der nogle samlende tendenser, konflikter og/eller intern modstand på disse hjemmesider, og hvori består de.

Struktur

Dette er et kvalitativt speciale. Empirien består af en række hjemmesider og min analyse er funderet primært på disse som tekst, selvom jeg også undersøger deres relationer. Derudover inddrager jeg interviews med hjemmesidernes webredaktører, webmastere og bloggere. Alt i alt er dette en kvalitativ undersøgelse af et bestemt felt.

Diskurserne om mænds rettigheder bevæger sig langs to hovedspor, som jeg identificerer og uddyber i løbet af specialet. Disse to spor er min optik og mit rammeværk i specialet. Analysen falder i tre dele.

I Afsnit 3 vil jeg definere og afgrænse min empiri, beskrive min undersøgelses og udvælgelsesmetode. Jeg vil give et overblik over de hjemmesider, der udgør problemfeltet, deres indbyrdes relationer, aktivitetsniveau, tematik og forskellige former for funktioner, der indgår i de forskellige sider. En række af de mest aktive sider vil jeg beskrive mere indgående, da disse ligger til grund for indholds- og diskursanalysen jeg vil foretage i afsnit 4.

Afsnit 4 er en indholds- og diskursanalyse af de fem mest aktive og største hjemmesider i empirien, som afgrænset i afsnit 3. Jeg vil her analysere tekstens maskulinitetsdiskurser langs de to hovedspor og sætte dem i forhold til teoretiske koncepter om mænds og maskulinitet.

Min empiri består, udover det omfattende materiale fra hjemmesiderne, af en række kvalitative interviews med forskellige aktører fra feltet; webmastere, redaktører og en enkelt debattør¹. I afsnit 5 vil jeg validere og/eller kontestere min egen analyse af de tekstlige diskurser gennem disse interviews.

Først vil jeg introducere mit teoretiske rammeværk, som er studiet af Mænd og Maskulinitet i et akademisk perspektiv.

¹ Denne debattør, Provokatør, er ophavsmand for de plakater de pryder specialets hoved- og afsnits forsider. Jeg har analyseret hans interview og debatvirksomhed som en case, der er vedlagt som bilag D 1.

2. Teori

Dette speciale beskæftiger sig med en række medierede diskurser om og af mænd. Idet der er tale om kønnede diskurser, har jeg valgt et køns teoretiske rammeværk som udgangspunkt for analysen. Jeg vil derfor give et kort overblik over studiet af mænd og maskulinitet som videnskabeligt felt og derefter introducere de teoretiske begreber som jeg anvender i analysen af min empiri. Jeg anvender også andre teorier og metoder i specialet; social-netværksteori og cybersociologi i afsnit 3, diskursanalyse i afsnit 4 og kvalitative interviews i afsnit 5. Disse teoretiske og metodiske begreber og værktøjer vil jeg introducere i de afsnit, hvor jeg benytter dem.

På engelsk har man to ord for køn; *sex* og *gender*, og de sporglige nuancer er her væsentlige. Sex er betegnelsen for det biologiske køn. Her er der, udover relativt sjældne hybrider, to kategorier; mænd og kvinder.

Gender er det sociale køn. Det betegner kønnet som identitet, hvordan det konstituerer sig socialt og kulturelt, og kategorierne forgrener sig principielt i det uendelige. Det sociale køn, heriblandt forestillinger om maskulinitet og femininitet, knytter sig i reglen til de biologiske køn. Maskulinitet forbindes ofte med det biologiske mandekøn, men kan langt fra afgrænses til dette. Maskulinitet er et uendeligt net af kulturelle forestillinger og forforståelser, der forandrer sig i takt med tid og sted.

Denne opfattelse af maskulinitet som socialt køn er en del af mit teoretiske rammeværk, idet jeg tager udgangspunkt en konstruktionistisk tilgang til køn; dvs. teorier, der betragter køn som en social og kulturel praksis, der er foranderlig og kontekstafhængig. I tråd med dette er de biologiske køn – mænd og kvinder - og de socio-kulturelle normer og praksis – maskulinitet og femininitet – heller ikke forbundet entydigt med hinanden.

Men maskulinitet kan også opfattes som en essens, et medfødt karaktertræk eller et sæt biologiske karakteristika, der forbindes med det mandlige køn. Dette er i modstrid med min egen tilgangsvinkel til feltet, men er udgangspunktet for mange af aktørerne i min empiri, der betragter køn som biologisk determineret, og maskulinitet og femininitet som essentielle

træk, der er knyttet til det biologiske køn. Derfor er denne tilgang til køn mindst ligeså relevant, og jeg vil redegøre for begge positioner og begrebsapparater, så jeg kan bruge dem i min analyse af maskulinitetsdiskurser.

Mens Studies og Masculinist Studies

Studiet af mænd og maskulinitet forgrener sig i mange retninger og har, som studiet af køn generelt, mange og modstridende teorier. Studiet af mænd opstod som et selvstændigt område i kølvandet på den anden feministiske bølge i 70'erne (Whitehead, 2002), og er siden vokset sig til et selvstændigt akademisk felt. Adskillige universiteter har centre eller afdelinger, dedikeret til studiet af mænd og maskuliniteter. I Danmark er center for forskning i mænd og maskulinitet, NEMM, placeret på Roskilde Universitetscenter.

Jeg vil overskuelig gøre området ved at inddele det i to hovedretninger; *Mens Studies* og *Masculinist Studies*. Dette er en meget generel inddeling, som er inspireret af Alsop et al.'s *Theorizing Gender* (Alsop et. al., 2002), der er baseret på anskuelsen af køn fremfor disciplin eller metodisk retning. Mens Studies feltet deler en grundanskuelse om, at maskulinitet, ligesom femininitet, er kulturelt og socialt konstrueret.

Masculinist Studies er derimod baseret på en antagelse om, at der er grundlæggende forskel på kønnene baseret på socio-kulturelle og biologiske faktorer.

Disciplinen Mens Studies har i løbet af de seneste 30 år vokset sig til en substantiel akademisk retning indenfor kønsstudier. Mens Studies betegner den pro-feministiske del af studiet af mænd og maskuliniteter, der i 1970'erne voksede ud fra bl.a. feministiske studier og forskning i homoseksualitet (Howson, 2006; Connel, 2005; Edwards, 2006).

Mens Studies favner en lang række retninger og så forskellige faglige discipliner som sociologi, psykologi, medievidenskab, Cultural Studies, antropologi mm., der selvom de er meget forskellige, alle tager udgangspunkt i at maskulinitet, ligesom femininitet, betragtes som en social konstruktion. Desuden er der en fælles ambition indenfor Mens Studies om at udarbejde kritiske redskaber og fortolkninger af den nuværende kønsorden, der betragtes som et magthierarki, hvis dominansrelationer er undertrykkende og hæmmende for både mænd og kvinder (Mac an Ghail & Haywood, 2003; Howson, 2005)

Disciplinen omfatter således også feministiske forskere, der beskæftiger sig med mænd og maskulinitet ud fra dette udgangspunkt, selvom disse ikke nødvendigvis betegner sig selv som forskere i Mens Studies.

Den tværfaglige basis betyder at Mens Studies er en bred disciplin, men også at der indenfor den er spændinger og manglende integration imellem forskellige akademiske discipliner, der beskæftiger sig med studiet af mænd og maskuliniteter (Edwards, 2006). Den tidlige maskulinitetsforskningen var primært en sociologisk baseret tradition, anført af sociologen R.W Connell, der stadig betragtes som en af de vigtigste forskere inden for disciplinen (Clatterbaugh, 1998, Howson, 2005). I de senere år er der opstået en maskulinitetsforskning, der lægger sig i forlængelse af post-strukturalismen, hvor forskningen udføres indenfor akademiske felter som Cultural Studies og Medievidenskab.

Jeg har anvendt tekster, der repræsenterer begge tilgange i det maskulinitetsteoretiske rammeværk i specialet. Idet jeg beskæftiger mig med medier og et specifikt kulturelt felt, er det relevant at bruge post-strukturalistiske tilgange til maskulinitet. Samtidig er grundbegreber fra den sociologiske maskulinitetsforskningstradition stadig ofte anvendes i analyser af maskuliniteter, repræsentation og magtrelationer (Connell, 2005).

Jeg vil i introducere Connells koncepter *Maskuliniteter* og *Hegemonisk Maskulinitet*, idet de udgør den grundlæggende forståelsesramme i dette speciales arbejde med maskulinitet. Men først vil jeg introducere Mens Studies antitese, Masculinist Studies.

Masculinist² Studies er i direkte opposition til tesen i Mens Studies. I denne tradition fremhæves kønnenes forskelle, og maskulinitet og femininitet betragtes som kønnede træk, der er essentielt knyttet til det biologiske køn.

Masculinist Studies er både en akademisk disciplin der trækker på forskellige teoretiske udgangspunkter som sociobiologi (Greenstein, 1993) og evolutionær psykologi, men meget af litteraturen har rod i populær formidling så som selvhjælps- og debatbøger (Bly, 1990; Farrell, 1993) og knytter sig til terapeutiske retninger, religiøse grupper og/eller mandebevægelser (Whitehead, 2002), så som den mythopoetiske mandebevægelse³, som Carl Mar Møller er et hjemligt eksempel på.

² Også kaldet *Masculism*.

³ Den Mythopoetiske Mandebevægelse er en form for psykologisk selvhjælp, organiseret omkring terapi og mytefortælling, med fokus på at "føres tilbage" til et naturligt mandestadie. Der er mere fokus på psykisk velfærd end egentlig kønspolitik, og relationen til eks. feminism er ofte uafklaret. Den

Begrebet *Maskulinisme* blev introduceret af kønsforskeren Brittan i 1989, der forklarer det som;

”Masculinism is the ideology that justifies and naturalizes male domination.” (Brittan, 1989:4)

Ifølge Brittan er maskulinismen feminismens antitese, idet den naturaliserer mandlig dominans gennem videnskabelige og politiske diskurser.

Brittan introducerede begrebet som en kritik af den maskulinistiske tilgang, hvilket også skinner igennem i hans definition. Ligesom indenfor Mens Studies, findes der et væld af retninger indenfor Masculinist Studies, og det er ikke dem alle, der har naturaliseringen af maskulin dominans som deres udtalte mål. Nogle forskere fokuserer på mænds ligestilling og mænds problemer (Whitehead, 2002), men betragter ikke deres projekt som en del af en ideologi om dominans, hvor andre opererer med et konservativt kønssyn og et ideologisk mål om genoprettelse af traditionelle kønsroller. Fælles for Masculinist Studies er netop, det grundlæggende essentialistiske syn på kønnenes forskelle – modsat Mens Studies.

Lazar betegner dikotomien mellem ligestillingsorienterede og konservative kønsideologier som *Gender parity* vs. *Gender polarity* (Lazar, 2005).

Lazar fremsætter således, at den ideologi hvori kønnene betragtes som essentielt forskellige, ikke også kan betragte dem som ligebyrdige. Maskulinismens egentlige projekt er, i denne optik, en naturalisering af et maskulin hegemoni igennem essentialistiske diskurser og videnskabelige argumenter for kønsforskelle.

Lazars definition er dermed væsentlig mere inkluderende end Brittans. Der er flere eksempler på at grupperinger, der betegner sig selv som ligestillingsorienterede, samtidig opererer med et kønsforskels perspektiv, som vi også skal se i empirien, og disse vil i Lazars perspektiv være en del af maskulinismens ideologiske projekt, idet forskelsperspektivet er med til at reproducere maskulin dominans.

Jeg skal dog differentiere mellem disse forskellige perspektiver og holde mig til Brittans definition, når jeg identificerer maskulinisme i teksterne, men jeg vil også løbende analysere og

Myhtopoetiske mandebevægelse er mere en international tendens end en egentlig bevægelse, men har sin oprindelse i 80'ernes *Backlash against feminism*, en modreaktion på feminismens 2. Bølge. Populære repræsentanter er forfatteren Robert Bly, der mytologiserer maskulin identitet gennem genfortælling af eventyr i sin bog *Iron John* eller Wayne Farrel, der mener at maskulin dominans er en myte skabt af feminismen (Farrell, 1993).

fremhæve kønssyn og essentialisme, idet det er et vigtigt parameter for det ideologiske udgangspunkt i teksten. Maskulinistiske fortolkningsrammer er relevante for analysen af diskurser på de websites, der udgør empiren i specialet, men det grundlæggende rammeværk i analysen af maskulinitet stammer fra den akademisk anerkendte og ligestillingsorienterede del af studiet i mænd og maskulinitet, Mens Studies.

Maskuliniteter og hegemonisk maskulinitet

Kategorierne maskulint og feminint forstås i almindelighed som de sociale og kulturelle koder, der antages at høre til de biologiske køn. Hvad det indebærer at ”være maskulin”, og hvem der egentlig udlever det er til gengæld svært at definere på stående fod. Er maskulinitet knyttet til det biologiske køn? Hvad består den i? Kan den variere fra person til person, er den medfødt eller konstrueret? Spørgsmålene er mange, og konceptet maskulinitet har da også optaget – og optager stadig – forskere indenfor Mens Studies.

Den australske sociolog R.W. Connell, der betragtes som en af hovedteoretikerne inden for Mens Studies, har igennem sit akademiske virke lanceret ideen om flere *maskuliniteter* (Connell, 1985, 1995).

Connell betragter maskulinitet som et kønnet karaktertræk, men opponerer imod tanken om, at det er en essens med faste bestanddele. Derfor lancerede han ideen om maskuliniteter, heterogene sociale køn, der varierer med de historiske, kulturelle, sociale og geografiske kontekster. Dette begrebsapparat er i høj grad blevet adopteret af Mens Studies, og stort set alle antologier om området har *Men and Masculinities* som en del af overskriften (Whitehead, 2002, Mac an Ghail & Haywood, 2003, Ed. Kimmel & Hearn, 2005 mfl.).

Connell knæsatte dette som en del af paradigmet *hegemoniske maskulinitet*, sammen med Carrigan og Lee-artiklen ”*Towards a new sociology of Masculinity*” (1985)⁴, der betragtes som en af hovedteksterne i Mens Studies.

Hegemonisk maskulinitet er formuleret på baggrund af den italienske filosof og marxistiske teoretiker Antonio Gramscis hegemoni begreb (Gramsci, 1994), der betegner den kulturelle

⁴ Begrebet introduceredes i maskulinitetsforskningen for at imødekomme behovet for mere sofistikerede forklaringsmodeller omkring magtrelationer end de patriarkats- og kønsrolleteori der dominerede Mens Studies feltet i 1970’erne (Connell, 2005, Edwards, 2006).

dynamik der gør, at en bestemt gruppe kan tilkæmpe sig og opretholde en førende position i den sociale sfære.

Hegemonisk maskulinitet konceptualiserer magtstrukturer i kønsordenen og betegner den praksis, der opretholder mænds dominans over kvinder og bestemte grupper mænds dominans over andre mænd i en socio-kulturel kontekst.

”Hegemonic masculinity can be defined as the configuration of gender practice which embodies the currently accepted answer to the problem of the legitimacy of patriarchy, which guarantees (or is taken to guarantee) the dominant position of men and the subordination of women”
(Connell, 1995: 77)

Hegemoniet skal således ikke forstås som en magtkonfiguration baseret på fysisk magt-udøvelse, men snarere en række praksiser og kulturelle forståelser omkring køn, der legitimerer og reproducerer den mandlige dominans og den kvindelige underkastelse.

“Hegemonic masculinity was understood as the pattern of practice (i.e., things done, not just a set of role expectations or an identity) that allowed men’s dominance over women to continue.”
(Connell & Messerschmidt, 2005: 5)

En illustration af hvordan hegemonisk maskulinitet konstitueres i kønsordenen, dvs. den magtstruktur kønnene opererer i, som et hierarki af en lang række forskellige femininiteter og maskuliniteter er vedlagt som bilag C 1. Den hegemoniske maskulinitet er dominant på det overordnede plan, kvindekønnet er underordnet som helhed, og maskulinitetstyper, der afviger fra den hegemoniske idealtype, er også domineret af den hegemoniske maskulinitet. Hegemoni-begrebet åbner således også op for mere komplekse analyser af magtrelationer mænd imellem og for at medtage race, klasse og seksualitet i analysen af visse grupper af mænds dominans af såvel kønsordenen, som sociale og kulturelle sfærer.

Hegemonisk maskulinitet er ikke normalt statistisk set, og ganske få mænd inkorporerer de mange karakteristika det hegemoniske ideal indeholder. Den hegemoniske maskulinitet er et normativ ideal, der benyttes som dominations strategi overfor kvinder og subordinerede grupper af mænd. Det er den til enhver tid gældende forestilling i en kultur om, hvad det vil sige at være en rigtig mand;

”Crucially, though, while this ideal emerges and develops from within the socio-cultural milieu, it becomes essentialized and ultimately, reified as the benchmark against which all men must gauge their success in the gender order. This ideal is hegemonic masculinity.” (Howson, 2006: 3)

Det hegemoniske ideal er således i spil for alle maskuline identitetsdannelser, selvom det i sig selv er et ekskluderende ideal, som kun ganske få mænd kan inkorporere. Den hegemoniske maskulinitet er i udgangspunktet hvid, heteroseksuel, befinder sig i middel-klassen, er økonomisk uafhængig, veluddannet, fysisk og psykisk robust samt i stand til at opnå bestemte mål ved kontrolleret og veltilrettelagt aggression (Howson, 2006; Edwards, 2006). De idealer, der kendetegner den hegemoniske maskulinitet, er under konstant forandring i takt med sin samtid og kultur, så idealet udvikler sig med nye generationer og samfundsudviklinger. Derfor kan man også iflg. Connel (2005) med rette tale om *multiple hegemonic masculinities*, idet det hegemoniske ideal kan veksle afhængig af f.eks.

geografi. Følgende skema⁵ illustrerer det hegemoniske hieraki:

Der er i Connells teori uendelig mange maskuliniteter, og i hans hegemoni-model er alle andre grupper end den hegemoniske da også i flertal. I hegemoni-modellen eksisterer der mellem de enkelte typer af maskulinitet og femininitet både relationer, der består af dominans, modstand og alliance.

Hegemoniet kan opnås såvel ved inkorporation af de marginaliserede og subordonerede maskuliniteter og femininiteter i en fungerende kønsorden, som ved aktiv undertrykkelse – og fungerer faktisk bedre herved (Connel & Messerschmidt, 2005). Mænds dominans over andre mænd fungerer således gennem produktionen af dette hegemoniske ideal.

”The subordination and marginalisation of men is always a product of their relations to those men (or at least the symbols that represent those men) who operate at close proximity to the hegemonic ideal.” (Howson, 2006: 63)

Connell illustrerer det maskuline hierarki ved at inddele kønsordenen i forskellige typer maskuliniteter, der er rangordnet under den hegemoniske maskulinitet. Næstøverst befinder sig gruppen af *medskyldige maskuliniteter* (*complicit masculinities*). Disse lægger sig tæt op ad det

⁵ Fra Howson, *Challenging hegemonic masculinity*, 2005.

hegemoniske ideal i deres udtryk af maskulinitet, men inkorporerer det af forskellige årsager ikke fuldstændig. Grupperne af subordinerede og marginaliserede maskuliniteter tæller grupper af mænd, der i endnu mindre grad er i stand til at inkorporere det hegemoniske ideal.

Subordinerede maskuliniteter er oftest grupper med andre klasse-, race eller etniske tilhørs-forhold end det hegemoniske ideal foreskriver.

De *marginaliserede maskuliniteter* er dem, der afviger substantielt fra det hegemoniske ideal, hvilket homoseksuelle maskuliniteter i særdeleshed gør. Homoseksualitet er maskulinitetens antitese i det hegemoniske system⁶, og dermed er homoseksuelle maskuliniteter placeret allernederst i hierarkiet, og er marginaliserede af resten af maskuliniteterne. En sort homoseksuel mand er således både en del af de subordinerede maskuliniteter, men også af de marginaliserede pga. sin seksualitet.

Den sidste gruppe, *protest masculinities*, betegner grupper af mænd, der kombinerer stereotype maskulinitetsidealer med ukonventionelle holdninger til køn og generel protest og modstand mod samfundet⁷.

Jeg vil ikke gå i dybden med femininiteterne i Connells model. De ligger i forlængelse af den maskuline del af hierarkiet; den *fremhævede femininitet* er komplementær til den hegemoniske maskulinitet, og dermed er dens projekt at normalisere femininitetens underordning af maskulinitet, ligesom de andre feminine grupperinger er paralleller til maskuliniteterne, med den undtagelse at de altid er et trin længere nede i hierarkiet i forhold til deres maskuline modpart.

Jeg har nu introduceret den forståelse af maskulinitet, som jeg opererer med i dette speciale. Maskulinitet er ikke én iboende kønnet identitet, men har mange kulturelle konfigurationer, der dog alle er indskrevet i en hegemonisk magtstruktur og er hierarkisk inddelt alt efter hvor tæt, de er på det hegemoniske ideal. Connells model er en meget overordnet inddeling, og hans

⁶ Homoseksualitet har ikke altid været uforenelig med maskulinitet. I renæssancen og tidligere perioder, har seksuelt begær af unge mænd været en hel legitim del af den maskuline kultur (Solomon-Godeau, Carrigan mfl). Den heteroseksuelle hegemoniske maskulinitet er en historisk konstruktion, i øjnene på en bred skare af kønsforskere der fokuserer på det maskuline.

⁷ Et af Connells egne studier af protest maskulinitet omfatter australske bikere (Connell, 2000) og deres komplekse produktion af maskulin identitet, der både omfattede hegemoniske maskulinitets-forestillinger og fysisk styrke og aggression, men også inkorporerede ”kvinde” opgaver som børnepasning og husholdning. Hermed produceres en maskulin identitet, der både reproducerer og aktivt omfortolker eller kontesterer den hegemoniske maskulinitet. Protest-maskuliniteter kan både være pro-feministiske grupper og grupper af unge mænd, der er medlemmer af gadebander, højrefløjsgrupper eller terrorceller (Kimmel, 2005).

grupperinger af maskuliniteter er et indledende studie, der er blevet uddybet og videreudviklet meget, siden han oprindeligt lancerede det. Connells terminologi åbner op for studiet af maskuliniteter både i strukturelle og specifikke analyser, eksempelvis sociologen Michael Kimmels studier af højreorienterede protest-maskuliniteter i USA og Skandinavien (Kimmell, 2005) eller medieforskeren Michelle Lazars studier af faderskabskulturer i medier i Singapore (Lazar, 2005).

Jeg vil bruge flere af sådanne studier og begreber fra maskulinitetsforskningen i specialet, men disse vil jeg introduceret løbende, der hvor der er relevante for analyse eller perspektivering.

3. Empiri

Når jeg har præsenteret folk for mit specialeemne, har mange spurgt om der overhovedet fandtes nok eksempler, som jeg kunne arbejde med. Hvor mange mænd gider lave hjemme-sider om manglende ligestilling, kvinders dominans og diskriminering på socialområdet eller råber vagt i gevær om en ”maskulin krise”?

Der har jeg måtte overraske dem, ligesom jeg indledningsvis selv blev overrasket. Der er faktisk ganske mange, der tager sig besværet med at opbygge en hjemmeside, alene med det formål at udbrede viden eller diskutere de problematikker, de finder relevante i forhold til deres maskulinitet. Mange af siderne har aktive debatforaer og daglig postering af artikler og indlæg. Dette øger, efter min mening, relevansen af den analyse, jeg foretager i specialet. Empirien er omfangsrig, både i kraft af antallet af sider og det materiale der ligger på de enkelte; den består i et felt af hjemmesider, der er tematisk beslægtede i deres maskulinitetsdiskurser.

Dette afsnit definerer og afgrænser specialets empiri og analyserer den kontekst, som analysen indgår i. Det er en præsentation af de hjemmesider, som er den centrale del af min empiri– en række hjemmesider med et kønspolitisk indhold lavet af mænd.

Indledningsvis vil jeg redegøre for min indsamlingsmetode og de kriterier, jeg har udvalgt empirien efter. Jeg vil give et overblik over hvilke hjemmesider, der udgør empirien, hvor store og hvor aktive de er, samt hvordan de forholder sig til hinanden.

Der findes to forskellige hovedspor i min empiri, som jeg strukturerer mine analyser efter. Jeg vil kort præsentere disse to diskurser i denne del og redegøre for, hvordan de indgår som tema på de forskellige hjemmesider.

Empirien består af mange forskellige enheder af webtekst, der er forbundet til hinanden både tematisk og hypertekstuelt. Jeg fandt at den bedste måde at analysere mønstrene i disse relationer var at opstille empirien som et online socialt netværk. Med udgangspunkt i aktiviteten på siderne og centralitet på dette netværk vil jeg desuden identificere de største, mest aktive og mest centrale af hjemmesiderne som udgangspunkt for indholdsanalysen i afsnit 4.

Empiri – indhold og afgrænsning

Jeg har anvendt en enkel metode til at indsamle hoveddelen af min empiri, der udgøres af hjemmesider om mænd og maskulinitet.

Jeg tog udgangspunkt i den første hjemmeside jeg fandt, www.Mandens.dk og screenede dennes linksamling. De sider der havde en mandetematik registrerede jeg og gennemgik derefter deres linksamlinger på samme måde, indtil jeg ikke stødte på flere nye sider om emnet.

Denne metode er en webudgave af sneboldmetoden - en metode indenfor litteratursøgning, der består i opslag i litteraturlister. Sneboldmetoden er især anvendelig, hvis man beskæftiger sig med et ukendt område, idet referencer fra litteraturlister kan give en et indtryk af, hvorvidt et værk eller en forfatter er anerkendt og anvendt indenfor et bestemt felt.

Almindelige databasesøgninger er muligvis mere udtømmende og systematiske, og sneboldmetoden kan give huller i informationssøgningen, hvor det derfor kan være godt at validere med mere strukturerede søgninger (Armstrong & Large, 2001).

Idet jeg betragter min webempiri som et netværk, er netop de enkelte siders henvisninger til hinanden, og det disse links siger om de enkelte siders position i netværket meget relevant.

Derfor har jeg brugt denne indsamlingsmetode i stedet for eksempelvis en Google-søgning på ”mænd” og ”maskulinitet”. Jeg kan dermed ikke garantere, at jeg har medtaget alle danske hjemmesider, der beskæftiger sig med mænd og maskulinitet ud fra et kritisk perspektiv. Min empiri er afgrænset af aktørernes egne virtuelle ”litteraturlister”, deres linksamlinger.

Hjemmesidernes linksamlinger er ofte omfattende og indeholder også links til sider, der ikke er relevante for specialets emne. Principielt forgrener netværket sig i de uendelige, hvilket er en grundlæggende præmis for hypertext. Jeg opstillede derfor fire udvælgelseskriterier for at afgrænse min empiri til det, der er relevant for mit interesseområde og problemformulering.

Disse fire kriterier er:

1. At siden beskæftiger sig med mænd og maskulinitet.
2. At siden er lavet af mænd med mænd som primær målgruppe.
3. At siden er dansk (dvs. på dansk og /eller hostet i Danmark).
4. At siden har et kønspolitisk perspektiv på mænd og maskulinitet.

Disse udvælgelseskriterier afgrænser empirien til et bestemt indhold, produktionsform og placering. Jeg har med udvælgelseskriterierne udelukket hjemmesider, der er lavet af

forskningsgrupper, sociale programmer eller som ministerielle initiativer. Ligeledes har jeg udelukket sider, der er lanceret fra feministiske initiativer og tematiserer mænd. Herudover har jeg afgrænset empirien til Danmark. Der er masser af udenlandske sider, der beskæftiger sig med samme emner, men mit mål med denne opgave er først og fremmest at fordæge at definere maskulinitets diskurser indenfor en dansk kultursfære.

Efter at være gået systematisk igennem linksamlinger og registreret alle sider, der opfyldte udvælgelseskriterierne, endte jeg med de 23 følgende hjemmesider⁸:

1: *Mandens* - Webmedie og forum for mænd med artikler, debat, gode råd og links. Siden er et privat initiativ af Webmasterne er Kjeld Heising og Peter Kristensen.

2: *Foreningen Far* – hjemmeside for Foreningen Far, medlemsorganisation der rådgiver om- og laver politisk arbejde for ligestilling på familieområdet.

3: *Dadman* – hjemmeside for det kønspolitiske netværk Dadman, der fokuserer på forældre-rettigheder. Formand og webmaster hedder Dennis Johansen.

4: *Hans Side* – Integreret blogsamling og blogudbyder for folk der ønsker at debattere mænds- og drenges stilling i det danske samfund. Webmasteren går under synonymet JFA.

5: *Kimporator* – Blog om kønspolitik og mænds position i Danmark.

6: *37°* - Blog om kønspolitik. Nu omlagt til bloggen kimporator.dk. Begge skrives og redigeres af Kim Poulsen a.k.a. Kimporator

7: *Moderate Mandschauvinister* – Hjemmeside for den politiske gruppe Moderate Mandschauvinister, der ønsker at starte et politisk parti på sigt. Kim Poulsen a.k.a Kimporator står bag initiativet.

8: *Blogbot – Maskulinister* – Underside af blogsamlingen blogbot.dk hvor blogs, der har maskulinitet som tema, kan tilmelde sig. Kimporator.dk og Hans Side.dk er tilmeldt. Kim Poulsen a.k.a. kimporator administrerer denne blogsamling.

9: *Dansk mandschauvinistisk Forening* – Hjemmeside for Dansk Mandschauvinistisk Forening, administreret af formanden, der bare kalder sig Sigurt og er eneste medlem.

10: *Den Sorte Hånd* – Hjemmeside om videnskabelige emner, hvor biologiske forklaringer på kønsforskelle er et af temaerne. Webmasteren hedder Ole Hansen.

11: *Mandelogen* – Debatforum for og om mænd. Det angives ikke, hvem der står bag siden.

⁸ Jeg kalder hjemmesiderne ved det navn de selv angiver på siden. Ikke alle sides navn er synonym med deres domænenavn, de rigtige URL'er på alle 23 sider findes som bilag C 3

- 12: *Carl Mar Møller* – Hjemmeside for terapeut og eventmager Carl Mar Møller, der indeholder kursusudbud, billedmateriale og nyheder.
- 13: *David Deida* – Hjemmeside for forfatter og forefragsholder David Deida, indeholder information om hans bog *the superior man* og hans kurser.
- 14: *Ligestilling.nu* – Debatforum om ligestilling for mænd i Danmark. Webmaster og eneste skribent hedder Claus Kaae.
- 15: *Far – Daddys Fucked up*⁹ - hjemmeside der omhandler mænds ligestilling med kvinder og forældremyndighedsproblematikker. Det er ikke angivet, hvem der står bag siden.
- 16: *Skilsmisefar* –hjemmeside med artikler og rådgivning om fædres rettigheder i en skilsmisessituation, samt om webmasterens egen skilsmisse. Webmasteren er anonym.
- 17: *Den enlige Fars Forening* – Hjemmeside for forening af enlige fædre, der kæmper for fædres rettigheder i forhold til børn. Webmaster og Formand hedder Henrik Kjeldsen.
- 18: *Alanus* –Hjemmeside der dokumenterer samværssag, hvor webmasteren Allan Ødum mistede og genvandt retten til samvær med sin datter.
- 19: *Haandvasken*- Hjemmeside der især er dedikeret til tv-dokumentaren *Farvel Far*¹⁰, der blev taget af programmet på DR. Webmaster hedder John H Sørensen.
- 20: *Forældre fremmedgørelse* – Hjemmeside om Parental Alienation Syndrome (PAS), Et syndrom der, ifølge nogle psykologer, ofte fremkommer i skilsmisessituationer. Webmaster er Dennis Johansen, der også administrerer Dadman.dk og Debatfar
- 21: *En fars kamp* – Privat hjemmeside, der dokumenterer webmasterens sag for forældremyndighed over sine tre børn.
- 22: *Fædregruppen Spørge Jørgen* – Debatforum for fædre.
- 23: *Debatfar* – Debatforum for mænd og fædre, der er startet af Dennis Johansen der også administrerer Forældre fremmedgørelse.dk og Dadman.dk

Disse 23 sider udgør den centrale del af min empiri.

¹⁰ Udsendelsen *Farvel Far* skulle have været sendt på DR i 1999, men et fagedforbud forhindrede udsendelsen med hjemmel i at en medvirkende ikke fik den anonymitet, hun blev lovet. Udsendelsen bruger bl.a. skjult kamera til at dokumentere, hvordan beskyldninger om overgreb og incest bruges som våben mod fædre i samværssager. Både Dadman og Mandens har henvisninger til online versioner af filmen, der kan ses på Google Video på <http://video.google.com/videoplay?docid=4575261205946850304>

Tilsammen udgør disse webtekster dog for meget tekst, til at jeg kan komme omkring emnet, hvorfor jeg har valgt at tage udgangspunkt i de fem sider i indholdsanalysen. Udvælgelse af disse fem sider er baseret på sidernes indhold, omfang, aktivitet og placering blandt de andre sider, som jeg vil uddybe i de følgende afsnit. De fem sider er nr. 1-5 på listen ovenfor; Mandens, Foreningen Far, Dadman, Hans Side og Kimporator (se bilag B 1-5).

Aktivitetsniveau

Aktivitet på hjemmesiderne afhænger af to faktorer - hvor ofte de opdateres af webmasteren, og hvor meget de besøges af brugere og læsere. Alt efter hvilken type hjemmeside der er tale om, skal man se på forskellige faktorer; opdateringsfrekvens, registrerede brugere, debat-indlæg, antal sessions eller hvor regelmæssigt, der blogges og kommenteres. Jeg vil nøjes med at angive disse informationer for de fem sider, der er mest aktive, da de er mest relevante¹¹.

Mandens

Opdateres: sidst opdateret i Maj 2007. Opdateres månedligt, lav redaktionel aktivitet.

Besøgende: 29750 sessions¹² i snit pr. måned

Antal brugere: 270 tilmeldte brugere i forummet.

Oprettet: 1999

Foreningen Far

Opdateres: Siden opdateres regelmæssigt. Debatforummet har flere daglige indlæg.

Besøgende: 46974 sessions i snit pr. måned

Antal brugere: 4000 tilmeldte brugere, 1000 aktive (aktive= bruger der har oprettet indlæg)

Oprettet: Foreningen Far er oprettet i 1977, og hjemmesiden opbygget løbende siden 1998.

Dadman

¹¹ Tallene for Mandens, Foreningen Far og Dadman er vedlagt som bilag C 4. Besøgsestimater på Hans Side og Kimporator er direkte fra de to webmasters og ikke verificerede.

¹² En session er betegnelse for et brugerbesøg på en hjemmeside. Mange hjemmesider registrerer brugerfrekvens i antal hits, som betyder antal forespørgsler fra filer på din server. Da et besøg på en hjemmeside aktiverer mange filer fra en server, vil en enkelt besøgende ofte resultere i mange hits på servere, og antal hits er dermed ikke udtryk for antal brugere. Derfor giver antal sessions et mere reelt billede af besøgstal.

Opdateres: Dagligt/ugentlig

Besøgende: 225760 sessions i alt

Antal Brugere: 236 registrerede brugere i debatforaet

Oprettet: 2004

Hans Side

Postering af blogindlæg: Dagligt/flere gange ugentligt.

Besøgende: 3000 i snit pr. måned

Antal brugere: 8 registrerede bloggere.

Kommentering: Mindst på hver andet indlæg som regel 1-3 kommentarer. Kommentering ofte fra andre Hans Side bloggere.

Oprettet: 2004

Kimporator

Postering af blogindlæg: Dagligt/ugentligt

Besøgende: Mellem 200- 350 besøgende pr. dag

Brugere: Kimporator er en personlig blog.

Kommentering: På næsten alle indlæg, antallet svinger fra 1-10. Kommentering kommer ofte fra brugere af politblogs.dk.

Tallene er svære at sammenligne, da der er tale om meget forskellige sider. En side som Foreningen Far, der også fungerer som rådgivning, vil helt automatisk have langt flere besøgende end en personlig blog som Kimporator. Kimporators besøgende er til gengæld aktive på et andet niveau, idet de er i direkte og ofte løbende dialog med bloggeren. Jeg har forsøgt at give lille indblik i dette ved at angive frekvens af kommentar på indlæg. En sides besøgsantal skal ses i relation til hvilken aktivitet, der foregår på den.

Fælles for de fem hjemmesider er, at de opdateres regelmæssigt og at dem, der står bag dem, er aktive. Den mindst aktive side blandt de fem er Mandens, der ikke længere har regelmæssige posteringer, men hvis debatfora stadig er aktivt. Foreningen Fars hjemmeside er ligeledes primært aktiv gennem sin debatdel, men der laves sjældent store ændringer eller nye posteringer i den faste del af hjemmesiden.

De andre hjemmesider, nr. 6-23 på listen, er sporadisk aktive og har dermed også færre besøgende. Flere af siderne er startet op for flere år siden og opdateres ikke regelmæssigt længere.

Hjemmesider der dokumenterer personlige historier, som Alanus eller En Fars Kamp, har sjældent nye posteringer. Aktiviteten på alanius.dk topper simultant med hans samværssag og dykker, efter der er kommet en afgørelse. Da denne side, ligesom En Fars Kamp, fungerer som en dagbog over samværssagen, virker det meget naturligt at aktiviteten daler, efterhånden som inspirationsmaterialet forsvinder.

Hjemmesiderne Ligestilling.nu, Mandelogen, Debatfar Skilsmissefar har forsøgt at skabe debatforaer, men har ikke formået at generere nævneværdig og konsekvent brugeraktivitet¹³. Deri ligger måske også forklaringen på bagmændenes dalende aktivitet henover tiden. Ligestilling.nu har for eksempel mange indlæg fra webmasteren lige efter sin oprettelse i 1999, men har i de seneste år været næsten fuldstændig inaktiv. Foraet Debatfar er nyt, og en udløber af debatforummet på Dadman. Indtil videre er det dog mest webmasteren Debatfar¹⁴ der er aktiv. Projekterne Dansk Mandschauvinistisk Forening og Moderate Mandschauvinister har udover lighed i navnene det tilfælles, at de begge er forsøg på at etablere konkrete mandegrupper i den virkelige verden. Dansk Mandschauvinistisk Forening består ifølge hjemmesiden af én mand, hvis meninger man skal erklære sig enig i og arbejde for, for at få lov at være medlem. Dette kan være årsagen til, at hjemmesiden – og nok også selve foreningen – har ligget stille siden sin stiftende generalforsamling i 1997.

Moderate Mandschauvinister er oprettet i 2006. Bloggeren Kimporator er bagmand og på hjemmesiden kan man læse, at der er ambitioner om, at basisgruppen skal udvikle sig til ”...en slags folkebevægelse, måske en dag et politisk parti.” (wiki.23xy.dk, set 27.6.07).

Idet siden ikke har eksisteret særlig længe, er det svært at sige om Moderate Mandschauvinister går samme vej som nogle af de andre initiativer, eller om målsætningen vil opfyldes.

Der er blandt en del af siderne en tendens til at kalde sig forening, loge, forum eller lignende betegnelser, selvom der reelt er meget få tilfælde, hvor det rent faktisk er tilfældet. Den Enlige Fars Forening er et eksempel på en hjemmeside, hvor navnet antyder, at der er tale om en

¹³ En af forklaringerne kan være, at en del af siderne har ingen eller omstændige interaktionsfunktioner, selvom de fremstiller sig selv som debatfora. På Ligestilling.nu skal man indsende sit indlæg pr. mail, som webmasteren måske poster og Skilsmissefar har en chat, der kun er åben onsdag fra kl 21. Det er et fællestræk ved de fem mest besøgte sider, at de har en dynamisk interaktionsfunktion, enten i form af debatofurm eller kommentarfunktion på blogsiderne.

¹⁴ Synonym med Dennis Johansen, formand for Netværket Dadman.

officiel forening, men reelt er det en personlig dokumentationshjemmeside for en fars forældremyndighedssag. Det samme gælder de tre debatfora, jeg nævnte før, hvor der i ligestilling.nu's i opslag efter skribenter symptomatisk nok lyder, ”ingen ved hvor stort dette bliver” (ligestilling.nu set 27.6.07)

Foreningen Far er den eneste side, der dækker over en reel forening med medlemmer, vedtægter og politisk arbejde. Dadman laver også politisk arbejde, men er organiseret som et løst struktureret netværk og ikke en forening.

På Mandens og Hans Side er der tale om mindre grupper af ligesindede, der producerer indholdet på hjemmesiden. Disse melder dog også klart ud, hvordan strukturen bag siden fungerer og hvor mange, der reelt står bag.

To Spor – Faderskab og Maskulinisme

De 23 hjemmesider indeholder alle de kriterier jeg har defineret for udvælgelsen af empiri og er dermed alle bærere af de maskulinitetsdiskurser, jeg vil analysere i afsnit 4.

Man kan observere to overordnede diskurser i empirien, når man skimmer navnene og de korte indholdsfortegnelser på hjemmesiderne. Siderne 2, 3 og 15-23 beskæftiger sig primært eller udelukkende med problematikker, der vedrører faderskab. Side 1 og 4-14 beskæftiger sig mere generelt med politiske emner som mænds ligestilling, rettigheder og position i det danske samfund.

Disse to temaer i empirien vil jeg derfor betegne Faderskab og Maskulinisme¹⁵.

Jeg vil uddybe og definere disse to spor i løbet af specialet, men indledningsvis vil jeg analysere empirien som et socialt netværk og vise, hvordan de forskellige hjemmesider fordeler sig på dette netværk, hvilke relationer det skaber og hvordan det stemmer overens med de to spor.

Empirien som socialt netværk

Da jeg først begyndte at researche til dette speciale, havde jeg en forestilling om, at jeg kunne identificere en form for bevægelse på mandeområdet. Efterhånden som jeg klikkede mig videre gennem de forskellige hjemmesider, fandt jeg ud af, at disse hjemmesider nok er tematisk

¹⁵ Det er ikke alle siderne under dette spor, der er bærere af decideret maskulinistiske diskurser, men jeg har valgt det som samlende betegnelse alligeve, for at understrege den maskuline kønspolitiske vinkel på dette spor.

forbundne, men at det ikke er ensbetydende med nogen form for fælles identitet eller organiserede relationer imellem de forskellige aktører.

Hjemmesiderne udgør således ikke en bevægelse, der manifesterer sig på nettet, men er snarere et forbundet net af computermedierede diskurser om mænd og maskulinitet. Jeg vil derfor anskue de samlede hjemmesider som et netværk.

I analysen af computermedierede relationer som sociale netværk tager jeg udgangspunkt i en sammenkobling af to nyere videnskabelige discipliner; social netværksteori og cyber-forskning. Social netværksanalyse fokuserer på mønstrene i sociale relationer, organisationer, stater mv., og er et voksende område især inden for sociologi og kommunikationsteori (Wassermann & Faust, 1994; Wellman, 1988). Man studerer de overordnede mønstre i sociale netværk, informationsstrømme, kerne og periferi, relationerne mellem aktører og effekten på de deltagende mennesker eller organisationer. Det er en strukturel analyseform med henblik på at blotlægge informationsstrømme, netværksbånd, ressourcefordeling og koalitioner i netværk.

I cyberforskningen (Gotved, 1999) anvendes netværksanalysen til at studere online sociale netværk (Garton et al. 1997) Ofte vælges et specifikt afgrænset område, som en chatside (Kendall) eller en blogsamling (Chin & Chignell 2006 mfl.), men et computermedieret socialt netværk kan også identificeres udenom specifikke websider. Den grundlæggende tanke er dog, at man betragter computermedierede netværk som sociale netværk ligesom lignende netværk, der befinder sig uden for cyberspace.

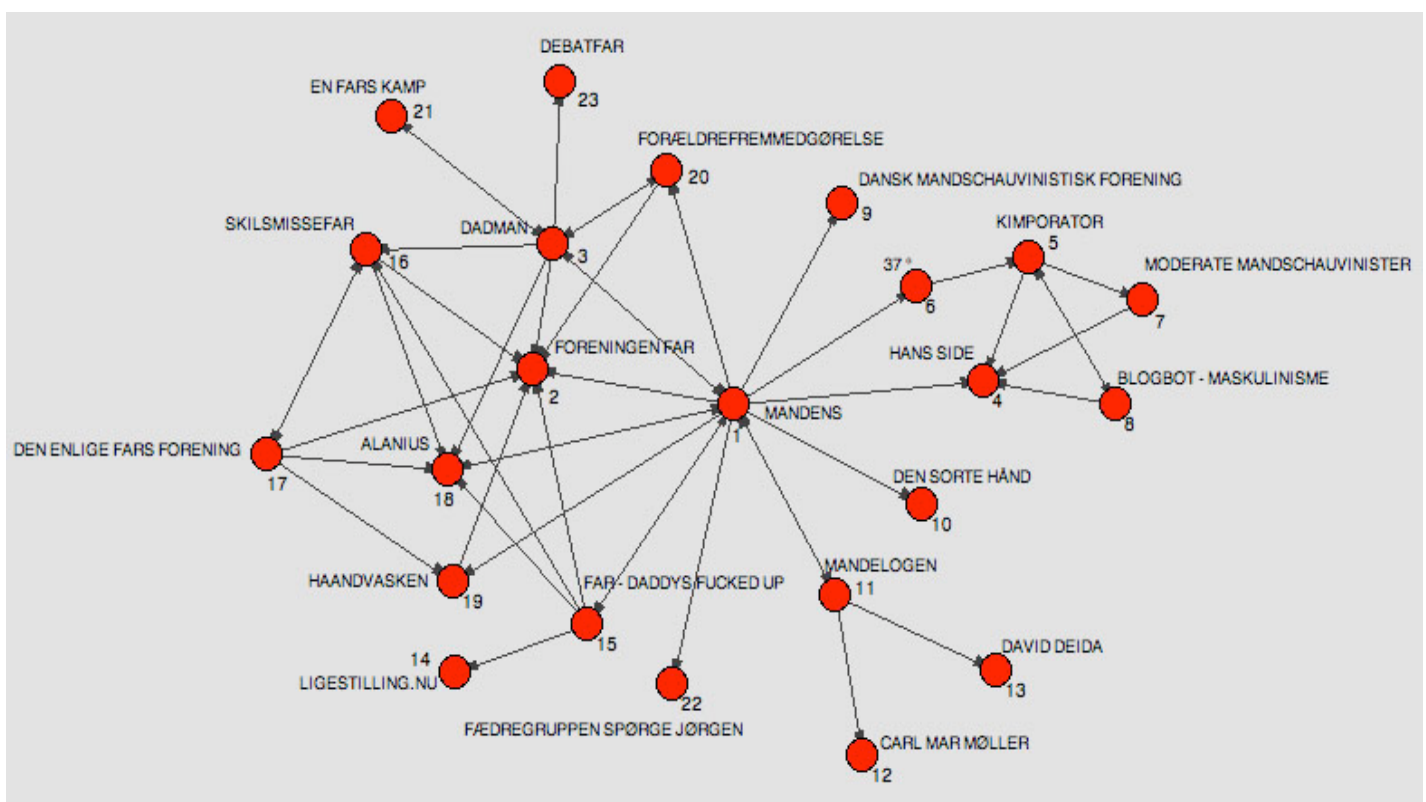
”When a computer network connects people or organizations, it is a social network.”
(Garton et al, 1997: 1)

Relationer og bånd får en anden karakter, når man taler om sociale netværk i den virtuelle verden, idet interaktionen er computermedieret. Måden at identificere disse på, og de parametre man kan måle styrke og indhold af relationer og bånd er anderledes, men grundlæggende er der tale om ”det samme, på en anden måde ” (Gotved, 1999).

Empirien i dette speciale udgør et socialt netværk, hvis fælles platform er maskulinitet, og hvis konkrete bånd udgøres af links. Det sociale aspekt ligger netop i disse links, hvori de enkelte

aktører¹⁶ anerkender hinandens eksistens. Der er ikke tale om, at de enkelte siders webmastere nødvendigvis har relationer i den virkelige verden, men at de webdokumenter, de producerer, er aktører og har medierede relationer til andre aktører – andre webtekster. De 23 enheder udgør et netværk af hjemmesider, der er både tematisk og hypertextuelt forbundne. Jeg vil derfor herefter betegne min webempiri som *Netværket*.

Jeg har angivet, hvordan enhederne samler sig som et netværk gennem deres links til hinanden i diagrammet på næste side¹⁷.

* Stregerne indikerer et hyperlink mellem to sider, pilene indikerer retning.

Ved gensidige links er der pile i begge retninger.

¹⁶ Jeg ser på de forskellige hjemmesider som afgrænsede enheder og dermed en form for sociale aktører. Der står mennesker bag dem alle, i visse tilfælde er hjemmesiden synonym med aktøren, f.eks. på kimpurator, Alanus, En Fars Kamp, Dansk Mandschauvinistisk Forening mfl.¹⁶. Andre sider samler flere navngivne aktører, for eksempel hansside.dk, andre igen anonymiserer afsenderen eller bruger en fællesbetegnelse for de mange individer der står bag siden, hvilket både mandens.dk og Foreningen Far gør på hver deres måde. Når jeg taler om aktører er det altså den enkelte side jeg taler om.

¹⁷ Oversigt over udgående links fra hver side er vedlagt som bilag C 2.

Relationer på Netværket

Relationer i et netværk, der i socialnetværksforskningen også betegnes som *strands*, er karakteriseret af deres indhold, retning og styrke (Garton et al., 1997).

Der kan være tale om professionelle eller personlige relationer, svage eller stærke relationer, og relationerne kan være kendetegnet af udvekslingen af mange forskellige ressourcer, både monetære og emotionelle.

Indhold vedrører hvilken form for ressource, der udveksles, og i en computermedieret kontekst er de ressourcer, der udveksles forskellige former for information (Garton et al., 1997). På Netværket er denne information kommunikation om både personlige og samfundsmæssige emner. Der er ikke tale om udveksling af nogen form for kommercielle ressourcer på netværket, der sælges eller købes hverken varer eller services. De ressourcer, der udveksles, er primært emotionelle, selvom de også kan have en konkret værdi i den virkelige verden, hvilket eksempelvis er tilfældet med Foreningen Fars rådgivningsfunktion.

Den umiddelbare måde at identificere relationer i Netværket er på mønstrene i forbindelser mellem aktørerne. Forbindelsen mellem aktører betegnes som bånd – eller *ties* – og disse har ligeledes varierende styrke og værdi. Dermed ikke sagt at et svagt bånd ikke kan have stor

betydning i et social netværk, hvor netop omfanget af netværket ofte er en værdi i sig selv.¹⁸ I denne kontekst er båndene de indgående og udgående links mellem siderne.

Inden for cyberforskning (Smith & Kollock, 1999. Gotved, 1999) er der udbredt enighed om, at links har langt større betydning end deres umiddelbare funktion som videre dirigenter (Walker 2002, Efimova & Hendricks, 2005, Scott-Sørensen *high tension aesthetics*).

Links er en vigtig medspiller i, hvordan man navigerer rundt i hyperteksten, samt hvordan de enkelte websider placeres på nettet. Websider er ikke sideordnede, på trods af at de alle i princippet er lige tilgængelige. For eksempel vil man ved en søgning på Google få resultaterne på en rangordnet liste, hvor de øverste dermed naturligvis er mest favorabelt placerede. Denne indeksering er baseret på, hvilke sider der har flest indgående links. Links kan altså rangere siderne på nettets søgemaskiner, hvilket for kommercielle sider kan betyde flere kunder og for informative/kulturelle sider mm. og en øgelse i opmærksomhed og kulturel kapital. Links har derfor fået betegnelsen *currency of the web* af net forskeren Jill Walker (Walker, 2002).

Det er dog ikke alle, der forstår eller bruger links som valuta i en kommerciel forståelse på nettet. Links kan også være tegn på anerkendelse eller være en form for tjeneste eller homage mellem to sider. Det er for eksempel et karakteristika ved blogs, hvor der er kutyme at placere links til blogs, man respekterer højt på sin forside. Jo flere af disse links en enkelt blog har hos andre, desto mere kulturel kapital akkumulerer den i den konkrete blogsfære, den befinder sig i (Scott Sørensen, 2006).

Mens blogs har en meget dynamisk brug af links, både i den konkrete tekst og i blog- templatens, har linksamlinger på almindelige hjemmesider sjældent ligeså prominent en plads. Stadig er linksamlingen et fast element på de fleste sider, og der permalinkes for det meste kun til sider, der er i overensstemmelse med indhold, tema og holdninger på siden.

Da ingen af siderne på Netværket er kommercielle, kan man konkludere at den gensidige linking antyder forbindelse, respekt og anbefaling. Links på netværket er således bånd mellem aktørerne, de enkelte hjemmesider og indikator for relationer mellem dem.

¹⁸ Den amerikanske sociolog Mark S. Granovetter publicerede i 1973 en tekst, der har dannet skole inden for socialnetværks teori, med den symptomatiske titel ”The strength of weak ties”. Heri redegøres for, hvordan mennesker med store netværk, dvs. mange relationer med svage bånd, er bedre stillet med henblik på jobsøgning end mennesker med få stærke bånd.

Netværkets relationer forgrener sig i mange retninger, men relationerne aftegner en tematiske inddeling af Netværket, der stemmer overens med de to hoveddiskurser Faderskab og Maskulinitet. Jeg har tydeliggjort den tematiske inddeling af netværket i Diagrammet der er vedlagt som bilag C 5.

Man kan altså se en tale om en Faderskabssektion og en Maskulinistesektion af netværket. Der er en ret konsekvent opdeling mellem de to dele af netværket, idet de *ikke* linker til hinanden tværs over netværket. Ligestilling.nu er den eneste undtagelse, idet siden beskæftiger sig med kønspolitik og mænds rettigheder, men det eneste indgående link kommer fra en ”far” side. Mandens fungerer som mellemlid og er den eneste linkforbindelse mellem de to dele af Netværket. Mandens tematik stemmer mest overens med Maskulinist-siderne, og har ikke specielt meget materiale om faderskab, men alligevel er der flere indkommende links fra denne del af netværket¹⁹.

Faderskabssektionen har flere indbyrdes tværgående links end maskulinistdelen af netværket. Her er der ikke særlig mange links på tværs, og kun ét gensidigt link med Mandens, der kommer fra det inaktive Mandelogen.

Det har en vis betydning, om et link er udgående eller indgående, hvis man igen følger tanken om et link som valuta. I denne optik må de sider med flest indgående links rangere højt i Netværkets hierarki.

Foreningen Fars hjemmeside er dermed centralt placeret i Netværket. Samtlige sider, der beskæftiger sig med faderskabsproblematikker (15-23), linker til Foreningen Far. Foreningen Far linker ikke tilbage til nogle af disse, men kun til officielle instanser som Familiedirektoratet og Ligestillingsministeriet. Dette kan fortolkes som en markør for Foreningen Fars anerkendelse af disse siders relevans, og derigennem en positionering af sig selv som organisation; Foreningen Far er en medspiller på det politiske felt, og det er dermed kun de officielle instanser, der er relevante links.

Derudover kan det også fortolkes som en måde at holde sig udenfor det politisk sprængfarlige felt af kønspolitiske mandsider på. De forskellige sider indenfor feltet publicerer meget forskelligt materiale, og da et link som sagt også betragtes som en anerkendelse, kan det være problematisk for en organisation, der ønsker at være politisk sober, at associere sig med sider, der kan rumme ekstreme udtalelser.

¹⁹ De sider der har faderskabstematik, begrænser sig ikke nødvendigvis til dette, og kan godt relatere sig til sider på Maskulinistdelen af netværket i diskurs og indhold. Dermed kan der sagtens være tematiske fællesskaber på tværs af inddelingerne.

Mandens har en omfattende linksamling, der omfatter næsten alle sider på netværket. Til gengæld er kun fire af linksene gensidige. Mandens giver dermed mere netvaluta ud, end det får tilbage, men modsat Foreningen Far har Mandens bånd til andre sider på netværket, både i form af indgående og udgående links, og er dermed central i Netværket.

Siderne Ligestilling.nu, David Deida, Carl Mar Møller, Fædregruppen Spørge Jørgen og Dansk Mandschauvinistisk Foreningen ligger i periferien af netværket. De er placeret yderligt i netværket, idet de kun har et enkelt indgående link fra andre aktører. Idet de ikke selv indikerer nogle bånd til Netværket gennem links, kan man næppe betegne dem som egentlige aktører, men perifert forbundne relationer.

Et netværk er sjældent samlet omkring én central aktør, men har mange større og mindre samlingspunkter – knudepunkter hvor der er relationer på kryds og tværs mellem aktører. Disse kaldes i studiet af sociale netværk for *clusters* (Alvin & Chin, 2006). Der er to clusters på Netværket, som kan ses i diagrammet i bilag C 6.

De to clusters i netværket har meget forskellig karakter. Der er et lille cluster i maskulinist delen af Netværket, bestående af siderne 5-8, der alle administreres af bloggeren Kimporator, samt Hans Side, hvor førnævnte blogger også er registreret. Dette cluster er således tæt sammenvævet og består reelt af få aktører med tætte relationer, der har Hans Side som central aktør.

Faderkabsclusteret består af mange sider med et væld af relationer på kryds og tværs. Dette cluster tæller både enkeltmandssider om samværssager, debatfora og Foreninger og er kædet sammen med den samlende tematik samt Foreningen Far som fælles referenceramme.

Disse to clusters svarer overens med de to spor, jeg har identificeret, og de relationer de enkelte sider selv indikerer, underbygger således min påstand om, at empirien konstituerer sig i to hoveddiskurser, Faderskab og Maskulinitet.

Opsummering og delkonklusion

Jeg har i dette afsnit identificeret 23 danske websites, der beskæftiger sig med maskulinitet i et kritisk, politisk perspektiv. De mest største og/eller mest aktive er Mandens, Foreningen Far, Dadman, Hans Side og Kimporator, hvorfor jeg vil fokusere på disse i analysen af maskulinitetsdiskurser i webteksterne.

Endvidere identificerede jeg to hovedtematikker på siderne; enten beskæftigede siden sig primært med problematikker, der relaterer sig til faderskab, eller også fokuserede den på mænds rettigheder, ligestilling eller marginalisering.

Alle siderne relaterer sig til hinanden i et online socialt netværk, der er forbundet gennem de forskellige siders links til hinanden. Disse links skaber en række hierarkier og relationer, der angiver at Netværket er delt op i to dele, et med sider der fokuserer på faderskab og et med sider, der fokuserer på maskulinitet. Her fungerer siden Mandens, der tematisk hører til i Maskulinist-lejren, som bindeled mellem de to dele af Netværket.

Jeg vil arbejde videre med inddelingen af Netværket i to spor og analysere Faderskab- og Maskulinistsiderne som to forskellige kategorier i det kommende afsnit, hvor jeg analyserer maskulinitets diskurserne i empiriens tekster.

4. Maskuliniteter

” Danmark er badet i østrogen. Østrogen er en vidunderlig ting, når det flyder i en kvindes årer, men noget modbydeligt stads, når det finder vej til mænds blodkarsystem. Jeg ved ikke, om det forplanter sig gennem luften og trænger ind gennem vores hud... men det er alle vegne. Og det forvandler os til en ynkelig samling vatpikke.”

(*Testosteronets tidsalder på mandens.dk*, Mandens.dk, set 14.7.2007)

Mange af de udtalelser jeg har læst på Netværket, som eksempelvis ovenstående citat, har indledningsvis fået mig til at trække på smilebåndet, både fordi mange af skribenterne har en vis sans for provokation i fremsættelsen af deres budskaber og fordi mange af de påstande, der fremsættes er så langt fra det, jeg personligt er vant til at læse.

Men der er en stor grad af alvor i alle teksterne, hvilket også er grunden til, at jeg har valgt at beskæftige mig akademisk med emnet. Hjemmesiderne repræsenterer en række kritiske diskurser om mænd, maskulinitet og kønspolitik i Danmark og den substans, der er i deres tekster, er for forfatterne alvorlig nok til, at de har valgt at oprette initiativer der skal kritisere, debattere og ændre de kønspolitiske problemer, der vedrører mænd i dagens Danmark. Det er produktionen af disse maskulinitetsdiskurser, jeg vil fokusere på i denne del.

Jeg fokuserer på hjemmesiderne Foreningen Far, Dadman, Mandens, Kimporator og Hans Side, og min analyse er delt op efter de to spor på netværket; Maskulinisme- og Faderskabssiderne. Opdelingen af Netværket i to hoveddele var først og fremmest baseret på linkrelationer. Men de to hoveddele har også fællestræk i deres tematik og fokus; Hjemmesiderne til venstre i Netværket omhandler næsten udelukkende fader- og forældreskab. Hjemmesiderne til højre i Netværket har et mere generelt kønspolitisk fokus på og en grundlæggende maskulinistisk tilgang til køn. Derfor vil jeg referere til dem som hhv. Faderskabssiderne og Maskulinistsiderne.

Faderskabssiderne tager udgangspunkt i en konkret ligestillingsproblematik på familie-området, hvor det grundlæggende budskab er, at mænd har færre rettigheder end kvinder. Både Foreningssiderne Dadman og Foreningen Far og de personlige sider, som f.eks Alanus,

udspringer af, at både lov og i særdeleshed retspraksis i forældremyndighedssager forfordeler mænd. Faderskabssiderne kritiserer denne praksis for at ligestille forældre og eliminere kønsmæssige skævheder i familieretten.

Maskulinistsiderne Mandens, Hans Side og Kimporator har det til fælles, at de i talesætter mænd og maskulinitet som kriseramt, maskuliniteten som marginaliseret, og det danske samfund som feminiseret. Deres fortolkningsramme er et essentialistisk vinkel på køn, hvori det ligestillede samfund betragtes som en unaturlig konstellation, idet mænd og kvinder betragtes som grundlæggende forskellige.

Både Faderskabssiderne og Maskulinistsiderne fremstiller på forskellig vis marginaliserede maskuliniteter. Jeg vil analysere, hvordan disse maskulinitetsdiskurser produceres langs de to spor, hvilke modsætninger der er både internt på- og mellem de to spor på netværket, samt hvordan de spiller op mod teoretiske maskulinitets koncepter som hegemonisk maskulinitet og andre samtidige kulturelle forestillinger om maskulinitet.

Jeg inddeler analysen i to dele og vil først analysere Faderskabssiderne, Foreningen Far og Dadman, herefter Maskulinistsiderne Mandens, Kimporator og Hans Side.

Indledningsvis vil jeg dog redegøre for min analysemetode; diskursanalyse.

Diskursanalyse

Jeg har allerede anvendt begrebet diskurs adskillige gange, så det er på tide at give en kort introduktion til, hvordan jeg anvender det i min analyse.

Der er mange former for diskursanalyse og mit udgangspunkt ligger i den kritiske diskurs-analyse som metode i analysen af de webtekster, der forekommer i min empiri. Kritisk diskursanalyse er bl.a. repræsenteret af teoretikere som Fairclough (1995) og Van Dijk (1998), men har også en gren af kønsvidenskabelige diskursanalytikere (Guttermann, 1994, Lazar, 2005, Tannen, 1994), og dette gør denne tilgang oplagt til analysen af kønsrepræsentationer i specialet.

I den kritiske diskursanalyse betragtes sproget som en form for social praksis, og analysen fokuserer på hvordan sociale og politiske dominans relationer reproducere gennem tekst²⁰;

²⁰ Tekst er i denne forståelse ikke kun skrevne ord, men også tale, lyd, billede og objekter (Tannen, 1994).

”Discourse is use of language seen as a form of social practice, and discourse analysis is analysis of how texts work within sociocultural practice.” (Fairclough, 1995: 7)

Diskurser har i denne optik både potentialet for at reproducere og transformere den sociale orden;

”Every act of meaning-making through spoken and written language use and other forms of semiosis contributes to the reproduction and maintenance of the social order, and also in the sense of resistin and transforming that order.” (Lazar, 2005)

Diskursiv tilgang til mænd og maskuliniteter ser det sociale køn som skabt af en række diskurser, kulturelle og sociale betydningsdannelser, der afgrænser og definerer hvad en kønnet identitet er og bør være. Ideen om maskuliniteten som diskurs underminerer både essentialisme og maskulinitet som unikt træk, og er dermed fremherskende i den pro-feministiske del af Mens Studies (Clatterbaugh, 1998), især inden for Cultural Studies og medievidenskabelige studier af mænd og maskuliniteter (Whitehead, 2002. Edwards, 2006, Clatterbaugh, 1998). Diskursanalysen åbner op for analysen af maskulinitetsrepræsentation i f.eks. medier, tekst, tale og billede og belyser dermed hvordan køn konstitueres på forskellige områder af social og kulturel praksis (Tannen, 1995, Lazar, 2005, Edwards, 2006 og Gutterman, 1994). Den diskursive tilgang til maskulinitet har vundet frem som en alternativ analysestrategi til sociologiske studier af mænd og maskulinitet, som eksempelvis R.W. Connell repræsenterer. Selvom begge retninger hører under Mens Studies, er de således i konflikt rent metodisk. Jeg integrerer dog begge metoder, idet jeg anvender Connells teorier som ramme om maskulinitetsforståelsen, men analyserer maskulinitets identiteterne i empirien som kønnede diskurser.

Der er mange forskellige metoder indenfor kritisk diskursanalyse, alt efter hvad området er. Den diskursive strategi jeg anvender følger mere overordnede linjer og fokuserer på konstruktionen af maskulinitet som diskurs i teksterne. Her analyseres eksempelvis køns kategorier og betegnelser, polarisering og dikotomier omkring køn, idet netop polaritet og dikotomisering er et vigtigt element i den diskursive konstruktion af maskulinitet (Gutterman, 1994). Velkendte dikotomier er feminint-maskulint, dominans-underkastelse, stærk-svag mm., der tilknyttes de enkelte køn og dermed diskursivt konstruerer mænd og kvinder som poler.

Jeg analyserer, hvordan en række mandlige, kønspolitiske online debattører og grupper fremstiller mænd og maskulinitet, samt hvordan de italesætter dominans og relationer til det modsatte køn og samfundet. Jeg betragter deres tekster som bærere af diskurser omkring køn og maskulinitet og dermed aktive producenter af mening og udøvere af socio-kulturel kønnet praksis.

Faderskab

Faderskabssiderne har udgangspunkt i skilsmisser eller afsluttet samvær mellem et par der har børn, hvor kvinder har visse fordele i tilfælde af uenighed i parforholdet. Er parret ikke gift og foreligger der ingen aftale om fælles forældremyndighed på forhånd, går forældre-myndigheden automatisk til moderen.

Vælger den ene part desuden at bestride fælles forældremyndighed, skal det afgøres i retten og loven siger, at i det tilfælde skal forældremyndigheden gives til én af parterne. Loven siger intet om hvorvidt moderen eller faderen skal prioriteres, men 80% af de forældre-myndighedssager, der bringes for retten, afgøres til moderens fordel.

Denne lovgivning og praksis resulterer i en kønsmæssig ulighed i afgørelsen af forældre-myndighedssager, og det er derfor både personlige oplevelser med og kritik af lovgivning, sagsbehandling, retspraksis på familieområder, der er udgangspunktet for det meste aktivitet på den del af netværket, der tematiserer faderskab og forældreskab²¹.

Foreningen Far og Dadman beskæftiger sig med denne problematik på et generelt plan og arbejder for, at det skal ændre sig gennem debatvirksomhed og politisk lobbyarbejde.

Både Dadman og Foreningen Far beskæftiger sig med kritik af ligestilling på forældre-området, men har hverken kritik af kvinder i almindelighed eller mødre i særdeleshed som en del af deres principprogrammer.

Jeg vil analysere de to aktørers fokus på ligestilling og undersøge hvordan – og om – de fremstiller deres virke som kønspolitisk. Herefter vil jeg analysere diskurserne omkring mænd og

²¹ Der træder pr. 1.10 2007 en ny *lov om forældreansvar*, der skal ændre på den nuværende praksis og som udgangspunkt give fælles forældremyndighed. Både Dadman og Foreningen Far har været involveret i lobby arbejde omkring dette lovforslag. Se lovforslaget på www.lige.dk

fædre som marginaliserede på familieområdet, idet det er en grundlæggende præmis for Faderskabssiderne på Netværket.

Afslutningsvis vil jeg analysere visse træk ved faderskabsteksterne, der producerer en essentialistisk diskurs omkring mænd og fædre.

Fædre og Ligestilling

Moderen og faderen er mytiske arketyper og kønsstereotyper, såvel som funktioner, der udfyldes af virkelighedens mænd og kvinder. Kulturelle forestillinger om moderen som omsorgsgiver og faderen som forsøger er indlejret i den hegemoniske maskulinitet; den mandlige og kvindelige sfære er polære, også i forældreskabet.

Fælles for aktørerne på Faderskabsnetværket er, at de betvivler disse polære forestillinger om forældreskab og gør krav på at blive ligestillet med mødrene i forhold til deres børn. Dette er både et krav om lighed for loven, som især Foreningen Far repræsenterer, men også et krav om en ændring i kulturen, hvor fædre bliver opfattet som ligebyrdige omsorgspersoner, ikke fraværende forsørgere. Faderskabssiderne har en grundlæggende diskurs om lighed indenfor familien.

I kønsforskningen er forestillingen om moderen og faderen som essentielle kategorier for biologiske køn længe blevet kritiseret af pro-feministiske teoretikere, der mener at mænd og kvinder har samme forældrepotentiale. Silverstein og Auerbach²² skriver i artiklen *Deconstructing the essential father* at;

”... Both men and women have the same biological potential for nurturing and the sexual division of labor in any culture is defined by the requirements of that culture’s specific biological context.” (Silverstein & Auerbach, 1999: 405)

Silverstein & Auerbach baserer deres konklusion på referencer og sammenholdninger af forskellige undersøgelser i USA. De konkluderer at delt forældreansvar og arbejdsbyrde vil være til gavn for børnene, men tager også denne position ud fra en kønspolitisk dagsorden;

²² Louise B. Silverstein og Carl F. Auerbach er begge ansat ved Verkauf Grad. School of Psychology, Yeshiva University. Artiklen *Deconstructing the essential father* blev trykt i American Journal of Psychology i 1999, og skabte meget efterfølgende debat, kontrovers, primært i konservative kredse, (Marsiglio & Pleck, 2005).

” Maintaining the sacred status of the mother-child dyad continues the myth of separate (i.e. gendered) spheres of life. The cultural assumption of separate spheres links public/work/masculine and private/family/feminine.” (Silverstein & Auerbach, 1999: 405)

Ligestilling i privatsfæren er en nødvendig del af en mere ligestillet kønsorden, en position der deles af mange feministiske og pro-feministiske forskere (Lazar, 2005, Connell, 2005, Marsiglio & Pleck, 2005 mfl.).

Dadman og Foreningen Fars målsætninger og diskurser svarer overens med mange af de ideer, der fremsættes hos Silverstein og Auerbach. Begge har en egalitær tilgang til køn og går ind for ligestilling på familieområdet.

”Samfundet skal sikre, at begge køn kan indgå ligeligt i familiens omsorg for børnene.”
(*Vi mener*, Foreningenfar.dk, set 1.7.2007)

” Netværksgruppen Dadman vil bryde med tabuet om mænd og fædre som mindreværdige omsorgspersoner og vi vil kæmpe for ligeværdige muligheder for både mænd og kvinder særligt i forhold til fælles børn.
(*Mission og formål*, dadman.dk, set 3.7 2007)

Begge betragter mænd og kvinder som lige gode omsorgspersoner og arbejder for, at det skal afspejles i lovgivningen, således at der sker en ligestilling af manden i den sfære som Silverstein og Auerbach betegner som *private/family/feminine*. Dermed danner de en parallel til de dele af kvindebevægelsen, der arbejder med ligestilling af kvinden i *Public/work/masculine* sfæren. Også Foreningen Far og Dadmans ønske om barsel for fædre er et emne, der optager forskningen og anbefales for både ligestilling på arbejdsmarked og i familierne (Pleck, 1993).

Umiddelbart tager Fadergrupper kvindebevægelsens ligestillingsdiskurser et skridt videre; mændene kæmper for at komme ind i hjemmet og, især, hjem til børnene. Man kunne dermed umiddelbart konkludere at disse Faderskabsgrupper er en direkte pendant, en kønspolitisk bevægelse, der kæmper for mænds og fædres ret til at udføre og udleve de funktioner på familieområdet, der traditionelt har været og til dels stadig er sat i forbindelse med kvinder og mødre.

Det er dog ikke den måde hverken Foreningen Far eller Dadman fremstiller sig selv på.

Selvom der er tale om en kønsbaseret konflikt som udgangspunkt for deres aktivitet, italesætter ganske få af siderne sig selv som kønspolitiske.

Bag de umiddelbart ikke-kønnede diskurser ligger der dog forforståelser og ideologier om køn, maskulinitet og faderskab. Det er disse diskurser, jeg vil analysere i det følgende afsnit.

Faderskab eller Forældreskab?

Dadman og Foreningen Far har meget forskellige måder at præsentere deres målsætninger på, især i sidernes diskurser omkring faderskab og køn. Jeg skal analysere dette i det følgende med udgangspunkt i det, der for de to hjemmesider kan betegnes som en formålserklæring; sektionen *Vi mener* på Foreningen Far og *Mission og formål* på Dadman..

Foreningen Far har nærmest rensat deres hjemmeside for kønsspecifikt indhold. Hos dem hedder formålsparagraffen;

” Børn har ret til to ligeværdige forældre og til begges kærlighed, omsorg og beskyttelse.” (*Vi mener*, www.foreningenfar.dk, set 3.7.2007)

Faderskab - og moderskab – italesættes således som *forældreskab*. Faderen og moderen er ligeledes gennemgående erstattet med de ikke kønsspecifikke betegnelser *forældrene*, *samværsforælderen* og *bopælsforælderen*. Dette gør både, at foreningen imødekommer sine kvindelige medlemmer og deres interesser²³, men også at de anlægges en ikke-kønnet diskurs omkring forældreskab og Foreningens formål.

Herudover er ord som *kærlighed* og *omsorg* begreber der traditionelt identificeres med moderens forældreegenskaber, hvor *beskyttelse* i denne optik har været faderens domæne.

Foreningen Far vender sig i deres sprogbrug dermed mod kønsdikotomier og slår både moder og fader, og de træk, der associeres med dem i en konservativ kønsorden, sammen under termen forældreskab. Der er ikke nogen officielle tilkendegivelser af, at man mener at der er forskel på mødre og fædres forældreegenskaber, eller at Foreningen Far primært henvender sig til mænd.

²³ Foreningen Far har mange kvindelige medlemmer, bestyrelsesmedlemmer og rådgivere, ligesom der er kvindelige debattører på sitet og mødre der henvender sig til foreningen for rådgivning i forældremyndighedssager.

Brugen af kønsneutrale termer er almindelig blandt ligestillingssindede debattører af familier og forældreskab (Lazar, 2005), idet de både indikerer en egalitær diskurs om symmetriske relationer mellem kønnene, og fodrer at mænd i højere grad deltager i børneopdragelsen.

Inden under ikke-kønnede diskurs ligger der dog det faktum, at det oftest er faderen, der mister sine rettigheder til at se sine børn efter skilsmisse, og at problematikken dermed i praksis får en kønnet drejning. Det indikeres også af foreningens navn og ses med al tydelighed i debatsektionen. Der er dermed en uoverensstemmelse mellem tone og selvfremstilling i debatten og i foreningens eget materiale, idet foreningen er ikke uafhængig af kønspolitiske implikationer, da faderskab i sig selv er en kønnet kategori.

”When men conceptualize fatherhood, become fathers, and act as fathers, they do so within larger social and cultural contexts, many of which intersect with systems of gender relations.” (Marsiglio & Pleck, 2005: 259)

Foreningen Far undgår kønnede diskurser, ved at de ikke længere diskuterer faderskab, men præsenterer sit primære formål som beskyttelse af børns rettigheder til begge forældre. Men derfor er der stadig elementer af kønspolitiske diskussioner i foreningens materiale, for som Marsiglio & Pleck skriver ovenfor, er faderskab vævet sammen med kønsordenen, og mænds forestillinger og konkrete udlevelse af faderskab foregår som en del af den sociokulturelle kontekst. Foreningen Fars virke udspringer af et ønske om at omforme en del af en kønnet praksis omkring forældreskabet, hvor moderen i tilfælde af skilsmisse får tildelt forældre-myndigheden.

Mange af de mindre faderskabssider springer frem og tilbage fra det specifikke til det generelle; fra deres egen sag og deres oplevelse med deres børns mødre, til generaliseringer om kvindekønnet som helhed. Eksempler på, at kønsdiskussioner og faderskabsdiskussioner flettes sammen, findes også på Foreningen Fars egne debatsider, hvor både mænd og kvinder debatterer. For det første udtrykker de mandlige debattører ofte undren over, hvorfor kvinderne overhovedet er tilstede;

”MARTIN:

Jeg har efterhånden læst en del emner herinde, og har lagt mærke til at der er mange kvinder her også, på trods af at debatten er henvendt til fædre....”

GLIMTESTEN:

Du vil kunne se, at den diskussion har været oppe og vende flere gange.

Der er ikke så meget andet at sige, end at debatten IKKE kun henvender sig til fædre, da det er en forening for FORÆLDRE, dvs. både mødre og fædre.”

(Et spørgsmål til kvinderne på forum, foreningen far, 20.02.2007)

Som debattøren Glimtesten, der er kvinde, skriver, bliver dette spørgsmål rejst med jævne mellemrum, og hver gang er der en kvindelig debattør, der gør opmærksom på foreningens fokus på forældre.

Der er debattører, der stiller spørgsmål i forum som ”Hvem er bedst, mandlig eller kvindelig advokat” eller posterer statistiske undersøgelser om, at enlige fædre er bedre forældre end enlige mødre eller lignende emner med kønspolitiske undertoner, der ofte resulterer i voldsom debat mellem de mandlige og kvindelige debattører. Det ses også at de kvinder, der debatterer kritiseres pga. deres køn, eller at de mandlige debattører afviser deres debatindlæg, med udgangspunkt i deres køn (*enlige fædre er ofte bedre forældre end enlige mødre*, foreningenfar.dk, set 29.7.2007). Køns- og Maskulinitetsforestillingerne er således aktive i debatten på siden, selvom de er nedtonede i det officielle materiale.

Det kønspolitiske nedspilles måske i det officielle materiale for at indlemme begge køn, og for netop at undgå at de spændinger, der ses i debatten, også opstår internt i foreningen.

Derudover er det en måde at legitimere Foreningen Far rent politisk. Sproget er sobert og enkelt, og der lægges vægt på foreningens betydning og resonans i det politiske liv, eksempelvis at de i pressen næsten fungerer som eksperter på området (*Vores arbejde*, foreningenfar.dk, set 14-7-2007).

De sobre og ikke-kønnede diskurser, der produceres om Foreningen Far i dag ligger langt fra Foreningens historiske rødder. Foreningen Far startede ud i 70'erne med blandt andet at lave børnebortførelses aktioner for at gøre opmærksom på mændenes stilling i forældre-myndighedssager. Dengang fungerede Foreningen Far som en pendant til diverse kvindeorganisationer og italesatte deres sag som kampen for ligestilling for mænd (Bilag A 5). I ordvalg og formuleringer i sit officielle materiale distancerer foreningen sig fra politisk aktivisme og kønskamp, ligesom de ikke relaterer sig til nogle andre sider på Netværket.

Alligevel er kønskategorierne tilstede som en understrøm, idet der aktivt produceres marginaliserede maskuliniteter med udgangspunkt i den konkrete undertrykkelse af mænds rettigheder i forhold til deres børn.

Den anden hjemmeside, Dadman, er mere direkte end Foreningen Far i deres maskulinitetsfremstilling og kønnede diskurser. Maskulinitet og mænd etableres som tema på Dadman allerede i linjen under logoet på hjemmesiden;

”Netværksgruppen Dadman. Vi kæmper for vores børn i Danmark – og os selv – som hele mænd og værdige fædre.” (Dadman, set 12.6.2007)

Dadman præsenterer således sig selv som en gruppe, der især fokuserer på mænd og fædre, selvom de dog også tilføjer, at de ikke modarbejder kvinders ligestilling, og at kvinder er velkomne. Begreberne *hele mænd* og *værdige fædre* sættes sammen og etablerer en diskurs om, at det ene forudsætter det andet - en hel mand er en værdig fader.

Dadman præsenterer deres fokus som kønspolitisk og fokuserer på ligestilling for mænd. De henvender sig direkte til fædre og omtaler problematikken om forældremyndighed som et ligestillingsproblem;

”Føler du dig magtesløs og kønsdiskrimineret, i hjemmet, af ekskonen, ved domstolene og i statsamtene, når du som en god og reel forældre - hvad end du er far eller mor - blot vil leve op til dit fælles forældreansvar, af pligt og af kærlighed til dit/dine børn?”

(*Introduktion til Dadman*, dadman.dk, set 14.7.2007)

Som det ses i dette citat, tales der direkte til mænd, der føler sig kønsdiskriminerede og idet Dadman bruger ekskonen som eksempel på en instans, der diskriminerer, må dette nødvendigvis være henvendt til mænd. Samtidig bruges også samme kønsneutrale form som Foreningen Far, ”hvad enten du er far eller mor” og fremstiller dermed problematikken som kønsneutral. Dadman producerer begge diskurser, men det overvejende indtryk af deres hjemmeside er dog, at de betragter mænd som den diskriminerede part på familieområdet, og problematikken omkring familielovgivning og forældremyndighed som et problem, der omhandler ligestilling og kønsdiskriminering

Hermed fremstiller de sig i modsætning til Foreningen Far som et kønspolitisk forum, selvom de også bruger formuleringer, der minder om Foreningen Fars og fremstiller sig selv som en gruppe, der varetager børnenes interesse.

Dadman tager endvidere i deres webtekst fat i kulturelle forestillinger om maskulinitet og faderskab;

” Mænd og fædre anses i Dagens Danmark tilsyneladende, som mindreværdige omsorgs-givere blandt en tungtvejende del af det politiske fokus.”

(*Mission og formål*, Dadman.dk, set 14.7.2007)

Dadman kritiserer i ovenstående citater stereotyper og forestillinger om fædre som fraværende eller utilstrækkelige omsorgsgiver. Heri ligger der en kritik af dansk kultur og kønspolitik, men også af konservative kønsideologier og kønsdikotomier, i tråd med pro-feministiske faderskabsforskere som Silverstein og Auerbach, der blev refereret tidligere.

Manden som omsorgsgiver over for børn produceres som diskurs hos både Forening Far og Dadman, hvor førstnævnte inkluderer det, og sidstnævnte har det som en del af deres politiske projekt²⁴.

Hermed indskrives begge sider sig i en populær diskurs omkring *Den Nye Fader* (Reinicke, 2002, Lazar, 2005, Edwards, 2006). Den nye fader er en arketype, der især er fremsat i medierne og ofte brugt til at forklare samtidige udviklinger i mænds oplevelse og udøvelse af faderskab. Som mandeforskeren Reinicke skriver i sin analyse af manderollens forandring i Danmark (Reinicke, 2002), har mænds forhold til forældreskabet ændret sig og det er blevet en større del af maskulin identitet at påtage sig en aktiv faderrolle. Den Nye Fader er omsorgsfuld, kærlig og engageret og gør op med forestillingen om faderen som den distancerede forsøger.

Ligesom begreber som *metroseksuel* (Salzman et al., 2005) og *New Lad* () er Den Nye Far i høj grad et medieret billede af maskulinitet. Fælles for *den nye/bløde mand/fader* er, at han viser en ny og blødere side af maskulinitet; en mand, der henført vugger et spædbarn i armene²⁵ fremviser karakteristika, der traditionelt er forbundet med femininitet.

²⁴ Ligeledes ses det som element på de mindre sider på Netværket, hvor mange af fædrene posterer billeder af sig selv med børnene (En fars Kamp), lydfiler (Alanus) og debatterer omkring deres følelser ved at blive fader og danner fædregrupper i forbindelse med barsel (Spørgejøgren). Selvom siderne ofte tager udgangspunkt i en problematisk sag, er der i de fleste af teksterne på Faderskabsdelen også brugt spaltepads på at beskrive børnene og de faderlige følelser omkring dem.

²⁵ En typisk illustration af Den Nye Fader er Gillian Campells fotografi *Fathers Touch* (Se bilag E 2).

Nogle forskere påpeger, at afspejlingen af denne maskulinitet i medierne betyder ikke nødvendigvis en ændring af fædres rolle i hjemmene (Edwards, 1997, Lazar, 2005), men alt andet lige er repræsentationer af ham en del af ligestillingsorienterede diskurser og opgør med kønsstereotyper;

”What makes the New Father a part of the egalitarian discourse of parenthood is its breaking down of dualistic gender stereotypes, and the appropriation (to some extent) of feminine/maternal subject positions.” (Lazar, 2005: 147)

Dadmans kamp for og konstruktion af omsorgsfuld maskulinitet ligger i tråd med denne egalitære diskurs om forældrene som lige omsorgsgivere og generelle opbrud med kønsstereotyperne der automatisk sammenkæder mødre og børn. Dadmans konstruktion af faderskab er dog ikke en så meget en følelsesladet hyldelse til mænds nye omsorgsrolle, som en del af en diskurs om marginalisering af fædre, der udlever denne nye ansvarsfulde maskulinitetsform.

Marginaliseringdiskurser

”Det er stadig en kendsgerning at gode reelle fædre bliver udsat for kønsdiskriminering og brud på ligestillingsloven, alene fordi de er mænd.” (*Mission og formål*, dadman.dk, set 14.6.2007)

”Ligestillingen skal ikke kun handle om kvinder, men om kvinder og mænd.” (*Mission og formål*, dadman.dk set 1.7.2007)

Citat fra Dadman repræsenterer en gennemgående diskurs på Faderskabssiderne; en diskurs om, at mænd er diskriminerede og marginaliserede som fædre. Når jeg her taler om marginalisering, er det som en del af selvfremstillingen på de forskellige sider. Det er ikke sammenfaldende med det begreb, jeg var inde på i gennemgangen af Connells koncept om hegemonisk maskulinitet (Connell, 2005), nemlig kategorien *marginaliserede maskuliniteter*, der i Connells optik betegner f.eks. sorte, muslimske eller latino maskuliniteter, dvs. maskuliniteter i minoritetsgrupper af etnisk eller racemæssig karakter. Hos Connell har marginaliseringen og subordineringen af maskuliniteter sociale, kulturelle, seksuelle og racemæssige implikationer. En hvid mand er som udgangspunkt

tættere på det hegemoniske maskulinitetsideal og indgår dermed ikke i de marginaliserede grupper, medmindre han er homoseksuel, hvormed han i Connells optik er en del af de subordinerede maskuliniteter.

Ud fra disse teoretiske betragtninger er de mænd, der redigerer og debatterer på Netværket ikke marginaliserede, hvis man antager at størstedelen af disse er heteroseksuelle, etnisk danske mænd.²⁶ Alligevel fremstilles mandekønnet som marginaliseret i forskellige kontekster på netværket, og ofte bruges samme retorik og selvfremstilling som andre rettighedsgrupper, både etniske og kønspolitiske. Dadman betegner eksempelvis mænd og fædre som en minoritetsgruppe;

”Vi har følt os magtesløse længe nok, som en større minoritetsgruppe der konstant bliver kørt ud på et umenneskeligt sidespor. Mænd og fædre anses i Dagens Danmark tilsyneladende, som mindreværdige omsorgsgivere blandt en tungtvejende del af det politiske fokus.” (*mission og formål*, Dadman.dk set 4.7.2007)

Dadman sætter, med udgangspunkt i denne oplevelse af at ”blive kørt ud på et sidespor”, deres oplevelse af manglende anerkendelse i kategori med f.eks. etniske og seksuelle minoriteters oplevelse af diskrimination og betegner fædre som en generel minoritet. Dadman fremstiller dog ikke mænd og fædre som marginaliserede på et generelt plan, kønsdiskrimineringen foregår på et konkret plan, nemlig familieområdet.

I denne marginaliseringsproces er det uklart hvem hhv. Foreningen Far og Dadman betragter som udøver af hegemoni.

Hos Dadman er det det unavngivne *systemet* eller *politiske fokus*, der marginaliserer mænd og fædre i ligestillings- og familiesammenhænge. Kvinder og mødre fremstilles dog i højere grad som en del af dette magtsystem hos Dadman, hvilket ligger i naturlig forlængelse af, at de beskriver deres sag som en kønspolitisk konflikt.

Foreningen Far fremstiller ikke nogen dominansrelationer mellem kønnene, hverken kvinder over mænd eller omvendt. Begge køn er hos Foreningen Far fremstillet som potentielle ofre for uligestilling og konflikt i deres egenskab af forældre eller familie;

²⁶ Det er ikke muligt for mig at sige, hvor mange etniske minoriteter der debatterer på siderne. Alle de interviewede har været etnisk danske mænd, de fleste med videregående uddannelser og job.

”- Børnene er forældrenes ansvar frem for det offentlige.

- Familier skal altid først tilbydes ”hjælp til selvhjælp” frem for klientgørelse og beslutninger truffet af det offentlige på deres vegne.”

(*Vi mener*, Foreningenfar.dk, set 5.7.2007)

Det offentlige fremstilles primært som potentiel konfliktskaber i Foreningen Fars *Vi mener* sektionen. Der ligger heri en forforståelse af *det offentlige* som en instans, der er blevet overformynderisk, en upersonlig instans, der tager magten over individer og familier. Ligestillings- og marginaliseringsdiskurserne fremstilles altså ikke som et kønsbaseret problem hos Foreningen Far, men som et problem mellem samfund og individ. Igen skal man huske, at det i praksis primært er fædrene, der mister forældremyndigheden, og at der derfor er grundlag for at mene, at der er tale om en kønnet praksis i systemet, der forfordeler mænd. Dette udtrykkes tydeligt på Foreningens debatsektion, hvor debattørerne åbent taler om diskrimination og forskelsbehandling fra systemet, og mødrenes udnyttelse af deres privilegerede situation.

Marginaliseringsdiskurserne italesætter kvinder som privilegerede af samfundet på grund af deres køn. Dette er tilnærmelsesvis en omvendning af det, feministiske teoretikere kalder *the patriarchal dividend* (Connell, 2000; mfl.), som er de positive fordele, akkumulerede værdier og øgede muligheder enhver mand har i et patriarkalsk system alene pga. sit køn. Patriarchal dividend refererer primært til politisk og økonomisk magt. Det dividende kvinderne har, er magt over den sociale og private sfære og er baseret på den kulturelle forestilling om kvinden som bedre omsorgsperson end manden. I en sådan analyse ville man dog også skulle bemærke, at selvom kvinden måske var givet magt over en bestemt sfære i kraft af sit køn, er det stadig inden for et patriarkalsk system med de dertilhørende kønsdikotomier. Dermed ville den reelle politiske og økonomiske magt i et sådant system stadig tilhøre det mandlige køn.

Der ligger dog ikke nogle feministiske teorier eller sofistikerede magtanalyse til grund for marginaliseringsdiskurserne. De tager udgangspunkt i statistik og, for de fleste aktørers vedkommende, egne oplevelser.

Jeg har nu identificeret en række ligestillings- marginaliserings- og kønsdiskurser på faderskabsnetværket. De konstruerer en ligestillingsorienteret synsvinkel på køn, en skævvredet

magtbalance på familieområdet for mændene, som de mener både opretholdes af samfund og konservative kønsforestillinger. Generelt set fremstilles mænd og kvinder som lige gode forældre, og især Foreningen Far fremstiller sig som kønsneutrale.

Samtidig er der en underliggende maskulinitetsdiskurs på Faderskabssiderne, der affilierer sig med biologisk essentialisme, og dermed er i opposition til de netop optegnede diskurser.

Faderskab i essentialistisk perspektiv

Både i videnskabelig og offentlig debat diskuteres det, hvorvidt fædre har unikke egenskaber som forældre i kraft af, at de er mænd, eller hvorvidt mænd og kvinder har samme forældre-evner (Marsiglio & Pleck, 2005, Silverstein & Auerbach, 1999).

I artiklen *Deconstruction the essential father*, som jeg refererede i starten af dette kapitel, er forfatternes primære mål at identificere det, de kalder *det essentialistiske faderskabsparadigme*, som er opstået indenfor neokonservativ socialforskning. Ifølge Kønsessentialismen resulterer debiologiske forskelle i, at mænd og kvinder grundlæggende har forskellige måder at være forældre på. Heri ligger desuden en grundantagelse om at;

”... men do not have an instinctual drive to nurture children.” (Silverstein & Auerbach, 1999: 399)

Paradigmet består af tre grundlæggende forestillinger;

1. Biologisk køn resulterer i grundlæggende forskellige måder at være forældre på,
2. Ægteskab skaber den tryggeste ramme omkring forældreskab
3. Fædre bidrager med unikke egenskaber i børnenes opdragelse i kraft af deres køn;

”The essentialist perspective defines mothering and fathering as distinct social roles, that are not interchangeable. Marriage is seen as the social institution within which responsible fathering and positive child adjustment are most likely to occur.

Fathers are understood as having a unique and essential role to play in child development, especially for boys who need a male role model to establish a masculine gender identity.”

(Silverstein & Auerbach, 2005: 397)

Det essentialistiske faderskabsparadigme er muligvis i konflikt med måden, hvorpå mænd i Dagens Danmark udfylder deres rolle som fædre – i hvert fald er den i konflikt med både Foreningen Fars og Dadmans diskurser omkring faderskab, som blev analyseret i de forgående kapitler. Begge grupper tager afstand fra de kønsdikotomier, der ligger til grund for det essentialistiske faderskabsparadigme og forestillingen om faste sociale roller til faderen og moderen, da begge grupper betragter faderen som **en ligeså kompetent omsorgsgiver**. Foreningen Far og Dadman forsvarer også forældres rettigheder især efter ægteskabets ophør, hvorfor de også er i konflikt med denne del af paradigmet.

Alligevel afspejles essentialismen på Faderskabssiderne på et mere grundlæggende plan. På trods af ligestillingsdiskurser og protesttilkendegivelser, er der en biologisk essentialisme i selve opfattelsen af faderskab som kategori.

Eksempelvis må der bag parolen om *barnets ret til begge forældre*, der er findes både på Dadman og Foreningen Far, nødvendigvis ligge en opfattelse af, at to forældre er det bedste for barnet. Hermed tilslutter man sig ideen om, at børn ikke har godt af at blive opfostret af en enlig forælder;

” Ene-adoption og kunstig befrugtning af enlige skal ikke være lovligt. Barnet har ret til to forældre, og den sikkerhed det medfører, at den ene forælder som regel vil kunne tage over, hvis den anden forælder bliver indisponeret.”

(*Vi mener*, Foreningenfar.dk, set 7.7.2007)

Om disse to forældre eksempelvis kan være to kvinder eller mænd skriver hverken Foreningen Far eller Dadman noget om. Dog kan formuleringerne i teksten give et fingerpeg i retning af, hvad opfattelsen af *forældre* og *familie* er;

”- Samfundet skal sikre, at begge køn kan indgå ligeligt i familiens omsorg for børnene.”

(*Vi mener*, Foreningenfar.dk, set 7.7.2007)

”Vi går ind for at børn skal have både far og mor i deres liv.” (*Hvad er netværksgruppen Dadman*, dadman.dk, set 7.7.2007)

Begge formuleringer implicerer at en familie udgøres af to forældre af hvert køn.

En opfattelse der i queer-teoretisk perspektiv kan betegnes som heterocentrisk (Butler, 1990) og som dermed grundlæggende harmonerer med det essentialistiske paradigme om det heteroseksuelle parforhold som optimal ramme for børns opvækst.

Desuden bygger den grundlæggende ide om, at der *skal* være to forældre af hvert køn på, at den enkelte forælder bidrager med noget unikt til barnets opdragelse i kraft af sit køn.

Dette fremstilles ikke som en beskyttelse af de biologiske forældres rettigheder, men som noget, der først og fremmest er i børnenes interesse;

”Børn har brug for fædre - ikke besøgsvenner. ”

(Dadman, mission og formål)

På trods af at både Dadman og Foreningen Far vender sig mod forestillingen om køns-baserede forældreegenskaber, alligevel rummer siderne en grundlæggende diskurs om, at børn har behov for en forælder af hvert køn. Selvom denne diskurs muligvis ikke er intentionelt essentialistisk, men baseret på at manden i majoriteten af forældremyndighedssager mister kontakt med sine børn, ligger der i den stadig en antagelse om køn som bærer af faste karakteristika – altså kønsbaserede forældreegenskaber.

Dadman eksponerer essentialistiske diskurser mere direkte, eksempelvis debatteres Carl-Mar Møllers indlæg med titlen *Kun mænd kan skabe stærke drenge* på forummet. Også på det nystartede debatforum Debatfar²⁷ som der linkes til på Dadman, kan man under et af debatpunkterne debattere emnet *Far og Barn*;

”Hvordan skaber du stærke børn? Hvad er kvalitetstid med far? Glemmer nogle mænd den maskuline del af opdragelsen til fordel for "freden i hjemmet"? ” (*Far og Barn*, Debatfar.dk, set 7.7.2007)

Relationen mellem fædre og børn fremstilles her som en kønnet relation. Faderen skal gøre børnene ”stærke” og stå for den ”maskuline del af opdragelsen”. Disse diskurser er således helt i tråd med det essentialistiske faderskabsparadigmes tredje forestilling; at mænd bidrager til børneopdragelsen med unikke, maskuline kvaliteter.

²⁷ Debatfar er skabt af Dadmans formand og webmaster Dennis Johansen, som pendant til Foreningen Fars debatforum. Alle Dadmans debattører tilmeldes automatisk forummet Debatfar.

Der produceres både kønsneutrale diskurser om forældreskab og diskurser om omsorgsfulde fædre, der sine steder kolliderer med essentialistiske diskurser og skaber en sammensat faderskabsmaskulinitet, der både inkorporerer traditionelt maskuline og feminine træk.

Opsummering

I de foregående kapitler har jeg analyseret Faderskabssiderne, Dadman og Foreningen Far og identificeret en række diskurser omkring maskulinitet og faderskab.

Faderskabsfeltet repræsenterer både opgør med kønsdikotomier og kampen for mænds rettigheder og ligestilling som forældre.

Der foregår en diskursiv kamp for retten til traditionelt feminine domæner som hjem og børn.

Faderskabsdebattørerne ønsker ligestilling på social- og familieområdet og bifalder det ligestillede samfund, samt at kvinderne er kommet ind i den offentlige sfære og politiske scene. Til gengæld mener de, at mændene og fædrene er blevet glemt, og at de også skal ligestilles i privatsfæren og respekteres som kompetente omsorgsgivere i forhold til børn. Foreningen Far og Dadman kan på denne måde betragtes som pendant til kvindeorganisationer, som f.eks. Kvindeligt Selskab, der kæmper for kvinders ligestilling.

Samtidig er der en grundlæggende opfattelse af køn som forskel. Faderskabs debattørerne fremhæver ligeberettigelse og samme forældreevner som mødre, men producerer stadig en maskulin essentialisme i deres tekster, hvori fædre er i besiddelse af unikke kønsegenskaber.

Disse diskurser er konfliktfyldte, og nogle er hinandens direkte modsætninger. Michelle Lazar identificerer i en diskursanalyse af en faderskabskampagne fra Singapore også sådanne konfliktende diskurser i en analyse af *Cultures of daddyhood*, - fremstillingen af moderne faderskab (Lazar, 2005). Cultures of daddyhoods er en kulturel tendens, hvor mænd performer faderskab i medier og offentlige rum. Førnævnte Nye Fader er en del af disse diskurser, hvori faderskab og omsorg for børn er en positiv del af maskulin identitet.

Cultures of daddyhood og dens repræsentationer indeholder både egalitære og konservative diskurser. Forældreskabet fremstilles som et delt område, hvor både moderen og faderen deltager på lige fod, men samtidig er der en understrøm af polære og essentialistiske køns-forestillinger på spil.

Hermed reproduceres den sociale orden med hegemonisk maskuline dominansrelationer. Den egalitære position produceres i selvfremstillingen og de konservative køns repræsentationer ligger som en understrøm i forståelsen af kønnenes natur. En del af de forforståelser der stadig eksisterer om køn, og som er så inkorporerede at de ikke problematiseres eller ses som konfliktende.

På denne måde kan kamp for ligestilling og en selvfølgelig antagelse af køn som forskel, og mor/fader forældreskabet som essentielt for barnet gå hånd i hånd. Diskursen på fader-netværket er både progressivt og et tegn på social forandring i maskuliniteten, men også hetero-normativ og essentialistisk og bidrager dermed i Lazars optik til at remodellere den hegemoniske kønsorden ind i en moderne kontekst (Lazar, 2005).

Man kan sige at hegemonisk maskulinitet både kontesteres og reproduceres på Faderskabssiderne.

Maskulinisme

”Engang, dengang i halvtredserne, det har vi set på film adskillige gange, var mænd egoistiske og tænkte kun på sig selv. Det er anderledes i dag. Nu er bøtten vendt, og kvinderne tænker ofte kun på sig selv. Derfor har vi brug for et mandeoprør, nogle der går ud med bannere om ikke andet så cyberbannere og råber: Mandefrigørelse nu! Vi vil nemlig ikke finde os i mere.” (*jeg holder barselsorlov*, Kimpurator.dk, 1.7.2007)

Maskulinistsiderne på Netværket, hvoraf jeg i analysen beskæftiger mig med Mandens, Hans Side og Kimporator, har et bredere kønspolitisk fokus end Faderskabssiderne.

Maskulinistsiderne producerer ligesom Faderskabssiderne marginaliseringsdiskurser, blot gør det sig i deres optik gældende for mange aspekter af samfundet. I Maskulinistsidernes optik er mænd i dag marginaliserede af kvinder – som Kimporator skriver er ”bøtten vendt”, og kvinderne er dominerende. Ligestillingspolitik og feminisme er derfor under skarp kritik, da de betragtes som undertrykkende mekanismer.

Udover dette har Maskulinistsiderne også et fælles udgangspunkt i en maskulinistisk tilgang til køn; skribenterne mener, at der essentielle forskelle mellem kønnene med udgangspunkt i biologiske faktorer. Essentialismen er en gennemgående diskurs hos Maskulinistsiderne og spiller ind i de fleste tekster.

Indledningsvis vil jeg redegøre for et teoretisk og populærkulturelt koncept, der giver en god forklaringsramme omkring de marginaliseringsdiskurser, som etableres på Maskulinistsiderne, nemlig ideen om en *maskulin krise*. Jeg vil derfor arbejde med at identificere disse diskurser om krise på Maskulinistsiderne.

Derudover vil jeg analysere, hvordan Maskulinistsiderne fremstiller marginalisering af mænd, hvordan de opstiller køn som essentielle kategorier, og hvorvidt der kan identificeres et bestemt ideologisk tilhørsforhold på siderne.

Desuden vil jeg definere de emner, hvor de opponerer mod eller deler diskurser med Faderskabssiderne.

Maskulin krise

Ideen om en maskulin krise eller en maskulinitetens krise blev introduceret i løbet af 90'erne og har optaget – og optager stadig - både den akademiske forskning og mere populære skrifter om maskulinitet (Malin, 2005). Hvad denne krise egentlig består i og betyder, afhænger af hvem man spørger.

En af forfatterne der var med til at lancere begrebet om den maskuline krise, er den amerikanske forfatter Robert Bly, der har tjent styrtende på sin bestseller *Iron John*. Bogen hylder den tabte vildmand og beskriver maskulin essens som *Zeus Energi*. For Bly består krisen i, at mænd ikke kan få lov til at udleve deres maskulinitet i det moderne, velordnede samfund, der styres af kvindelige værdier – de er overflødige og kastrerede, revet væk fra deres naturlige drifter. Denne position

har haft stor resonans i medierne og populærkulturel produktion, hvor den samme opfattelse af den uddøende maskulinitet for eksempel figurerer i filmen *Fight Club*. En anmeldelse af denne film lyder;

” ”Fight Club” is, by and large, an effective film that surrealistically describes the status of the american male at the end of the 20th century: disenchanted, unfulfilled, castrated and looking for a way out. ... In an era where men do not have missions, in the urban wilderness, what is there to hunt? To dominate? To kill? (Clifton 1999 in Whitehead, 2002: 50).

Jæger- og krigerretorikken er karakteristisk for krisediskursen. Der fremsættes maskulinitetsopfattelser baseret på myter, urfigurer og forestillinger om svundne tiders oprindelige manddom. I denne optik modstrider det moderne samfund med mandens udlevelse af sin natur, og derfor er han i krise.

Ideen om krisen inkorporeres også i Masculinist Studies, hvor forklaringen på krisen er, at kvinderne og især feministerne har overtaget samfundet og marginaliseret maskulinitet og mænd. Denne kriseretik er åbent anti-feministisk og repræsenteres i USA af både f.eks. Richard Hise: *The War Against Men* (2004) og Harvey C. Mansfield *Manliness* (2006).

I Danmark er et nyligt eksempel biologen Kaare Fogs *To køn, tre sandheder* (2004), der både påviser biologiske forskelle mellem kønnene og kritiserer den samfundsudvikling, der forsøger at udligne dem. Fogs bog har den maleriske undertitel *Historien om Amors selvmål*, der henviser til bogens tese om, at ligestillingen og kvindefrigørelsen har ødelagt den delikate balance mellem kønnene og grundlagt den herskende krise.

Disse krisediskurser er en del af såkaldte *backlash against feminism* (Connell, 2005; Ducat, 2004), en politisk reaktion mod feminismen der opstod i løbet af 80'erne og har været prominent både i politik, videnskab og populærkultur op gennem 90'erne.

Mens Studies forskere er generelt kritiske overfor konceptet om en maskulin krise og hævder, at der trods kulturelle repræsentationer af krise stadig eksisterer et maskulint hegemoni (Edwards, 2006, Malin, 2005). Krisen repræsenterer iflg. Edwards ændringer på områder, hvor mænd traditionelt set har haft en privilegeret eller magtfuld rolle; arbejde, uddannelse, familien, helbredet, seksualiteten og repræsentationen af mænd.

Han understreger endvidere, at en krise for *maskulinitet* ikke er det samme som en krise for *mænd*, selvom disse to ting ofte sættes sammen;

”The concept of crisis is used to incorporate a sense of panic or anxiety that on the one hand has already happened or on the other might happen, and is applied equally to masculinity as a concept or to the experience of men themselves.” (Edwards, 2006: 7)

I den videnskabelige tradition som Edwards tilhører, betragtes mænd og maskulinitet som to forskellige ting. For debattører der understøtter tanken om krise, eksempelvis maskulinistiske og anti-feministiske debattører, fremstilles de som et og samme, hvorfor empiriske studier af grupper af mænd i krise og ideologiske og medierede konstruktioner af maskulinitet flettes sammen til at danne bevisbyrder om en krise for maskulin identitet på verdensplan. For Maskulinistsiderne på Netværket omfatter kriediskursen mandekønnet som helhed og marginaliseringsdiskurserne mænd i de fleste grupper i samfundet.

Maskulinitet og marginaliseringsdiskurser

Jeg var tidligere inde på begrebet marginaliseringen af mænd, hvor jeg understregede at brugen af det ikke skulle forstås som marginaliseringsbegrebet i Connells terminologi, hvor det er en del af et maskulint hegemoni. Marginaliseringsdiskurserne på Netværket skabes i en helt anden forståelse af magt, hvori det maskuline hegemoni ikke længere eksisterer. Hvor Faderskabssiderne fremstillede en marginalisering på et bestemt område, nemlig familieområdet, tager Maskulinistsiderne denne magtanalyse skridtet videre til at erklære, at mænd er marginaliserede på grund af deres køn. Blogsamlingen Hans Side er startet som et debatforum, der tematiserer denne marginalisering og beskriver sig selv således;

” De problemer, der angår drenge og mænd, får ofte ikke den opmærksomhed de fortjener, hverken i medier eller i gennem forskning.

Samfundet er efterhånden sådan indrettet, at drenge og mænd spiller op ad bakke i begge halvlege, men her på hans side gider vi ikke spille på kvindernes præmisser hele tiden. (Om, Hans Side, set 5.7.2007)

Hans Side forudfatter en marginalisering af mænd og drenges problemer på et generelt plan – samfundet er nærmest indrettet imod dem på kvinders præmisser. Den samme opfattelse går igen i Mandens introduktion af sig selv;

”Mange mænd går rundt i deres søde slummer og tror, at kvinder stadig er stakkels og undertrykte, og at de selv er ovenpå... her ser vi ikke kvinder som stakkels og undertrykte - igen af en simpel grund: Det er meget længe siden, de var det. I dag er det faktisk os andre, der hænger med røven i vandskorpen...

... Derfor beder vi kvinder om at holde kæft på mandens.dk. Se, hvad der kan komme ud af det...” (mandens.dk, set 4.4.2007)

Ovenstående citater er desuden meget lig citatet fra Kimporators blog, der indledte dette kapitel, hvori han ligesom Mandens understreger, at det er længe siden, kvinder var undertrykte. I stedet opfattes mænd som undertrykte af kvinder på alle niveauer i samfundet, der er indrettet fuldstændig på kvindernes præmisser.

Citaterne er blot tre ud af mange på Maskulinistsiderne, der bærer en diskurs om mænd og drenge som marginaliserede og undertrykte.²⁸

Både bloggerne på Hans Side og Kimporator bruger videnskabelig retorik i deres argumentation for marginaliseringens realitet. Deres blogs fungerer som en slags dokumentation af undertrykkelsen ved at referere nyhedshistorier og undersøgelser. Der bruges videnskabelig retorik og statistiske argumenter som belæg for påstanden om, at mandekønnet reelt er marginaliseret eller decideret undertrykt i det danske samfund.

Et eksempel er Kimporators gruppe Moderate Mandschauvinister²⁹, der ytrer ønske om at vokse sig til et politiske parti og arbejder med at udbrede dokumentation for, at kvinderne har den økonomiske og politiske magt i samfundet. På hjemmesiden skriver de at;

”Tesen er at kvinderne har cirka 80% af den samlede magt og nyder cirka 70% af samfundets goder.” (//wiki.23xy.dk, set 11.6.2007)

²⁸ Yderligere eksempler er; *Det mest forsømte Forår* (Mandens.dk, set 1.6.2007) *Min centrale tese bekræftes* (JFAs blog, Hansside.dk, 3.7.2007), *Mænd står bagerst i sundhedskøen...* (kimporator.dk, 11.6.2007), samt adskillige flere artikler og blogindlæg på de citerede sider.

²⁹ Dannet af bloggeren Kim Poulsen, der skriver på bloggen kimporator.dk og Hans Side.

Hermed danner Moderate Mandschauvinister en modpol til kvindeorganisationer, der arbejder med dokumentation af det stik modsatte; at kvinder stadig ikke har ligeså stor del i den økonomiske og politiske magt i samfundet som mænd. Drenge og mænd fremstilles som de egentlige kandidater til den offerrolle, som feministerne ifølge Hans Side og Kimporator altid giver kvinderne.

Bloggeren JFA fremstiller sin blogging som en slags mandeforskning, hvilket blandt andet kommer til udtryk ved brugen af ordet *tese*;

”Det har længe været min centrale tese, at substantiel ligestilling (det vil sige lige fordeling af de to køn på alle poster inden for alle områder) for feminister er vigtigere end alt andet.” (*Min centrale tese bekræftes*, 3.7.2007)

JFA fremstiller sin blogging som en slags pendant til forskningscentret KVINFO i et svar til en kommentar, der kritiserer hans argumentation.

”Kvinfo.dk får pumpet millioner af kroner af staten hvert år. Vi - på den anden side af hegnet - får intet. Derfor kan jeg ikke bruge timer på at finde referencer frem.”

(*Svar til R. På scratching the surface*, JFAs blog, Hansside.dk)

JFA får her både lavet en parallel mellem KVINFOs forskning og sin egen blogging, og samtidig fremstillet eventuelle forskelle i videnskabeligt niveau som et resultat af marginaliseringen af hans synspunkter og forskningen i mænd generelt.

Denne positionering af sig som mandekønnets forsvarer stemmer overens med temalinjen, der præsenterer bloggen Hans Side; *Vi forsvarer sandhed og retfærdighed*. Marginaliseringsdiskursen omhandler altså både mandekønnet som helhed, men er også aktiv i aktørernes selvfremskrivning. Hans Side og Kimporator fremstiller sig selv som de de aktivistiske stemmer, der på trods af modstand fortsætter med at forsvare sandheden om mænd.

Feminisering og den østrogene verdensorden

”Kort sagt er et opgør med *den østrogene verdensorden* under opsejling. Det er godt nyt. For det betyder ikke, at østrogen bliver uglest. Blot at det bliver sendt hen, hvor det hører hjemme: I

kvinders blodårer. Østrogen er vidunderligt, når det flyder i kvinders årer - noget hæsligt stads, når det flyder i mænds. (*Farvel feminisme*, under *kvinder og mænd*, mandens.dk, set 1.6.2007)

De maskuline Marginaliserings- og kriediskurser der blev analyseret i forgående afsnit baserer sig på en samfundsanalyse, hvori kvinder og feminitet betragtes som dominerende. På Mandens kalder de det *den østrogene verdensorden* og etablerer hermed en diskurs om et verdensomspændende feminint hegemoni.

Bloggerne på Hans Side og Kimporator betegner krise- og marginaliseringsprocessen som en *feminisering* af samfundet. Feminisering er tag³⁰ på både Kimporators blog og Hans Side og bruges som et begreb i den maskulin-videnskabelige diskurs, som de etablerer om deres blogging.

I Maskulinistsidernes optik er kvindebevægelsen gået over gevind og har skabt et feminiseret samfund, der privilegerer kvinder og aktivt undertrykker mænd. Feminisering er en generel udvikling i samfundet, der er gået fra at basere sig på maskuline værdier til at basere sig på kvindelige. Velfærdsstaten beskrives på Maskulinistsiderne som en feminiseret stat, idet den baserer sig på bløde værdier og institutionaliserer ligestilling og drager omsorg for de svage. Alt sammen ting der i den maskulinistiske optik privilegerer kvinder, fordi de har mere behov for denne type ”moder-stat” end mænd. I disses analyse inkorporerer, privilegerer og reproducerer velfærdsstaten kvindelige værdier, og tvinger dermed borgerne, mænd som kvinder, til at gøre det samme. I et af de mange kritiske indlæg om velfærdsstaten hedder det;

” ... Mange af dem er kvinder. Selvfølgelig... velfærdsmaskinen er deres. Og de skal alle sammen forsørges. Hvor vi andre engang kunne se os selv som magtfulde kapable bærere af økonomi, kultur og familie, sniger vi os nu rundt langs panelerne og håber på vi ikke bliver opdaget. Afvæbnede. Tæmmede som burhøns. Nederst i parhierakiet, nederst i familie-hierakiet. ”
(*Hvem slukker for strømmen*, Mandens.dk, set 12.7.2007)

Mandens fremstiller kvinderne som dem der ejer og behøver ”velfærdsmaskinen”, mens mændene er afvæbnede og afskåret fra deres naturlige formål som ”bærere af økonomi, kultur og familie” i samfundet.

³⁰ Et emneord/indekseringssystem på blogs og hjemmesider.

Ifølge feminiseringsdiskurserne er den bagvedliggende ideologi feminisme, der fremstilles som en totalitær ideologi, som beskytter det ene køn og undertrykker det andet.

” Feminister kan ikke hjælpe marginaliserede mænd. Indsatser mod marginalisering af mænd? Det er netop feminister og feminismen der marginaliserer mænd - og drenge for den sags skyld.” (*Finske feminister vil 'hjælpe' marginaliserede mænd*, JFAs blog 4.2.2007)

Feminismens ideologiske projekt, feminiseringen, fremstilles som et politisk komplot. Ligestillingslovgivning, tiltag mod positiv særbehandling samt udvikling mod kvindelig dominans i bestemte sektorer fremstilles som en del af feminiseringen. Eksempelvis gennemgår Kimporator en statistik der viser, at kvinder er mere repræsenteret på humanistisk og samfundsvidenskabelige uddannelser, hvorefter han konkluderer;

” Vi bruger ikke længere uddannelsesressourcerne på de mest talentfulde, men bruger dem til at føre feministisk politik vendt mod mændene på mindst 2 måder:

Dels et forsøg på almen materiel favorisering af kvinden via højere uddannelse og dermed håbet om højere løn. Dels (og vigtigst) et forsøg på at lade det feminine være definerende for samfundet. De store tabere i denne politisering med indbygget ressourcespild er selvsagt både hankønnet og mennesker i al almindelighed.” (*Rothstein og feminisering af uddannelser*, Kimporator.dk, 9.5.2007)

Diskurserne om feminisering og østrogen-verdensordenen ligner til forveksling feministiske og pro-feministisk teorier om patriarkat og maskulint hegemoni med omvendt fortegn.

Grundtesen på Maskulinistsiderne, og specielt hos bloggerne, er, at mænd er undertrykte af kvinder, og at femininitet nyder forrang over maskulinitet i den moderne vestlige kultur.

Diskurserne på Maskulinistsiderne omkring *østrogen verdensorden* og *det feminiserede samfund* konstruerer en matriarkalsk magtbalance eller et feminint hegemoni, hvor den feministiske kønsidentitet er toppen af pyramiden og underordner både mænd og de kvinder, der afviger fra denne identitet.. Kvinderne har fået tildelt et *matriarkalsk dividende* af den stat, der privilegerer dem fra fødslen.

Det er interessant at holde analysen af diskurserne op mod feministisk forskning. Eksempelvis mimer mange blogemner feministiske forskning i maskulint hegemoni; Maskulinistsiderne foretager analyser af medierepræsentationer, hvori der reproducere kvindelig dominans.

Eksempelvis bruger Hans Side en modeserie med kvindelige dominaer som eksempel på feminisering i mode og medier (Bilag E 4), ligesom nyhedshistorier, der understreger mænd som udøvere af negative handlinger, betegnes som sexisme (JFAs blog, Hansside, 20.5.2007). Både JFA, Kimporator og Rolf Rasmussen blogger om dokumentation omkring kønsbaseret vold og systematisk marginalisering af bestemte mandegrupper, eksempelvis unge drenge. Altså er der på Maskulinistsiderne også paralleller til feminisme, blot er det omvendt i forhold til de diskurser, som en feministisk analyse etablerer. Det politiske projekt er at bekæmpe feminisme og feminisering af samfundet.

Maskuliniteten fremstilles således som marginaliseret, hvilket debattørerne anerkender men rent ideologisk fornægter. Stephen J. Ducat³¹ har behandlet denne dualisme i sin analyse af det, han kalder *anxious masculinities*, der er baseret på grundtanken om maskulin krise og feminisering af både den enkelte mand og samfundet som helhed. Sårbarhed og svaghed er feminint, det er afmaskuliserende at være domineret og marginaliseret. Derfor er retorikken omkring maskulinitet præget af kriseforestillinger og angst, der lokaliseres i de elementer, der opfattes som feminiserende. Det gælder både kvindekønnet som sådan, men også politiske grupper og institutioner, der inkorporerer feminine værdier. Ducat baserer *anxious masculinities* på en analyse af politisk retorik i USA, men en del af de forekommende diskurser han analyserer svarer overens med dem, jeg har analyseret i dette afsnit om feminisering. Maskulinistsiderne repræsenterer disse *anxious masculinities*, hvormed de også indskriver sig i det tidligere beskrevne *Backlash against feminism* (Connell, 2005), der danner baggrund for diskursen om maskulin krise.

Maskulin essens

På Faderskabssiderne var essentialismen i kønsopfattelsen en understrøm, mens det på Maskulinistsiderne er en åben del af skribenternes ideologi. Mange af indlæggene på de to blogs og artiklerne på Mandens har til formål at fremføre og underbygge redaktørernes syn på køn som forskel samt at uddybe, hvori disse forskelle består. Essentialisme er en fremtrædende diskurs på maskulinistdelen af Netværket.

³¹ Stephen Ducat er professor i psykologi ved New College, Californien, og har skrevet bogen *The Wimp Factor*, om maskulin politisk retorik i USA (2004).

Hans Side benytter selv termen, og vender sig endda mod den post-moderne kritik af essentialisme.

”Vi er nogen, der mener mænd har en essentiel (et ord postmodernister sjovt nok ikke bryder sig om for det gøre deres sociale ingeniørarbejde hen med det totalitære utopia besværligt) rolle at spille. Det er ikke os der reducerer mænd... Men feminister har haft travlt med at nedbryde den komplementaritet mellem kønnene som ellers traditionelt har virket til at øge "sammenhængskraften" i familien..” (*Svar til R. På scratching the surface*, JFAs blog, Hansside.dk, 14.7.2007)

Essentialismen sættes her op om som en modposition til feminismen, et forsvar for kønnenes essentielle egenskaber, som feminismen forsøger at nedbryde. Det samme synspunkt fremsættes af Kimporator;

”Mænd og kvinder er meget forskellige. Først og fremmest er mænds egenskaber mere spredt fordelt end kvinders, hvorfor intelligenseliten naturligvis udgøres af mænd. Men feminismen giver ikke sådan op i sin kamp mod manden, og dermed naturen og samfundet. Ressourcespild går hånd i hånd med uretfærdighed.” (*Helmuth Nyborg renset for anklager om fusk*, Kimpos Blog, *Hans Side*, 5.7.2007)

Udover at Kimporator fremsætter at mænd udgør intelligenseliten på baggrund af frifindelse af Helmuth Nyborg³², etablerer han også feminismens ”kamp mod mænd” som en kamp mod ”natur og samfund”. Manden sættes i denne formulering både lig med natur, hvormed det indskrives i en biologisk essentialistisk diskurs, men også lig med samfund, hvormed maskulinitet sættes lig med orden og civilisation. Maskuliniteten er i denne fremstilling samfundets base, og feminismen søger at nedbryde den ved at kæmpe imod naturens orden - det faktum at mænd er intelligensmæssigt overlegne.

Den samme fremstilling af maskulinitet findes i JFAs blog, hvori han kritiserer en australsk fartkampagne. Kampagne plakaterne er billeder af kvinder, der hentyder til peniskomplekser hos fartsyndere. JFA raser mod statens hån af mænd;

³² Professor Helmuth Nyborg blev d. 5 juli 2007 frifundet af Udvalgene Vedrørende Videnskabelig Uredelighed for anklager om uredelig metode i sin forskning i mænds og kvinders intelligens kvotient.

” Sjovt nok. Mon ikke staten i stedet skulle finde på en fornuftig måde at kanalisere unge mænds energier på i stedet for at håne dem?

Havde det ikke været for unge mænd, havde vi alle stadig boet i huler.

Det er den samme energi der gør unge mænd til vilde racere der står bag al bygning af civilisation. Det er samfundet der spiller fallit hvis ikke den energi kan bruges på en god måde.

Det nytter ikke noget at spytte mænd i ansigtet.

Forbandet mangel på respekt her.”

(Mere Feministisk ydmygelse af unge mænd, JFAs blog, 2.7.2007)

Mændene fremstilles også her som civilisationens skabere og deres ”energi”, i denne sammenhæng behovet for at køre for stærkt, som det, samfundet skal bygge videre på, men i stedet håner og ikke respekterer. Kampagnens eventuelle ironiske budskab ignoreres og læses som mangel på respekt fra staten, som bloggens overskrift endvidere identificerer som feministisk. *Staten* fremstilles som en enhed, der står bag et hånlige udsagn mod en hel gruppe i samfundet og svinger sit ansvar overfor de unge mænd. Selvom det er en australsk historie, overføres de samme karakteristika til både stat og feminisme som JFA normalt kritiserer i den danske sfære, og det samme gælder ”de unge mænd”. Diskurserne omkring køn og strukturer synes dermed universelle.

Dog holder JFA sig ikke tilbage fra både at forkaste og fortolke videnskabelige undersøgelser, der underbygger mandlige stereotyper, hvis disse er negative;

” En af vor tids helt store løgne og fordomme er, at mænd er langt mere selviske, egoistiske og non-empatiske end kvinder.

At være mere materialistiske får de endda også ofte skyld for.

Jeg tror ikke på den. En undersøgelse viser nu, at mænd der ser på porno først ser på kvindernes ansigter. Hvorfor det?

Min teori er, at det gør han for at aflæse en reaktion, fordi han tænker på partnerens behov.”

(Mænd ikke selviske, JFAs blog, Hansside.dk, 16.4. 2007)

JFA opponerer her mod en stereotyp opfattelse af mænd som emotionelt afstumpede, på samme måde som Dadmans hjemmeside reagerede mod mandlige stereotyper. At hans argumentation er hentet fra en undersøgelse af, hvordan mænd ser porno ville muligvis gennemhulle hans teori på

et videnskabeligt plan. Dog er hans teori et udtryk om en bestemt maskulinitetsdiskurs, der ikke stringent følger de tidligere argumenter om maskulin essens, der fremsættes på Hans Side. JFA argumenterer for at mænd også er emotionelt engagerede og tager hensyn til deres partner, hvilket i den essentialistiske kønsdikotomi primært er feminine træk.

Mænd betegnes generelt med positive ord og beskrives både som konstruktivt handlende inden for traditionel maskuline, men også tidligere feminine domæner (JFAs blog 7.4.2007). JFA etablerer forskelsdiskurser, der i lige så høj grad er baseret på positiv/negativ dikotomier som maskulin/feminin. Hans debatindlæg synes at være forsvar for mænd på alle fronter, både deres berettigelse til traditionelle maskuline ressourcedomæner, men også mod deres udelukkelse fra de feminine. Eksempelvis blogger han også om fædres rettigheder. I denne optik *er* der forskel, men mændene er også følsomme, og deres rettigheder skal forsvares. Ligestillingspolitik og feminisme er ifølge JFA forkert, fordi det strider imod balancen mellem kønnene, men staten skal stadig gå ind og bruge ressourcer på mænds marginalisering.

Der sker en sammenblanding af offer/krise diskurser, ligestillings/protestdiskurser samt hegemoniske maskulinitetsfremstillinger og disse konflikter hos bloggerne, især på Hans Side.

Opfattelsen af maskulinitet er mere stringent på Mandens. Mandens har et essentialistisk kønssyn, der indebærer klare forskelle i kønnenes karakteristika og evner, og disse er grundlaget for kønnenes relationer. I artiklen *Parforholdet er et mandeanliggende* hedder det til eksempel;

”Parforhold er en værdifuld størrelse, men pas på den, den er nem at ødelægge. Bliver de 2 køn for ens, som personer og som forældre, fungerer parforholdet og dermed familien ikke. Måske dette er årsagen til de mange skilsmisser i den moderne verden.

Tiden kræver ligestilling. Det kan være sagligt, hvor mænd og kvinder leverer samme indsats, men det er svært at tage med hjem i familielivet. Mænd og kvinder er ikke ens, leverer ikke det samme og kan derfor ikke ligestilles på ret mange fronter.” (*Parforholdet er et mandeanliggende*, Mandens.dk set 11.7.2007)

Mandens tror på grundlæggende kønsforskelle, men dermed også på at nogle domæner er kvindens alene. Dermed skal hverken kvinden eller manden ligestilles eller have ændret deres rettigheder. Mandens analyse af køn er den mest konservative på Netværket, idet den advokerer for dikotomiske køns kategorier og mandligt hegemoni og forkaster al ligestilling – også for mænd.

De to køn tildeles hver sin sfære. Manden fremstilles som skaffer og familiens overhoved, og kvinden er omsorgsgiveren, der står for hjemmet. Mandens fremstiller skredet i kønsrollefordelingen som naturstridig – inklusive de nye rettigheder, som mændene er begyndt at få på familieområdet. I Mandens optik tilhører børnene kvinden, ligesom det sociale system er indrettet til hende, da kvinder har behov for forsørgelse, som der f.eks. argumenteres for i artiklen *Den offentlige sektor undertrykker kvinder* (Mandens.dk, 5.4.2007). Mandens er således i opposition til især Faderskabsnetværket, men også til dels Hans Side og Kimporator, idet de argumenterer for, at mænd ikke skal modtage nogen ydelser eller ligestilles af staten, da en sådan støtte ville stride imod mænds maskulinitet. Det ligger derimod i kvinders natur at blive støttet og forsørget enten af deres mænd eller af det offentlige.

Hvor Hans Side og Kimporator primært kritiserer feminiserende tendenser, er Mandens diskurser mere aktive i produktionen af maskuline og feminine idealer. Eksempelvis har siderne fremsat to maskuline kategorier; *kødædere* og *salatspisere*. Kødædere er dem, der udfylder deres maskuline potentiale, og salatspisere er dem, der lader sig kue – dem der er ”tæmmede som burhøns”. Kødæderne er den maskuline essens, mens salatspisere er mænd, der er blevet feminiseret, hvilket ifølge Mandens gælder for de fleste danske mænd. Modsat Hans Side og Kimporator italesættes dette ikke som marginalisering på Mandens, men snarere som en intern krise hos mændene. Det er ikke så meget kvinderne, der undertrykker, som mændene der ikke udlever og står fast på deres identitet.

”Mens den danske mand har travlt med at spare sammen til sine parkeringsbøder, hærger lømlerne videre - ustraffet. Dansken er blevet et frygtsomt folk. Hvor fanden er den danske mand blevet af? spørger vi.” (*Vågner vikinger*, Mandens.dk, set 17.7.2007)

Ovenstående citat illustrerer, hvordan manden iscenesættes som den, der bør styre samfundet. Men ifølge Mandens svigter mændene i Danmark dette ansvar, hvorfor kontrollen overlades til kvinderne, hvilket de i virkeligheden hverken magter eller har lyst til. Dermed er både mænd og kvinder ofre for ligestillingspolitikken i de diskurser, Mandens etablerer. Det er vekslende hvem der fremstilles som undertrykker; feminister, kapitalister, politikere eller strukturer. Men dominansrelationen opstilles ikke mellem kønnene, som hos bloggerne, men mellem familie og samfund, mellem den herskende kultur og kønnenes natur.

Den hegemoniske maskulinitet både forherliges og fornægtes på Maskulinistsiderne. De maskulinistiske diskurser betegner *maskuliniteten* som fysisk og følelsesmæssig stærk, økonomisk ressourcefuld, seksuelt udfarende, intellektuelt overlegen og skabt til at lede.

De maskulinistiske diskurser omkring *mænd* er derimod anderledes; mænd er marginaliserede, undertrykte, misforståede, svigtede af samfundet, kriminaliserede og fejlrepræsenterede.

Selvom der i den biologiske essentialisme, der ligger til grund for maskulinistsiderne, ikke er hjemmel for at anerkende forskellen på socialt og biologisk køn, aftegner disse to køns kategorier sig alligevel i deres diskurser om mænd.

Den hegemoniske maskulinitetsforestilling reproduceres i teksterne om, hvordan mænd er fra naturens hånd, hvad den maskuline essens er, og hvordan den bør være.

Mandekønnet fremstilles som undertrykt og afholdt fra at udleve denne sande maskulinitet – af det feminiserede velfærdssamfund, af feministerne, politikerne, deres egne koner eller den østrogene verdensorden. Samfundets aktive omformning af mandekønnet ses som et overgreb. Den reelle indflydelse af feminiseringen på mænds udøvelse af deres maskulinitet anerkendes og anvendes som kritisk argument. Samtidig vedholdes det, at maskulinitet er en essens, der er medfødt og baseret i biologi og fornægtes dermed, at socio-kulturelle faktorer er medvirkende til at forme kønnet identitet.

Gode og dårlige kvinder

Ligesom der er diskurser omkring maskulinitet, er der komplementære diskurser om femininitet på Maskulinistsiderne.

Både Mandens og Kimporator har mere fremtrædende diskurser om femininitet end JFA, der primært beskæftiger sig med feminisering på et strukturelt plan.

Kimporator og Mandens kritiserer feminisering og østrogen-verdensordenen, præcis som bloggerne på Hans Side, men har også en lang række tekster om, hvad der udgør positiv femininitet.

Mandens etablerer kvinder som en kategori, der inkorporerer feminine træk. Kvinder er det svage køn, der skal beskyttes og forsørges af mænd. Kvindernes domæne er hjemmet og børnene. Samtidig er der en kritik af danske kvinder, der ikke vil opfylde denne rolle.

Eksempelvis anbefaler Mandens at danske mænd tager til udlandet og finder sig en kone, der tør være en ”rigtig kvinde”;

”Rigtige mænd skyr ikke udlændinge, men glæder sig over den styrkende masse dejlige piger, der følger med. Det gælder specielt piger fra muslimske miljøer. De er vokset op med kønskultur. Hvor mænd er mænd, og piger er piger. De er sunde og stærke, og de vil gerne have børn. De har langt mere at byde på end danske piger, der er vokset op i leverpostej-kultur, hvor alt er et fedt.” (*Sandheden om udlændinge*, Mandens.dk, set 17.7.2007)

Mandens behandler denne tematik i flere artikler, hvor udenlandske kvinder fremstilles som mere feminine end danske, eks. i artiklen *Magter ikke danske kvinder* (Mandens, set.4.6.2007). Mandens etablerer en dikotomi mellem gode/rigtige kvinder og dårlige/forkerte kvinder. De gode kvinder anerkender ”mænd som mænd”, er lidenskabelige og vil gerne have børn. De dårlige kvinder brokker sig, er for karrieremindede, vil ikke have børn eller bryder på anden måde med den femininitetsforestilling, der præger Mandens. Danske kvinder fremstilles generelt som tilhørende sidstnævnte kategori.

Kimporator opstiller kategorierne god kvinde/dårlig kvinde med sans for provokation i sin blog, ved at postere et indlæg med billedreferencer til de to typer kvinder (se billederne i bilag E 3) og teksten;

”Sådan burde kvinder være

Og sådan er de oftest (via hodja)

(*Gode og dårlige kvinder*, Kimporator.dk 14.11.2006)

Billedet af kvinden med T-shirt teksten ”I have the pussy, so I make the rules” er desuden forsidebilleder på Kimporators gruppe Moderate Mandschauvinister. Kimporator producerer både et billede af den dominerende kvinde, der bruger sit køn til at skaffe privilegier, men også et af drømmekvinden der inkorporerer feminine værdier, er sexet og imødekommende.

Den gode kvindes modsætning er ganske ofte en feminist;

”Vi elsker kvinder. Men en legemsåbning gør det ikke alene. Der skal sjæl og karakter til. Kvindelighed. Sødme. Glæde og interesse. Glød i øjnene. Mildhed og underfundighed. Hende, der har det, giver vi alt.

Braldrehoveder og mandehadere beder vi om at holde sig væk.”

(*ABC for mand-til-mand*, Mandens.dk, set 9.7.2007)

Ovenstående citat er fra et indlæg, der vedrører spørgsmålet om kvindelige debattører på Mandens, hvori redaktøren uddyber, hvad der udgør femininitet. Udover det biologiske køn er det også udlevelse af de karakteristika, som Mandens finder feminine, såsom sjæl, karakter, mildhed osv.

De forkerte kvinder har muligvis en legemsåbning, men er ”bladrehoveder” og ”mandehadere”. Dette refererer generelt til kvinder på forummet, der tager diskussioner op med de mandlige debattører, kvinder der er kritiske overfor kønsfremstillingen på siden. De ryger i kategorien ”Mandehadere” eller feminister og fremstilles som ”forkerte kvinder”.

Det specificeres sjældent, *hvad* en feminist er, hvorvidt der er tale om bestemte grupper og organisationer eller kvinder, der går ind for ligestilling i almindelighed.

Feministerne er ifølge Maskulinsmesidernes diskurser som regel kvinder, der ikke er enige i deres synspunkter, men kan også være mænd der går i ligestillingens ærinde eller repræsenterer en anden position end bloggerne. Eksempelvis bliver lektor Hans Jørgen Ladegaard kaldt for en ”blød dansk gulvmatte forklædt som forsker” i en kommentar af JFA, fordi han erklærer sig enig i en undersøgelse, der påviser at mænd og kvinder taler lige meget (*Sladrer kvinder nu også mere end mænd*, Kimpos blog, 9.7.2007).

Afmaskulinisering af sine politiske modstandere har været en retorisk strategi siden det gamle grækenland (Ducat, 2000). Denne strategi bruges generelt af bloggerne om mænd, de er uenige med, ligesom kvindelige modstandere affeminiseres.

Den mest brugte strategi til affeminisering er at betegne en modstander som feminist og /eller give dem betegnelser, der konnoterer maskulinitet. Lignende retorik ses i debat-sektionen på Dadman, hvor debattøren Lone Nørgaard, der er en yndlingsaversion overalt på netværket, betegnes som ”kvinde” i anførselstegn - en rigtig kvinde er ikke kritisk feminist.

Feministerne forstås hos Kimporator og Hans Side som debattører, der (stadig) arbejder for ligestilling og har en agenda om at modbevise kønsforskelle.

”Feministen Lone Nørgaard har modsat mange andre feminister så meget hjerne, at hun har fattet, at der statistisk set er medfødte mentale kønsforskelle.” (*Vil Lone Nørgaard afskaffe retssamfundet?*, Kimporator.dk, 30.4.2007)

Kimporator berører desuden her en generel diskurs på Maskulinistsiderne om kvinders intelligens og evner. Hans Side og Kimporator posterer alle undersøgelser, der understøtter ideen om biologisk essentialisme, og at mænd har højere IQ end kvinder. Ligeledes kritiserer undersøgelser, der modbeviser det. Deres ærinde er dokumentation og belæg for kønsforskelle i intelligens. Undersøgelser, der påviser eller argumenterer for ensartethed hos kønnene, eller påviser mønstre der bryder med kønsdikotomier, skydes ned som usaglige og urigtige.

Mandens kategoriserer artiklerne på siden, og en af kategorierne er *det tåbelige køn*, der omhandler kvindespørgsmål og ligestilling. Kvinder bedes generelt om at blande sig udenom foraet på Mandens, men redaktørerne har oprettet et særligt forum til kvinder, der hedder *Spørg en mand*. Introduktionen lyder således;

”Er du kvinde, har du her muligheden for at spørge en mand om, hvordan du skifter pakning i din vandhane, ordner en stikkontakt, fjerner varmeskjolder på dit sofabord og meget mere. Og for at få svar fra en, der ved det. Men der er mere: Du kan markere, om du gerne vil have en mand til at komme og lave det! Mod gode ord, pæn behandling eller en middag... det er op til dig!” (*Spørg en mand* intro, Mandens.dk, set 9.7 .2007)

Mandens indlemmer hermed kvinderne i det tilfælde, at de skal bruge hjælp til håndværk og teknik fra ”en der ved det” – en mand. Forummet bliver dog brugt til at spørge om alt muligt andet fra kvinderne, også kritiske spørgsmål. Men i selve opsætningen etableres kvinderne som ”det svage køn”, der ikke har evner for håndværk eller teknik og har brug for en mand til at ordne de tekniske og håndværksmæssige problemer i hjemmet. Måden denne tjenesteydelse udbydes på fremstår desuden med undertoner af kontaktformidling, idet kvinderne kan vælge at få mændene ud og lave det ”mod god behandling”.

Udover diskurser om gode/dårlige kvinder og feminine karakteristika, eksisterer der også en risikodiskurs om kvinder i nogle af teksterne på Maskulinistsiderne. Tekster hvori kvinder fremstilles som potentielt farlige for mænd.

Det fjerde øverste link i Kimporators blog hedder *Kvinder er voldelige*. Link henviser til en hjemmeside, der sammenholder en række undersøgelser om vold i hjemmet og konkluderer at størstedelen af denne vold begås af kvinder. Der postes ligeledes mange blogindlæg på Hans Side, der kritiserer undersøgelser vold i hjemmet for ikke at inddrage kvinders vold mod mænd,

eksempelvis i indlægget *kampagnen mod mænd* (Crossedeyes blog, Hansside.dk, 20.6.2007). På samme måde kritiseres regering og politikere for at overdrive problemerne med partnervold som i indlægget *Mænds vold mod kvinder* (Rolf Rasmussens blog, Hansside.dk, 17.5.2007). I et af de senere indlæg på Hans Side referer en nyhed om, at antallet af voldsdømte piger er steget siden 1990 og tilskriver dette feminiseringen af samfundet (*Stigning i voldsdomme som følge af feminisering*, JFA, Hansside.dk, 16.7.2007).

Endnu et tema der lægger sig i risikodiskursen om kvinder er voldtægt. Voldtægt er et genkommende tema både på mandens.dk og Hans Side.

Den seneste debat er affødt af et lovforslag fra Lone Dybkjær, der går ud på at bevisbyrden skal gøres omvendt, det vil sige at manden i tilfælde af anklage skal bevise sin uskyld. Både bloggerne på Hans Side og Mandens kalder det loven om

”Uagtsom voldtægt” og kritiserer det skarpt, idet de mener det ville gøre ethvert seksuelt møde risikabelt for mænd, idet de vil kunne blive anklaget for voldtægt efterfølgende;

”Tro det eller lad være, det er tanken, at en lov om ”uagtsom voldtægt” skal være en lov med omvendt bevisbyrde. Med andre ord, den vil få virkning for os alle. Vi skal herefter ALLE SAMMEN kunne bevise, at vi ikke voldtog kvinden, vi muntrede os med fredag nat. Kan vi ikke det, kan vi blive dømt, straffet og evigt mærket som voldtægtsforbrydere.” (*Samleje? Det hedder uagtsom voldtægt*, Mandens.dk, set 11.6.2007)

Den samme frygt for at manden ender som offer for falske beskyldninger optræder på Hans Side, hvor bloggeren Rolf Rasmussen kritiserer lovforslaget.

”Hvordan bestemmer man, hvem der er offer og hvem der er krænker hvis begge er for fulde til at huske hændelsen? Jeg går ud fra, at man på feministisk vis definerer hannen som krænker og hunnen som offer - helt automatisk!” (*Voldtægtsdebat forever*, Rolf Rasmussens Blog, Hans Side.dk, set 12.6.2007)

Kimporator går skridtet videre og påstår, at voldtægtssager faktisk er kvinders overgreb mod mænd med udgangspunkt i en udtalelse fra sexologen Joan Ørting om, at kvinder i højere grad end mænd finder vold seksuelt stimulerende;

”Voldtægtssager i al almindelighed er tydeligvis kvinders forsøg på at tørre ansvaret for deres seksualitet af på manden. Og det i sådan en grad at han risikerer fængselsstraf og kæmpe tab af status.

Voldtægtssager i al almindelighed er altså kvindens grove overgreb på manden. Voldtægtssager i al almindelighed bør føre til ganske solide fængselsstraffe til kvinden.”

(Så smid dog de kællinger i fængsel, Kimporator.dk, 10.3.2007)

Disse risikodiskurser omkring hhv. vold og voldtægt debatterer to områder, hvor der er almen konsensus om, at kvinderne er ofre. Ligestillingsministeriet har til eksempel vold mod kvinder som et af deres otte indsatsområder (Lige.dk, set 14.7.2007), og landets krisecentre eksisterer især for at imødekomme problemet med kvinder, der har haft en voldelig partner. Denne praksis kritiseres og problematiseres. Hans Side og Kimporator kræver mere forskning i kvinders vold og kvindelige krænkere, flere krisecentre til mænd og mediernes fokus på mænds vold mod kvinder kritiseres for sexismen og stereotypisering.

Ligeledes kritiseres nyhedshistorier og sager om incest og pædofili ofte på Hans Side og Kimporator for at demonisere mænd, og de efterlyser mere forskning i kvindelig pædofili.

Det er således både en omvendelse af antagelsen af kvinden som offer og manden som krænker, og en kritik af opfattelsen af vold som et udpræget maskulint træk.

Der tages udgangspunkt i en række ligestillings- og feministiske mærkesager, der enten italesættes som løgn og myter eller en del af en større kriminalisering af mænd, og der argumenteres for, at det modsatte efterhånden er tilfældet - i det feminiserede samfund er kvinder farlige og mænd i risikogruppen.

Kritikken består primært i at argumentere for, at kvinder også kan udfylde rollen som krænker eller voldsmand og ikke så meget i at modbevise, at manden er det. På denne måde adskiller diskursen sig fra Faderskabsnetværket, der producerer en positiv maskulin identitet som alternativ til det, de mener er en faderlig stereotyp, i stedet for at producere en tilsvarende negativ moderlig stereotyp.

Politiske tilhørsforhold

”Vi hører det igen og igen fra venstrefløjens statsfeminister.”

(Fremtidens faderløse forfald, JFAs blog, Hansside.dk, set 17.7.2007)

De diskurser, der produceres på Netværket, er kønspolitiske, men jeg har ikke søgt at placere dem indenfor det politiske spektrum i dansk politik. Det kan selvsagt ikke lade sig gøre at sætte debattørerne og læserne på siderne ind i segmenter eller at placere dem langs politiske partier, da jeg ikke har lavet en kvantitativ undersøgelse af alle aktører på Netværket.

Man kan drage slutninger omkring tilhørsforhold i de linksamlinger der er, hvor f.eks.

Kimporator både linker til og kommenterer på en række blogs, der med rette kan betegnes som temmelig højreorienterede³³. Ligeledes har en blogger efter at føle sig misforstået på Dansk Fronts hjemmeside, lagt sit indlæg *Feministerne er problemet, ikke indvandrerne* ind på Hans Side (Koxbox blog, Hansside.dk, 19.7.2007). Bloggeres øvrige debatvirksomhed og relationer kan således give et fingerpeg i retning af politiske tilhørsforhold.

Også i teksterne på siderne ligger der politiske diskurser, der kan give en ide om, hvilken politisk akse, de maskulinitetsdiskurser jeg har analyseret, befinder sig på.

Ducat dokumenterer gennem undersøgelser at mænd, der tilhører det politiske højre i højere grad har holdninger, der repræsenterer anxious masculinities (Ducat, 2004), og at disse også betragter velfærdsstaten som feminin. Mens denne og de forskellige mandegrupper i USA er i opposition til liberalismen, der tilskrives feminine træk som svaghed, afhængighed og hjælpeløshed, er der tale om en anden politisk dikotomi i Danmark, hvor liberalismen og konservatismen snarere er på den ene side af velfærdsagendaen og socialdemokrater og socialister på den anden. Det er da også disse politiske kategorier Hans Side og Kimporator refererer til når den feminiserede velfærdsstat kritiseres. De feminine værdier associeres med venstre del af det politiske spektrum, der oveni deres fremprovokering og forfordeling af feminine træk også har en totalitær kant fra de venstreorienterede rødder³⁴.

De to nedenstående citater er eksempler på, hvordan feminisme og ligestillingsudtalelser fremstilles som venstreorienterede og totalitære. Kimporator kommenterer debatten hos

³³ Kimporator linker og debatterer med en række højreorienterede blogs på politblogs.dk. De er primært karakteriseret af indvandrere og islamkritiske linje, samt kritisk linje overfor venstrefløjen. Disse har også begrebet feminisering som emne, for eksempel Hodjas blog, der har 235 indlæg under tagget Feminisme.

³⁴ Dog jævnføres feminisme også med det totalitære yderste højre hos Kimporator, der også betegner det *feminazismen* (Om, kimporator.dk, set 1.7.2007)

Kvinder for Frihed, JFA kommenterer et forslag fremsat af Socialminister Eva Kjær om kønsmainstreaming i børnehaver;

”At tale om kvindeundertrykkelse i en moderne vestlig sammenhæng er simpelthen en af de største fordrejninger og løgn lesbo-marxo-kollektivet moderne feminister har begået.”

(Kvinder for frihed, Kimporator.dk, 14.2.2007)

”De totalitære kræfter vil aldrig kunne acceptere, at de to køn er forskellige fra naturens side. For det at de skulle have en natur er imod de totalitæres ønske om at forme ethvert individ ens, så det passer perfekt ind i det utopiske samfund de efterstræber.”

(Den totalitære feminisme nu ind i danske børnehaver, JFAs blog, Hansside.dk, 3.7.2007)

Mandens identificerer ligeledes velfærdssamfundet som problematisk, men sætter ikke i samme grad ideologiske termer på. I stedet fremsættes utopiske scenarier, hvor mændene som enkeltindivider er håndhævere af loven og kvinders beskyttere, i stedet for staten. Staten fremstilles generelt negativt, idet den fratager individet (læs manden) kontrol over sit eget liv.

”...for at private mænd begynder at beskytte private kvinder, er den eneste ordentlige løsning på vold, sexchikane og voldtægt. Lovgivere kan sætte nok så mange regler op, der offergør kvinder og gør mandlig adfærd kriminel. Offentlige myndigheder kan forsøge at beskytte kvinder og straffe mænd, så meget de vil. Intet af det virker, og intet af det løser problemet.”

(Beskyt din kvinde- hvis du kan, Mandens.dk, set 15.7.2007)

Mandens argumenterer i flere indlæg for at enkeltindivider er bedre som lovens vogtere end staten. Det er en blanding af neo-liberale diskurser om ”lige muligheder” for alle og konservative familie- og kønsopfattelser. Velfærdsstaten fremstilles som den kvælende moder. JFA sætter ligeledes løbende lighedstegn mellem totalitarisme og feminisme, og i følgende citat mellem stat og frihed;

”Dennis Prager interviewer John Lott. Det lader til at singlekvinder vil have større stat. Det ser derfor sort ud for frihedselskende mennesker. ”

(Interessant interview om kvinder og statens størrelse, JFAs blog, Hansside.dk, 4.7.2007)

JFA etablerer dermed en dikotomi mellem det totalitære samfund med en stor stat, og det frihedselskende, liberale samfund, hvor staten ikke intervenerer. De to identificeres som hhv. feminin og maskulin, hvorved feminiseringsdebatten indskrives i en politisk højre/venstre dikotomi.

Både Ducat (2004) og Connell (2005) skriver at de såkaldte *backlash politics*, den politiske reaktion mod feminisme, primært findes inden for det religiøse højre og neo-liberale partier i USA. Jeg kan umiddelbart også lokalisere en vis tilknytning til det politiske højre i diskurserne på Hans Side, Kimporator og Mandens. Faderskabssiderne er væsentlig mere diffuse rent politisk, idet de er positive overfor kønsmæssig ligestilling, men også har statskritiske diskurser. Hvordan maskulinitetsdiskurser, kriediskurser, essentialisme og politisk ideologi spiller sammen kunne være et interessant spørgsmål i eventuel videre undersøgelser af disse kønspolitiske maskuliniteter.

Opsummering

Maskulinistsiderne etablerer alle helhedsorienterede kønspolitiske diskurser, der indeholder et essentialistisk kønssyn, kritik af feminisering og ligestillingspolitik og vender den feministiske magtanalyse på hovedet, således at mænd fremstilles som marginaliserede.

Den essentialisme der kommer til udtryk, etablerer køn som polære enheder, dvs. mænd og kvinder har grundlæggende forskellige medfødte karakteristika. Hvad disse karakteristika består i og bør betyde for kønsordenen, udbygges der på i både blogindlæg og artikler, som jeg gennemgik i analysekapitlerne *Maskulin Essens* og *Gode Kvinder/Dårlige Kvinder*.

Udgangspunktet for Maskulinistsiderne er ideen om, at verden er blevet feminiseret.

Kvindelige værdier er blevet dominerende, og kvinderne undertrykker mænd på både et strukturelt og individuelt plan. Feministerne står bag dette, selvom der er modstridende ideer om, hvad feminismen er hos de to blogs og Mandens. Feministerne beskrives som bærere af negative kønnede karakteristika, det modsatte af femininitet, modstandere og fornægtere af den naturlige kønsorden og sandheden om kønnenes forskel.

Overordnet set kan man betragte Maskulinistsidernes diskurser som en omvendt version af feministisk teori. Maskulinitet fremstilles som marginaliseret, og femininitet som dominant både i magtstrukturer og rent kulturelt. Kvinderne dominerer mændene i privatsfæren, samtidig med at de feminine værdier underkaster de maskuline i den offentlige sfære. Der er en diskurs om et

feminint hegemoni, der gør sig gældende på både mikro og makro plan. Maskulinistsidernes diskurser fremstiller en maskulinitet i krise, en maskulinitet, der er revet ud af sin rette kontekst, og et mandekøn der er frataget retten til at udleve deres natur i den moderne, feminiserede verden.

Opsummering og delkonklusion

Empirien i dette speciale har maskulinitet som tema, men der er store indbyrdes forskelle på, hvilken position de enkelte foraer og debattører tager i forhold til maskulin kønspolitik. Overordnet har jeg illustrere dette ved at inddele empirien i to spor, Faderskab og Maskulinitet.

Foreningen Far og Dadman er repræsentanter for Faderskabssiderne og repræsenterer ligestillingsorienterede diskurser om køn og forældreskab. De mener, at kønnene skal have lige muligheder for at indgå i omsorgen for børnene, og deres mærkesager er således emner som delt forældremyndighed og lige ret til barsel. De har ikke noget imod at alliere sig med kvinder eller feminister, der har samme syn på ligestilling som dem. Foreningen Far har helt afskrevet definitionen som kønspolitisk og afviser at kæmpe særligt for fædres rettigheder. Dadman tager den kønspolitiske betegnelse på sig og etablerer også flere diskurser om køn og maskulinitet på hjemmesiden. Dadman etablerer en marginaliserings-diskurs om mænd og fædre, som primært gør sig gældende på forældreområdet og kritiserer det, de betegner som tendensen til at se mænd som dårlige omsorgsgivere og diskriminere fædre på baggrund af køn. Både Dadman og Foreningen Far har sideløbende essentialistiske maskulinitetsdiskurser, der legitimerer faderen i familien ud fra en tro på at det maskuline, såvel som det feminine, er essentielt i børneopdragelse. Dette reproducerer dog også, ifølge Silverstein & Auerbach (1999) og Lazar (2005) også en hegemonisk maskulinitet og en heterocentreret familiediskurs.

Maskulinistsiderne Mandens, Hans Side og Kimpørator har på mange måder det modsatte udgangspunkt. For dem er ligestilling problematisk, idet de mener at kønnene er grundlæggende forskellige, og at ligestillingspolitik er en måde at søge at udligne ”kønnenes natur”.

Maskulinisterne producerer diskurser om en feminiseret verdensorden både på et strukturelt og individuelt plan. Implicit i denne kritik ligger der også en kritik af ligestilling som ideologi, idet maskulinisterne baserer deres kønsteorier på biologisk essentialisme.

Der produceres dermed idealer om køn baseret på en polær inddeling. En feminiseret stat er problematisk, ikke bare fordi den er ulige og forfordeler mænd, men fordi en stat bør være maskulin – maskulinitet er synonymt med godt lederskab og sunde samfund.

Endvidere kritiseres feminiseringens effekter, som ifølge Maskulinistsiderne er marginaliseringen af mænd. Her begynder nogle overensstemmelser med Faderskabssiderne, især med Dadman, der også beskæftiger sig med marginalisering af mænd. Forskellen ligger i, hvor gennemgående disse aktører betragter marginaliseringen.

Marginaliseringsdiskursen vedrører for Maskulinistsiderne to sfærer – den offentlige og den private. I det første tilfælde ses samfundet og især velfærdsstaten som feminiseret, og det fremsættes at der sker en institutionel undertrykkelse af det maskuline. I det andet ses den enkelte kvinde som dominerende i den private og sociale sfære.

Den første diskurs hører primært maskulinisterne til. Især bloggerne på Hans Side beskæftiger sig med feminiseringen af velfærdsstaten, men også Mandens skriver om det, de kalder den østrogene verdensorden. Diskursen om kvinden som undertrykker i den hjemlige sfære er at finde over hele netværket. Ideologisk svarer den overens med rettigheds-diskurserne, der er at finde på Faderskabssiderne. Her kritiseres netop kvindens stadige dominans på de områder, der traditionelt tilhørte hende, men ikke længere burde være eksklusive i de nye, ligestillede tider. Det gælder både børneopdragelse, forældremyndighed og barsel, men også ”magten i hjemmet” på andre områder; indretning, -fordeling af pligter etc.

Dadman og Mandens beskæftiger sig mest med mændenes marginalisering i hjemmet og privatsfæren, hvor Kimporator og Hans Side.dk mener, at der er tale om en generel feminisering af samfundet og fokuserer primært på den offentlige sfære som scene for marginaliseringen af mænd.

På trods af forskellige udgangspunkter og kønsopfattelser, findes der essentialistiske kønsdiskurser på alle de sider, jeg har analyseret. Som kønspolitisk felt er der mange forskellige stemmer som er i konflikt på mange punkter, men efter at have analyseret en lang række af de tekster, der ligger på Netværket, kan jeg konkludere, at når køn italesættes, er det i ofte som modsætninger. Uafhængigt af om dagsordenen er ligestilling eller ej, produceres der diskurser om køn som forskel, og om maskulinitet og femininitet som polariteter.

5. Interviews

”...i og med at mødre har præcis de samme problemer, så kan jeg ikke se på nogen måde, at det *skal* være en ligestillingskamp.” (Kristian, Foreningen Far)

”... de der mænd, de typiske mænd, der bliver så kasseret. Eller bliver smidt længere ned i systemet. Og så går du glip af en masse dygtige *mænd*, hvilket gør samfundet fattigere, udover at det er uretfærdigt og urimeligt overfor mænd. Og dem der vinder på det, det er nogle kvinder.” (Kim Poulsen, Kimporator)

Analysen jeg foretog i det foregående afsnit kan let beskyldes for at være et akademisk skrivebordsarbejde, uden føling for producenterne bag teksterne og deres intentioner med at oprette de hjemmesider de skriver på. Derfor har jeg valgt at lave en række kvalitative interviews med webredaktører og skribenter på de sider, jeg har analyseret i de foregående kapitler, for at få indblik i producenternes egen opfattelse af deres online aktiviteter.

Med interviewene ønsker jeg både at afprøve og nuancere mine analyser af webteksterne og få et indblik i, hvem menneskerne bag de forskellige hjemmesider og aliasser er. Interviewene er ekstra materiale, der supplerer, perspektiverer og validerer min analyse af det tekstmateriale fra de forskellige hjemmesider. Interviewpersonerne er dermed at betragte som en slags informanter. Før jeg går i gang med at analysere interviewmaterialet, vil jeg redegøre for metoden jeg har anvendt til planlægning, udførelse og analyse af interviewene.

Kvalitative interview som metode

I planlægningen, udførelsen og analysen af interviewene har jeg taget udgangspunkt i Steinar Kvaales³⁵ bog *InterView* (1997), der giver en indføring i de metodiske aspekter ved det kvalitative interview.

³⁵ Steinar Kvale er professor i pædagogisk psykologi og leder af center for kvalitativ forskning ved Århus Universitet.

Kvale gør i bogen op med opfattelsen af, at kvalitative interviewundersøgelser er mindre brugbare end kvalitative, idet de ikke kan generaliseres (Kvale: 109). Han betegner det kvalitative forskningsinterview som en god metode til at undersøge og begrebsliggøre et felt, der ikke tidligere er grundigt kortlagt. Kvalitative interview-undersøgelser kan give indsigt i et bestemt felt, temaer, begreber, selvforståelse, sprogbrug mm., og ofte ligger sådanne kvalitative undersøgelser til grund for senere, mere kvantitativt prægede undersøgelser.

Da min empiri så vidt jeg ved, er relativt uudforsket, har jeg valgt at følge Kvales anbefalinger og udføre kvalitative dybdeinterviews som en del af min undersøgelse af Netværket, for derved at få et mere indgående kendskab til aktørerne og deres produktion af de diskurser, jeg analyserer. Jeg håber således, at interviewene med webteksternes producenter vil øge min analyses validitet og relevans.

Interviewpersoner

Interviewpersonerne er udvalgt, fordi de repræsenterer de websider, jeg har analyseret i specialet; Foreningen Far, Dadman, Mandens, Kimporator og Hans Side. De interviewede er;

- Kristian Ørmen – Næstformand i Foreningen Far
- Dennis Johansen – Formand for Dadman, webmaster for Debatfar.dk og forældre fremmedgørelse.dk
- Kimporator – Blogger på Kimporator og skaber af Moderate Mandschauvinister
- Kjeld Heising – Formand og redaktør på mandens.dk
- JFA - Administrator på Hans Side³⁶
- Provokatør – Aktivist og debattør

Det sidste interview er med en ivrig debattør på Netværket, der kalder sig Provokatør a.k.a. Newjohannes. Der er Provokatør der har lavet plakaterne der pryder Specialets forside. Analysen af hans debat og interview er vedlagt som case i Bilag D, der kan læses hvis man er interesseret i hvordan en mere ekstremistisk debattør placerer sig på Netværket.

³⁶ Da jeg ikke kunne udføre interview med bagmanden fra Hans Side, JFA, men kun fik et par svar over mail (bilag A 7) vil jeg ikke analysere denne aktør nærmere. Interviewet med Kimporator repræsenterer Maskulinist clusteret, da han er aktiv på alle siderne der udgør det; Hans Side, Moderate Mandschauvinister, 37°, Kimporator og Blogbot Maskulinister.

Interview form og Analysemetode

Min interviewform er semi-strukturerede interviews. Temaet for interviewet er bestemt på forhånd, og der er udarbejdet interviewguide, men interviewet fungerer i høj grad som en åben samtale. Jeg udarbejdede en interviewguide til hvert interview, der både var tilpasset den konkrete interviewperson, men bygget over en gennemgående struktur, således at interviewene kunne sammenlignes. Jeg har desuden fulgt Kvalets anbefalinger i udførelsen af de enkelte interviews³⁷.

Alle de udførte interview er optaget digitalt og herefter transskriberet. Den præcise ordlyd kan altid findes i transskriptionen af interviewene, der findes som bilag A 1-6.

Kvale beskriver flere metoder til at analysere interview, hvor min er den metode, han betegner som *Meningsfortolkning*. Samtalen analyseres og fortolkes gennem andre teorier og discipliners optikker. I mit tilfælde er det kombinationen af Mens Studies, en medievidenskabelige optik og diskursanalytisk metode, der udgør den fortolkningsramme, jeg bruger til interviewet (Se Kvale 191). Jeg analyserer dermed interviewet som tekst på linje med de webmedierede diskurser.

Jeg vil analysere hver enkelt interview for sig og sammenholde det med analysen af den Netværksdel, som interviewpersonens webside tilhører.

Formålet er at be- eller afkræfte samt supplere min egen diskursanalyse, og se om aktørerne kan validere min inddelingen empirien i Faderskab og Maskulinitet. Afslutningsvis vil jeg sammenholde deres forestillinger og opfattelser om deres webaktivitets karakter og holde det op mod min egen analyse af empirien som et socialt og tematisk netværk.

Interviewene er samtaler, der varer næsten en time hver, hvorfor det siger sig selv, at der er mere indhold i dem, end jeg kan nå at analysere. De dele af interviewene, som refereres, er resultat af grundig udvælgelse, og jeg kan anbefale at læse interviewene i deres fulde længde for at få yderligere indblik i baggrunden for de forskellige hjemmesider.

Interviews

³⁷ Kvale mener at interviewerens bør vide meget om feltet på forhånd, stille spørgsmål der er relevante for det overordnede tema, bruge aktiv lytning og korte opfølgningsspørgsmål (Kvale, 1997)

Foreningen Far

Jeg interviewede Foreningen Fars Næstformand, Kristian Ørmen, der er 25 år, har tre børn og arbejder som support chef i en IT-virksomhed. Han har været medlem af Foreningen Far i ca. tre år. Hele interviewet findes som bilag A 5.

I interviewet forsøgte jeg at få afklaret nogle af de spørgsmål, der opstod i forbindelse med min analyse.

Indledningsvis spurgte jeg til foreningens kønspolitiske fokus, eller mangel på samme, da jeg i analysen bemærkede, at teksten fremstår relativt ”kønsløst” på hjemmesiden,

Foreningen Far opfatter, ifølge Kristian Ørmen, ikke sig selv som en kønspolitisk forening, men som en forening for forældre, der varetager barnets tarv;

”..Altså jeg vil sige, det er et historisk navn. Tidligere har det jo været sådan noget med børnebortførelser og kæmpe kønskamp, hvor det i dag, der er det udelukkende fokus på børnene. Og det er det i alle henseender. Både når vi snakker barsel, samvær, forældremyndighed. Så altså, det er barnets ret til begge forældre.” (Bilag A 5: 3)

Navnet Foreningen Far forklares med foreningens rødder i en kønspolitisk kamp gennem tiden, men ligesom på hjemmesiden lægger Kristian vægt på, at foreningen har et andet fokus nu. I interviewet beskriver han foreningen som pendant til en organisation som Børns Vilkår. Da jeg spørger ind til de kønspolitiske aspekter medgiver han, at det oftest er fædrene der mister forældremyndigheden, men at problemerne forældrene imellem ikke er kønsbaserede. Hans erfaring viser, at hvis fædre har forældremyndigheden, opstår der ofte de samme problemer. Foreningen Far rådgiver desuden mange mødre, der også føler, de har mistet deres forældre-rettigheder (bilag A 5: 3). Da Foreningen Far ud fra denne erfaring mener, at problemerne således snarere handler om at forælderen, der får forældremyndigheden, ofte misbruger den, har de valgt at arbejde ud fra et mere kønsneutralt perspektiv. Foreningen Far arbejder ifølge Kristian for *børnenes* ret til begge forældre og ikke for kønsmæssig ligestilling.

”I: arbejder i for ligestilling eller er det mere børns vilkår, i er inde over?

K: Altså, jeg synes, det er børns vilkår. Der er andre i foreningen, der vil sige; Jamen det her er en ligestillingskamp. Men i og med at mødre har præcis de samme problemer, så kan jeg ikke se på nogen måde, at det *skal* være en ligestillingskamp.” (bilag A 5: 4)

Endvidere mener Kristian, at barsel er det eneste område, hvor mændene er ikke er ligestillede , og at det er et område, som Foreningen Far arbejder videre med. Ellers ser han manglende ligestilling som et problem, der stadig mest rammer kvinder (bilag A 5:13).

Kristian mener således ikke at Foreningen Far er en egentlig kønspolitisk forening, hvilket stemmer overens med tekstanalysen. Alligevel var køn et genkommende fokus i interviewet, idet jeg var interesseret i at få be- eller afkræftet min analyse af hjemmesidens underliggende essentialistiske faderskabsdiskurser.

Denne kom til dels til udtryk i Kristians vurdering af sammensætningen i foreningen, der i dag omfatter medlemmer af begge køn; der er kvinder i bestyrelsen og kvindelige rådgivere rundt omkring i regionerne (bilag A 5: 3). Kristian omtaler samarbejdet som noget positivt, fordi kvinderne betyder at foreningen ikke bliver for indspist.

”Kristian: Altså det er... kvinder og mænd har ofte forskellige synspunkter, ikke for at sætte folk i bås, men man har anderledes måder at kigge på tingene ofte.

Maia: Hvordan det?

Kristian: Jamen med... det er svært at sige det præcist, det har jo også noget at gøre med hvordan personer er... Men kan sige, *ofte* er kvinderne en smule mere bløde, og mændene er smule mere hårde. Men altså, vi har bestemt også mænd i vores forening, der er ekstremt bløde.” [griner]. (bilag A 5: 4)

I dette citat fremstiller Kristian de mandlige og kvindelige medlemmer som komplementære og opstiller maskulin/feminin som polariteter. Mænd er hårde, og kvinder er bløde. Han fremsætter en lignende udtalelse, da jeg spørger ind til, om disse forskelle også gør sig gældende i måden, mænd og kvinder er forældre på.

”Jeg synes at altså... *mange* er forskellige... hvis jeg for eksempel kigger på mit eget familieforhold, så er jeg måske lidt mere den vilde og tumler lidt voldsomt med børnene og hvor mor, hun er mere den stille og rolige og omsorgsfulde. Men det er jo et valg, man selv gør sig.” (bilag A 5: 14)

I citatet produceres diskurser omkring faderskab, der ligner dem Lazar (2005) definerer i den konservative del af *cultures of daddyhood*. Det kulturelle billede af *The fun daddy* er en måde at reproducere opdeling af maskulint/feminint, idet man fremstiller moderen og faderen i forskellige funktioner, der ligger minder om traditionelle kønsroller. Faderen er sjov og vild og leger med børnene, og moderen er omsorgsfuld, rolig og ansvarlig. Dermed reproduceres hegemoniet, ifølge Lazar, inden for hjemmet selvom begge forældre i dag deltager i forældreskabet.

Dog indvender Kristan hver gang han fremsætter generelle synspunkter om kvinder og mænd, at han ser det som et individuelt valg, man tager, og at det omvendte ligeså godt kunne forekomme. Han fremsætter således ikke, at mødre og fædre nødvendigvis er biologisk forskellige, men at de generelt vælger identiteter, som minder om traditionelle kønsroller.

Det essentielle faderskabsparadigme afspejler sig til dels i interviewet, da jeg spørger ind til, hvorfor foreningen i deres *’Vi mener’*-sektion tager afstand fra insemination af enlige, og hvordan de forholder sig til homoseksuelle parforhold.

”K: ... ofte i lesbiske forhold er det sådan, at der slet ikke er registreret nogen far. Og der mener vi, det skal være helt naturligt, at så går man ind og registrerer to mødre. Den tanke går på, at et barn har ret til to forældre.

I: Så det behøver ikke være mor og far?

K: Altså, det mener vi, er det bedste.” (bilag A 5: 5)

Foreningen mener, ifølge ham, at mor og far er det bedste for et barn, men samtidig støtter han tanken om, at to lesbiske begge kan registreres som mødre.. Hermed fremsættes både en diskurs om biologi og heteroseksuelt parforhold som optimale forhold for børn, og der advokeres for flere rettigheder til homoseksuelle forældre.

Anbefalingen af homoseksuelt forældreskab går dog på præmissen, at der er tale om to lesbiske, hvoraf den ene er biologisk forælder, og der ikke er registreret nogen far. Ene-adoption eller to fædre berøres ikke, måske fordi han ikke har overvejet det som en familiekonstellation.

Jeg spurgte løbende ind til Foreningen Fars hjemmeside. Kristian er webredaktør og har været medvirkende til især debatforummets opbygning.

Han beskrev hjemmesiden som en supplerende aktivitet, der først og fremmest skal fungere som visitkort, introduktion og information til rådgivningssøgende.

Debatdelen er selvstændig, og Kristian forklarer, at de har valgt at placere debatten relativt isoleret, fordi de ikke vil sættes direkte i forbindelse med eventuelle rabiate citater på den (bilag A 5: 9).

Debatten er en tjeneste til medlemmerne og knytter dem positivt til foreningen, men samtidig vil foreningen ikke kunne drages til ansvar for indhold på debatten. Ligeledes linker de af politiske årsager kun til officielle instanser. Hvis der kom kontroversielt materiale op på en side de linkede til, kunne det ifølge Kristian skade foreningen (bilag A 5: 12).

Som jeg bemærkede i min tekstanalyse, underspiller Foreningen Far sin relation til køn og ligestilling, selvom de arbejder med en kønsmæssigt skæv problematik. De betragter sig selv som en organisation, der varetager børnenes ret til begge forældre. Ifølge Kristians erfaringer med rådgivning, er forældremyndighedskonflikter mere et spørgsmål om, hvem der har magten, end det er et kønsmæssigt problem. Barsel til mænd er et ligestillingsproblem og ifølge ham det eneste område, hvor danske mænd ikke er ligestillede, nu hvor der er kommet ny lovgivning på forældreområdet.

Forholdet til køn og faderskab er lidt mere komplekst, hvis man skal tage Kristians udtalelser som et tegn på Foreningen Fars holdninger. Der er både en ligestillingsdiskurs omkring forældreskab og en egalitær praksis, hvor både mænd og kvinder er aktive og udfylder betydningsfulde roller i foreningen. Samtidig er der i Kristians betragtninger omkring disse relationer og omkring moderskab og faderskab en essentialistisk diskurs, der afspejler kønnene som polære. I hans optik fremstilles det som positivt, idet både foreningen og børnene har brug for disse to elementer. Men samtidig kan det, som Lazar (2005) påpeger og som det fastslås af Silverman og Auerbach (1999), være med til at reproducere dikotomiske og konservative diskurser omkring køn, der egentlig er i opposition til den ligestillingsdiskurs Foreningen Far baserer sig på.

Dadman

Jeg interviewede formand og webredaktør for Netværksgruppen Dadman Dennis Johansen. Han er 31, ejer egen virksomhed og har et barn. Udover Dadman administrerer han også hjemmesiden Forældre fremmedgørelse og debatforummet Debatfar. Dennis er aktiv bl.a. fordi han selv har mistet forældremyndigheden til sit barns mor og gennem den oplevelse mener, at der foregår kønsdiskriminering af mænd.

I interviewet søgte jeg at afklare sammenspillet mellem gruppens aktiviteter og deres fremstilling af køn og maskulinitet i forhold til den konflikt, de beskæftiger sig med.

Dadman betegner sig selv som en kønspolitisk netværksgruppe (bilag A 4: 2), der arbejder for ligestilling og for fædres rettigheder. Jeg spurgte derfor ind til hvilke tematikker, de arbejdede med, og hvilke kønspolitiske konflikter de ser for mænd.

Dadman laver både politisk arbejde, som eksempelvis høringssvar i forbindelse med lovgivning og debatvirksomhed og aktivisme, som f.eks. demonstrationer. Dennis sammenligner Dadman med Fathers For Justice³⁸ i England, der klæder sig ud i superhelte kostumer og invaderer bygninger. Dadman bruger også superhelte-ikonografien på hjemmesiden. Den grundlæggende filosofi minder om Foreningen Fars, bortset fra at Dennis tager ligestillingsaspektet med i ordlyden;

”Det er en filosofi ud fra et synspunkt om, at børn har ret til to ligeværdige forældre.” (bilag A 4: 2)

Dennis fremlægger en mere generel dagsorden end Foreningen far. Han talte i interviewet primært om manglende ligestilling for mænd i tilfælde af skilsmisse og strid om forældremyndighed, men berørte også emner som krisecentre for mænd, vold mod mænd (bilag A 4: 1) og manglende fokus på hjælp til ustabile mænd (bilag A 4: 3). Dennis identificerer Dadman med tidlige kønspolitiske kvindeorganisationer og fortæller, at de i starten legede med tanken om at kalde sig blåstrømper. Han ser også positivt på feminismen, så længe den er ligestillingsorienteret og har fokus på begge køn (bilag A 4: 7).

³⁸ Engelsk pendant til Foreningen Far, hjemmeside er www.father-4-justice.org

Dennis ønsker, at Dadman skal sætte fokus på den generelle tone og kultur omkring køn og forældreskab. Dennis opfatter ligestillingsproblematikken som en kulturel konflikt, hvor begge køn skal justere deres forestillinger og opførsel;

”... det er jo noget mænd er nødt til at tage stilling til og sige, nu er det nok det her. For det første stå op imod en fuldstændig absurd kultur vi er på vej ind i og allerede er i. Men også at tage stilling til; Jeg opnår nok ikke så meget, hvis jeg banker min kone. Mænd er nødt til at stramme op. Hvis vi virkelig vil have ligestilling, jamen så er det også noget med at tage den fulde barsel. Så er det noget med at prioritere karrieren lavere. Men det er også, for kvindernes vedkommende, at acceptere at leve med en mand, der ikke tjener så mange penge.” (bilag A 4: 8)

Ansvar for ligestilling placeres hos de enkelte mænd, der skal prioritere anderledes, men tilskrives i ligeså høj grad kvinders modvilje mod at overgive hjemmet til mændene, som mænds modstand mod at gå hjemme. Hvis kvinder holdt op med at gå hjemme og passe børnene og overlod noget af dette ansvar til mændene, ville samfundet, ifølge Dennis, blive mere harmonisk. Dennis ser dermed også barsel til mænd som et redskab til ligestilling for kvinder på arbejdsmarkedet, såvel som for mænd på familieområdet.

”... det er ligesom man lægger hele tiden ansvaret over på mændene, at vi må give plads til kvinderne på arbejdsmarkedet. I bliver nødt til at tage det... så kan det godt være, der er en enkelt arbejdsgiver, der ikke kan finde ud af det, men generelt set så er der masser af plads til begge køn. Så hvis kvinder bruger al deres energi på at brokke sig, de skulle måske hellere bruge deres energi på at komme ud og få et ordentligt arbejde. Og så komme op ad den karrierestige, hvis det er det de vil.” (Bilag A 4: 14)

Dennis antager således at mændene som udgangspunkt gerne vil ind i hjemmet og ligestilles, og at det er egentlig kvinderne, der blokerer for ligestillingen. Han bagatelliserer en eventuel manglende ligestilling for kvinder på arbejdsmarkedet ved at tale om ”de få arbejdsgivere”, der har et problem— og gør dermed kvinders ligestilling til et spørgsmål om individuelt initiativ, som den mandlige ligestilling er afhængig af.

Den nye lov om forældreansvar, der ligestiller fædre med mødre, indebærer ifølge Dennis, at kvinder bliver frataget nogle medfødte privilegier. Han frygter, at det vil have alvorlige konsekvenser, fordi den holdningsændring om forældreskab, der er brug for, er længe om at slå

igennem (bilag A 4: 12-13). Han mener ikke, at kvinderne ikke vil være klar til en 50/50 ligestilling på forældreområdet. Denne holdnings-ændring er et af de temaer, som Dadman vil arbejde videre på, nu hvor lovgivningen ifølge Dennis næsten opfylder alle deres krav.

I interviewet spurgte jeg ind til kønsforestillinger omkring faderskab og maskulinitet og disse samspil med Dadmans ligestillingsdiskurser. Modsat Kristian fra Foreningen Far mener Dennis, at der er tale om en kønspolitisk konflikt og kønsmæssige kategorier er konstant på spil i hans udtalelser.

Kvinder skal ud og tage arbejdsmarkedet i stedet for at vente på, at *mændene* giver dem det. *Mænd* skal tage sig sammen og tage barsel osv. Der opstår automatisk en række kønsdikotomier og essentialistiske diskurser i interviewet, hvor mænd og kvinder næsten fremstilles som to stridende parter på hver sin side af ligestillingskampen. Dennis mener, at det er kvindernes tur til at afgive noget af deres domæne for at opnå det bedste for begge parter og ser således konflikter omkring forældreskab som kønspolitisk.

Mænd og kvinders behov og evner fremstilles også som forskellige, og Dennis tager udgangspunkt i neurologisk forskning som belæg for kønnenes grundlæggende forskelle. Dette anvendes dog også som argument for at ”bytte roller”;

”... kvinder er bedre til at holde, det siges i hvert fald, mange bolde i luften. Jamen, det er lige præcis, hvad der er brug for på arbejdsmarkedet. Mænd er bedre til at bevare fatningen og roen, det tror jeg da godt, at mange børn ville være glade for.” (bilag A 4: 15)

Dennis angiver at mænd og kvinder grundlæggende har forskellige adfærdsmønstre på grund af deres køn, men bruger dette som argument for, at nedbrydning af kønsroller kan være positivt; at mænd og kvinder godt kan indtage hinandens domæner på trods af forskellene. Han mener dog samtidig, at der er brug for steder på nettet, hvor man kan være i fred ”med sit køn”, fordi mænd og kvinder har forskellige behov og interesseområder. Blandt andet mente han ikke, at mænd kunne debattere på ”Mor” foraer;

”Altså tager du Singlemom eller andres sites, der ganske vist ikke udelukker mænd, men man kan jo godt se, når man kommer derind, hvad der foregår. Der er nogen fokusområder, ”Jeg har fået svamp” eller hvad ved jeg. Det gider vi ikke høre på. Ærlig talt, det gider vi ikke. Vi har nogle

andre bekymringer. Og hvis vi begynder at dele dem på Singlemom, det er der bare ikke plads til.” (Bilag A 4: 16)

Som Dennis forklarer det, afholder det ham og andre mænd fra at debattere der, fordi forummet omhandler ”kvindeproblemer”, og mænd skal have et sted at debattere ”mandeproblemer”. På Singlemom taler debattørerne om ting, som mænd ikke oplever og ikke kan indlemmes i. Dette udelukker mænd, hvorfor de må have deres egne fora – blandt andet Debatfar, som Dennis har oprettet, hvor introteksten da også understreger, at der er tale om et forum for mænd.

Selvom Dennis og Dadman kæmper for forældreskabet som et fælles projekt, hvor forældrene skal være lige gode og fortaler for nedbrydning af kønsmæssige barrierer, fremstilles mænd og kvinder som forskellige, med forskellige behov og problemstillinger.

Dennis betegner i interviewet *hjem/børn* og *arbejdsmarked* som to adskilte sfærer, der har været tilskrevet hver sit køn, hvilket han ønsker at ændre. Dadman arbejder for at opbryde kønsstereotyper i praksis, således at mænd kan gå hjemme og få et ligebyrdigt forhold til børnene, og kvinderne kan komme ud på arbejdsmarkedet.

Dadmans syn på ligestilling fremstår umiddelbart mere radikal i interviewet end i webteksten; Dennis optegner manglende ligestilling som et dobbeltsidet problem, der pt. mest går ud over mændene, fordi kvinderne ikke afgiver deres territorium.

Dennis fremstiller Dadman som en gruppe, der ønsker at bryde denne ulige magtbalance og skabe lige muligheder for begge køn, men udligning eller kritik af kønsforskelle er ikke en del af projektet. Dennis mener, at der er forskel på mænd og kvinder, og at dette resulterer i forskellige evner.

Interviewet underbygger således pointerne fra afsnit 4, Dadman har både en mere kønspolitisk- og en mere essentialistisk diskurs omkring fædresagen end Foreningen Far. Dennis siger dog også, at de startede Dadman for at kunne sige tingene mere direkte og frigøre sig fra de meget korrekte rammer Foreningen Far havde lagt (bilag A 4: 9) – hvilket også afspejler sig i forskellene i de to interviews med hhv. Dadman og Foreningen Far.

Kimporator

Jeg interviewede Kim Poulsen, der er 43 år, BA i fysik og datalogi og pt. arbejdsløs. Han har bloggen Kimporator, blogger på Hans Side og har startet Moderate Mandschauvinister. Alle Kims projekter hører ind under Maskulinistsiderne, og han er da også den eneste aktør på Netværket, der bruger udtrykket Maskulinitet, i sin blogsamling *Maskulinister* på Blogbot.dk. I interviewet fik jeg indledningsvis afklaret, hvem der gemte sig bag aliaset, og om han arbejdede sammen med andre, f.eks. på sin politiske gruppe Moderate Mandschauvinister. Det viste sig dog, at hans initiativ, Moderate Mandschauvinister, er et soloprojekt, og at hans korrespondance med ligesindede foregår over nettet og ikke har udmøntet sig i konkrete initiativer eller møder.

Kim begyndte at blogge om emnet, fordi han selv er offer for den tendens, han kalder feminisering idet han har været arbejdsløs i længere tid. Han er primært debattør og har længe været aktiv som blogger, fordi det er en debatform med meget lidt censur (bilag A 6: 1-3). Han blogger om andre emner end kønspolitik, blandt andet har han startet hjemmesiden fredogfrihed.org³⁹.

Ligesom i de andre interviews spurgte jeg ind til forestillinger om køn og maskulinitet. Kimporator og Hans Sides fokus ligger, som vi så i afsnit 4, på fænomenet feminisering. Kim definerede i interviewet konceptet om feminisering som, at feminine værdier er blevet dominerende i samfundet. Han ser det som en helhedsproces, dvs. at bløde værdier, som han opfatter som feminine, er dominerende i alle dele af det politiske spektrum, både i kønspolitik, udlændingepolitik, udenrigspolitik osv. (bilag A 6: 1). Feminiseringen favoriserer både kvinder og bløde mænd, men marginaliserer mænd, der har maskuline karakteristika og værdier;

”Hele den der fokus på personen, på de bløde værdier... Det gør, at man favoriserer den, der ligesom er rund over det hele og har alle de her facetter, men det har mænd meget ofte ikke. De er meget ofte kantede, og har nogle få ting de er gode til... Og det er de der mænd, de typiske mænd, der bliver kasseret.” (bilag A 6: 7)

³⁹ Fred og Frihed støtter Dansk- amerikanske relationer og skal ”udtrykke almindelige menneskers opbakning til vestlige og demokratiske værdier” (Fredogfrihed.org, set 23.7.2007). Har blandt andet arrangeret støttedemonstration ved Præsident Bushs besøg i Danmark i 2005.

Kimporator fremfører her den marginaliseringsdiskurs om mænd, som han blogger om. Han tager udgangspunkt i arbejdsmarkedet og mener, at erhvervslivet er den primære scene, hvor undertrykkelsen og marginaliseringen af de *rigtige mænd* foregår. Rigtige mænd er dem, der ikke kan indordne sig under de nye og bløde værdier. Mænd, der inkorporerer feminine værdier, har ifølge ham ingen problemer. Som den eneste af de interviewede ser han altså arbejdssfæren, og ikke hjemmesfæren, som det felt, hvor mænd er marginaliserede.

Da jeg spørger, om han kan kender til begrebet maskulin krise, samtykker han og mener, at den eksisterer. Især mener han, den er gældende i den del af erhvervslivet, hvor man arbejder ”med hovedet”. Mænd i manuelle erhverv er ikke i krise på samme måde, fordi deres arbejde ikke er domineret af feminine værdier;

”Maskuliniteten er i krise. Måske ikke hos håndværkere eller folk der arbejde med håndværk.”
(bilag A 6: 15)

Han beskriver sig selv som et typisk eksempel på feminiseringens ressourcespild af mænd med høj intelligens, mænd der ikke vil indordne sig og være feminine og sociale på en arbejdsplads, og derfor forbliver arbejdsløse og ekskluderede. Modsat Mandens ser Kimporator det ikke som et problem, at kvinderne er på arbejdsmarkedet, men at deres værdier dominerer og udelukker de maskuline mænd;

”I: Men er det et problem, at der *er* kvindelige ledere i det hele taget, eller er det et problem, at der er for mange.

K: Det er selvfølgelig et problem, der er for mange. Men kvindelig mener jeg også bløde mænd.”
(A 6 : 9)

Femininitet kan ifølge Kim være et træk hos både mænd og kvinder, hvor maskulinitet kun forbindes med mænd, der har de karakteristika, som Kim mener er maskuline. Maskulinitet er singulær, bundet til køn og desuden et positivt karakteristika i hans diskurser. Femininitet sættes overordnet i en negativ opposition til maskulinitet. Negativ hos mænd, fordi de er bløde mænd og hos kvinder, fordi det grundlæggende fremstilles som irrationelt, tuset mm. Han beskriver for eksempel, hvordan han gennem sin blogging har observeret, at hvor mænd blogger om politik, blogger kvinder om sig selv (bilag A 6: 4). Der ikke mange positive ord om femininitet, hverken

når det er udvist af mænd eller kvinder. Da jeg beder ham om at nævne nogle ord, han forbinder med hhv. maskulinitet og femininitet siger han;

”Maskulinitet det vil jeg sige er noget med sandhed. Hvor det tilsvarende feminine det er nok mere noget med... med fred. Og hvad er maskulinitet mere? Kreativitet. Så vil jeg sige det feminine må være konformitet. ” (bilag A 6: 15)

Inddelingen i dikotomier som styrke/svaghed, som man ser i f.eks. Mandens webtekster, tager han til gengæld afstand fra;

”Jeg synes ikke, at manden han er stærk. Jo, fysisk selvfølgelig. Men det synes jeg er ret uinteressant. Jeg synes, det er kvinden der kører hele spillet.

Han betragter kriseudviklingen som en del af globaliseringen, hvor evner som er biologisk indlejrede i kvinder, for eksempel sprog og kommunikation, bliver opprioriteret. Han opfatter ikke feminiseringen og udviklingen som et decideret matriarkat, men en feminisering af samfundets strukturer (bilag A 6: 13). Ifølge ham er feministiske strukturer flade strukturer og uformelle netværk, der overskrider landegrænser og er globale. Maskuline strukturer er pyramider med ledere, der har autoritet. I det ene vægtes sociale evner og *multitasking*, i det andet vægtes talent og kantethed. Ifølge Kim er social intelligens, som han mener er feminint, blevet vigtigere end IQ, der er maskulint. Hans mål er at genoprette disse pyramide-strukturer, som han mener fungerede ”i gamle dage”;

”Vi skal tilbage til pyramiderne, vi skal tilbage til noget mere struktur. Vi skal tilbage til, at en leder ikke altid skal retfærdiggøre sine beslutninger med en eller anden tåbelig rapport eller en eller feminint induceret konsensus i medarbejderstaben, så bliver det altid en kvindagtig mand eller en kvinde som leder. Det er det ude i virksomhederne i dag. Vi skal tilbage til, at en eller anden hanbavian kan slå i bordet og få respekt.” (bilag A 6: 8)

Kim betragter konsensus, sociale kodekser og god tone som feminine værdier, og nægter selv at efterleve dem. Faktisk er det hans primære forslag til modstand mod den feminisering, han kritiserer; at modargumentere tendensen til, at alle skal tale pænt til hinanden (bilag A 6: 8).

Dette er også hans forklaring på, at tonen på hans blog er relativt skarp og til tider hård. Derfor foretrækker han også blogging, fordi det ikke bliver censureret ligesom diverse debatfora, hvor han har oplevet udelukkelse pga. sin tone (bilag A 6: 2).

Kim forbinder selv sit kønspolitiske standpunkt med en højreorienteret ideologi, idet han ser de maskuline ”hårde” værdier som tilhørende højrefløjen og liberale partier, og de feminine ”bløde” værdier identificeres med venstrefløjen, hvor han især kritiserer de Radikale og SF (bilag A 6: 1, 9). Han mener desuden, at højreorienterede synspunkter er marginaliserede på samme måde som maskulinitet (bilag A 6: 1) og betragter sine initiativer som en modstand mod denne politiske undertrykkelse.

Han er kritisk overfor velfærdsstaten og vedkender sig en højreorienteret/liberal ideologi (bilag A: 6). På den måde bekræfter han min analyse af, at i hvert fald hans egen Maskulinist blog har en ideologiske placering på højrefløjen.

Selvom Kim kritiserer marginaliseringen af mænd, tager han generelt afstand fra ligestillingstiltag og bryder sig ikke om for eksempel Foreningen Fars krav om barsel til mænd;

”Så vidt jeg kender Foreningen Far, så synes jeg, de fokuserer *for* meget på ligestilling. ... Ja, man skal respektere naturen, sådan kan man vel bare sige.” (bilag A 6: 14)

Hans modstand mod ligestillingstiltag er således en kombination af, at han er uenig rent ideologisk, idet han betegner sig selv som liberal og hans kønspolitiske standpunkt som biologisk essentialistik, hvorfor ligestillingslovgivning, ifølge ham, bryder med naturen og kønnenes iboende egenskaber (A 6: 13).

Kim reproducerer og uddyber generelt de diskurser, jeg identificerede i analyseafsnittet. I interviewet fremstår hans sag som væsentlig mere personlig end på bloggen, og han bruger sig selv som et eksempel på den generelle marginaliseringen af mænd. Ligeledes fremgår de modstridende diskurser omkring marginalisering og essentialisme stadig i interviewet - Kim kritiserer marginaliseringen af mænd som gruppe, men samtidig har han et liberalt og essentialistisk udgangspunkt, der bevirker, at han er imod, at lovgivningen griber ind.

Mandens

Kjeld Heising er 60 år og uddannet skolelærer. Pt. arbejder han som selvstændig og er ved at starte en fabrik op. Han har startet webmediet Mandens.dk sammen med Jesper, der er reklamemand.

Kjelds eget udgangspunkt er oplevelsen af sin egen generations kvinder, der frigjorde sig i 60'erne, hvorefter han mener, at kom til at handle om kvinder (bilag A 3: 3).

Mandens er derfor kun for mænd, og Kjeld beskriver det i interviewet som et forum, der debatterer og kritiserer samtidens maskuline identitet og samtidig forsøger at rekonstruerer den efter ældre forbilleder. Kjeld forklarer, hvordan mænd reagerede, da forummet blev oprettet;

”Efterfølgende når man sådan snakker med andre mænd, sådan, så siger de; ”Hold kæft, mand, det er eddermame rigtigt, det i siger. Så det blev ligesom suget ud i rummet det budskab (Bilag A 3: 5)

I interviewet fik jeg uddybet Mandens koncept *Østrogen verdensorden* og Kjelds holdning til, hvordan denne skabes. Den udvikling som Kjeld betegner som den østrogene verdensorden - en term, han selv introducerer, går ud på, at alt handler om kvinder, og at mænd derfor dør som køn. Det gør de blandt andet, fordi de har vænnet sig til en negativ repræsentation, hvor de er krænker og kvinder er ofre.

”Hver eneste gang mænd bliver omtalt, så er det noget med overgreb, ikke? Hver eneste gang kvinder bliver omtalt, så er det noget med, at de er ofre... Og mænd - vi, har suget det til os. Og det har fået os til at sige; ”Orv, vi må hellere holde lav profil med vores køn”. ” (bilag A 3: 3)

Den østrogene verdensorden sættes altså op som en del af et maskulint skyld-kompleks, der gør, at mandekønnet som sådan udsletter sig selv. Det er ifølge Kjeld frygten for at blive udråbt som mandschauvinist, der har gjort, at mændene har overladt kontrollen til kvinderne. Kjeld taler om kontrollen over privatsfæren, hvor han mener, at kvinderne dominerer. Der er primært den private sfære, han tager udgangspunkt i, men han mener at konsekvensen af den kvindelige dominans er, at mændene bliver afmaskuliniseret og glemmer deres køn;

”I har et køn. Der er ikke noget, der hedder mennesker. Der er noget der hedder mænd, og der er noget, der hedder kvinder. I er mænd. Det er i nødt til at vise jeres kvinder.” (bilag A 3: 4)

Essentialismen i Kjelds og Mandens position fremgår klart af dette citat, hvor mænd og kvinder fremstilles som to forskellige racer.

Ligesom i Mandens artikler er der tale om tekster, der opfordrer mænd til at handle og tænke på bestemte måder. Mandens har da også udgivet to bøger, som Kjeld giver mig under interviewet. Den ene hedder *100 veje til at blive en rigtig mand*, den anden *100 veje til at blive en rigtig kvinde*, og begge er udgivet på Mandens Forlag⁴⁰. Kjeld fremstiller altså ikke kun Mandens virke som debatforum og medie, deres mål er også at give konkrete råd til, hvordan mænd skal ændre sig til at være ”rigtige mænd”.

Modsat både Faderskab- og Maskulinistsiderne, gøres problemet til et spørgsmål om, hvorvidt den enkelte mand kan udleve sin maskulinitet, og ikke om systemet lader ham. Det er mændene, der har *tilladt* den østrogene verdensorden tage over, mere end kvinderne, der har overrendt mændene.

Der produceres ikke de samme marginaliseringsdiskurser på Mandens som på de andre sider på Netværket. Hos Mandens er offer/marginaliseringsdiskursen, som vi så både på Faderskabssiderne og især hos Kimporator og Hans Side, ikke forenelig med maskulinitetsopfattelsen. Mænd er ikke ofre, hvis de bliver domineret, er det, fordi de er svage. Kjeld siger bl.a. om formålet med siden;

”Det var rettet mod mænd, udelukkende mod mænd. Jeg ville sige til dem, nu må i kraftedeme tage hænderne op af lommen, fordi pigerne er *røvtrætte* af det skvatpisseri.” (bilag A 3: 4)

Problemet med den østrogene verdensorden handler altså om, at mændene skal tage aktion – hvilket kvinderne, som det fremstår af citatet, faktisk bare går og venter på.

Selvom Kjeld påpeger den maskuline krisetendens og kritiserer feministerne, beskrives problemet i sidste ende som mændenes.

Ideen om *Den østrogene verdensorden* er en relativ kompleks analyse af magtstrukturer, der ifølge Kjeld ikke er styret af kvinder, men faktisk domineret af en mindre elite af mænd, dem han kalder kødædere.

”Jeg inddeler verdens mænd i *kødædere* og *salatpisere*. Salatpiseren, det er den tyrede middelklassemand, der kører med cykelhjelme... og spiser salat fordi konen siger; ”Vi skal have

⁴⁰ Kjeld har oprettet et forlag under Mandens, der udgiver hans forskellige bøger www.mandensforlag.dk.

salat. Han er meget medgørlig... Og er helt med på det der med ligestilling. Kødæderne er dem, vi aldrig ser. Som kontrollere de store pengestrømme. Blandt salatspiserne hersker den østroge verdensorden. I *kødædernes* der hersker den maskuline, testostosterone verdensorden, ikke?” (bilag A 3: 9)

Verdensordenen er således inddelt i to og på toppen, der hvor magten og pengene er, hersker den testostosterone verdensorden stadig. Kjeld betragter feminismen som skabt af rige mænd, blandt andet Ford Foundation (bilag A 3: 12). Feminismen modarbejder kvinders naturlige behov for at gå hjemme og hjælper med at holde middelklasse manden nede, så han ikke udlever sit maskuline potentiale og griber den testostosterone magt fra den elite, der sidder på den testostosterone verdensorden. Kjeld ser denne dominans, der nu har udmøntet sig i globaliseringen, som en perverteret maskulinitetstradition, som middelklassemanden bør omvende (bilag A 3: 9). Denne ide om kønnede verdensordener handler således ligeså meget om klasse og økonomi som om køn. Dog er de to grupper, der kæmper om magten og pengene mænd. Det er de kødædende mænd mod de salatspisende mænd, og kvindernes/ feministernes indblanding ødelægger balancen og de mindrebemidlede mænds kamp for at tage del i elitens ressourcer. Ligestilling fremstilles således som undertrykkelse af både mænd og kvinder; det tvinger dem ind i unaturlige familiekonstellationer, for meget arbejde og modstridende kønsidentiteter. Kjeld er ligeledes stærk modstander af Faderskabssidernes præmis, og kritiserer især Foreningen Far. Det at kræve lovgivning og ligestilling er ikke maskulint, og det er forkert at kræve rettigheder i forhold til børnene;

”Børn tilhørere deres mødre, det er sgu dem, der har født dem, det er dem, der har lavet dem. Det er dem, der har de safter i deres blod, der skal til. Dem har vi andre ikke. Vi kan *lade* som om vi har dem... Men gu har vi ej.” (bilag A 3: 17)

Fædretighedsgrupper er ifølge Kjeld latterlige, umaskuline og skader i sidste ende deres børn (A 3: 14). Faderen har først en funktion, når børnene bliver større, men indtil da er moderen vigtigst. Kjeld beskriver faderen som vigtigst især i forhold til drenge, idet han skal lære dem om, hvad der er rigtigt og forkert i kraft af sin maskulinitet. Faderen ses som en opdrager, ikke omsorgsgiver (bilag A 3: 18).

Mandens er dermed i direkte modsætning med Faderskabsdelen af netværket, hvis virke han betragter som forkert i forhold til deres mandlige køn.

Kjeld er modstander af ligestilling og fortaler for essentielle kønsforskelle og kønsroller, hvor manden er forsørger og familiens overhoved, hvad enten familien er samlet eller ej. Ifølge ham er mænd og kvinder er to forskellige typer mennesker.

I Mandens maskulinitetsdiskurser er offerrollen og marginaliseringsdiskursen ikke forenelig med forestillingen om en rigtig mand. Det er således ikke, som på Hans Side og Kimpurator, kvinderne der med feminismen som redskab marginaliserer mændene, men mændene der selv overlader magten til kvinderne, fordi de er blevet svage.

Der fremgår således større afstand mellem Mandens og bloggernes holdninger i interviewene end i tekstanalysen. I Kjelds analyse ligger problemet i privatsfæren, hvor manden ikke længere tager kontrol men lader kvinden bestemme og dermed skaber en unaturlig rollefordeling for dem begge. Både kvinderne og mændene lider under ligestillingen, fordi de ikke får lov at leve op til deres naturlige potentiale. Kjeld illustrerer denne pointe således;

”Vi går jo egentlig ind for at holde døren for damer, og der er mange kvinder, der synes, at det er kraftedeme tåbeligt, ikke? Lad os dog blive fri for det gentlemanpis der. Men vi tror ikke, at kvinder mener det. Men de er så dårligt vant til at blive behandlet som kvinder, at hvis de pludselig bliver det i sådan en lille detalje, så bliver det smertefuldt. For det vil minde dem om alt det, de mangler.” (bilag A 3: 15)

Feminismen er således ikke kønnes kamp, men i Kjelds optik kampen mod kønnes natur, der får kvinderne til at undertrykke deres femininitet og afholder mændene fra at udleve og fastholde deres maskulinitet.

Mandens maskulinitetskonstruktioner er således de mest konservative på netværket, som jeg også fremsatte i forrige afsnit. Samtidig tager Kjeld afstand fra debattører på Mandens, der bruger det som kanal for højreorienterede ytringer, især fremmed-fjendskhed (bilag A 3: 8). Mandens har helt sin egen maskulinitetsideologi, der kombinerer en kritik af globalisering og kapitalisme med en konservativ kønsideologi. Utopiaet er, at mænd og kvinder kommer tilbage i deres naturlige roller, og at almindelige mennesker er herrer over deres eget liv.

Fællesskab og relationer

Jeg konkluderede i afsnit 3, at man ikke kunne betegne empirien som en bevægelse på baggrund af den måde hjemmesiderne er relaterede til hinanden på, men at der var tale om et netværk konstitueret af links hvor de sider, der overlapper tematisk og diskursivt også linker til hinanden. Jeg spurgte ind til sidernes selvopfattelse i interviewene for at få aktørernes egne ord på, hvad de mener, deres kønspolitiske aktivitet er; en del af en tendens, en form for bevægelse eller alliance med ligesindede mænd eller noget helt andet. Desuden spurgte jeg ind til deres kendskab til lignende hjemmesider eller grupperinger for at få afklaret, hvorvidt min opstilling af empirien som et Netværket kan godtages af de aktører, netværket består af.

Generelt blev ideen om nogen samlende mandebevægelse afkræftet. Ingen af aktørerne mener, der er tale om en bevægelse og flere af dem tager afstand fra ideen.

Maskulinismeaktørerne er klare i deres afstandstagen. JFA tager afstand fra ideen, uden at uddybe hvorfor (bilag A 7). Kimporator betragter selve organiseringen i en bevægelse som noget udpræget feminint;

” Hm. Jeg tror, vi har det problem, at mænd er meget individualistiske og ikke særlig... Altså, tøser de er mere venindeklarer, end mænd er. Og når mænd er sammen, så går det ikke ud på at klage over tingene. Og det er det store problem. Det er også derfor, at i har fået så meget succes, så efter min mening har i vendt bøtten på hovedet, så det er manden, der reelt bliver diskrimineret i dag. (bilag A 6: 6)

Mænd er derimod individualistiske, og deres maskulinitet er dermed i vejen for en organiseret modstand mod feminisering. Kim har startet initiativet Moderate Mandschauvinister, som dog kun består af ham, og udtrykker, at han godt kunne ønske, det blev et parti, samt at der er grobund for maskulin modstand. Alligevel finder han stadig tanken om en politisk mandebevægelse uforenelig med maskulinitet.

Kjeld fra Mandens udtrykker samme standpunkt, men tager entydigt afstand fra ideen om en mandebevægelse;

”Jeg vil ikke have en mandeb bevægelse, for det synes jeg ville være til grin. Mænd skal sgu ikke lave bevægelser.”(Bilag A 3: 14)

Som jeg var inde på i analysen af interviewet med Kjeld er det fædretighedsgrupper, specielt Foreningen Far, der vækker modvilje;

”Foreningen Far, det er fuldstændig til grin efter min mening. De ligger på deres knæ og flæber. De vil have lovgivning og pis og lort. Det eneste de ikke vil, det er at tage fat i sig selv og deres egen tilværelse. ” (bilag A 3: 14)

Hermed distancerer Mandens sig fra både Dadmans og Foreningen Fars sag. Organisering i bevægelser og foreninger, krav til ligestillingspolitikken mm. opfattes som en tudeklub - med andre ord umaskulint.

Dennis fra Dadman ser ikke organisering som problematisk, han betragter sit netværk som kønspolitisk og ser perspektiv i at samle andre lignende initiativer. Men han mener stadig, at mænd håndterer den kønspolitiske organisering anderledes end kvinder;

”Jeg tror *mænd* bare tænker helt anderledes.... Vores måde at gå til sagen på er helt anderledes. Og vi må også se i øjnene, at vi er nye i faget. Vi har ikke været vant til at brokke os i 40 år.” (bilag A 4: 8)

Selvom Dadman har mange lighedstegn med kvindebevægelsen og gerne associeres med f.eks. kvindeligt selskab, synes han stadig ikke, at mandegrupper kan sammenlignes; mænd er *anderledes* og maskulinitet skaber i hans optik andre aktionsmåder samtidig med, at mænd ikke har den erfaring, som kvinder har med ”at brokke sig”.

Forestillingerne om organiseret maskulin modstand hos de interviewede er derfor temmelig ens; mænd laver ikke bevægelser. Det ligger mere til kvinder at organisere sig, hvor mænd er mere individuelle. Det er altså en del af maskulinitetsforestillingen, at mænd er individuelt og ikke kollektivt anlagte, hvorfor ideen om en mande-bevægelse afvises, selvom mange af aktørerne selv har skabt initiativer, der italesætter maskulinitet kønspolitisk og samtidig ytrer interesse for de resultater, en sådan bevægelse ville kunne skabe. Den eneste aktør på Netværket, der udgør en

større politisk organisation er Foreningen Far, der i sig selv er en stor forening med 1000 medlemmer. Denne betegner sig ikke som hverken for fædre eller mødre, men som varetagere af børns tarv og afviser dermed også at være en del af nogen form for kønspolitisk bevægelse.

Jeg konkluderede i afsnit 3, at der ikke var tegn på en bevægelse, hvorfor Dette resultat af interviewene ikke er overraskende i sig selv. Men de giver et fingerpeg i retning af, hvorfor min empiri er organiseret på den måde, den er. Empirien består af mange små enheder, der er løst forbundne, hvorfor aktørerne ikke fremstiller sig selv som del af en kønspolitisk bevægelse; det strider mod maskulinitetsopfattelserne.

Generelt vidste aktørerne ikke meget om det Netværk, jeg har optegnet. Kjeld fra Mandens, der er den helt centrale side på Netværket, kender ingen af de andre sider.

Mandens linksamling fungerer således, at besøgende selv kan uploade links, hvilket forklarer sammensætningen af links.

Kimporator kender sit eget Maskulinistcluster meget indgående, han er også initiativtager til meget af det og identificerer sig med den blogosfære, han bevæger sig i på bl.a. Politblog (bilag A 6: 2-3). Han refererer mest Hans Side og fortæller, at han mailer med moderatoren JFA, men kender også Mandens, som han betegner som en gammeldags mandschauvinistisk side med udgangspunkt i 70'ernes kønsproblematik, hvor han betragter sine egne holdninger som en opdateret version.

Dennis fra Dadman kender til mange af Faderskabssiderne, Foreningen Far som Dadman er udsprunget af, Skilsmissefar mfl. (bilag A 4:12). Dennis kender også Mandens, som han finder ”ganske seriøs” (bilag A 4: 18) og som han har sendt artikler ind til et par gange. Dette til trods for, at Mandens faktisk er i direkte opposition til Dadman, Foreningen Far og de andre Faderskabssiders præmis om fædres rettigheder.

Således kan man sige, at links ikke nødvendigvis er en garanti for sympati eller enighed, samt at de enkelte aktører ikke nødvendigvis har indgående kendskab til andre sider, selvom de linker til dem. Eksempelvis linker Mandens til langt de fleste hjemmesider på Netværket, selvom de ikke er grundlæggende enige med andre end sig selv. Den tætteste relation og de største overensstemmelser i diskurser og holdninger på netværket er Maskulinist clusteret med blogsene Hans Side og Kimporator som hovedaktører. Relationen mellem disse underbygges i interviewet med Kim, hvor han både beskriver interaktion mellem ham og de forskellige andre bloggere, ligesom han kender deres identitet (bilag A 6: 5).

Opsummering og delkonklusion

Ud fra de interviews jeg har lavet, kan jeg ikke identificere nogle umiddelbare fællestræk for webmasterne, der alle har forskellig alder og baggrund. Fællesstrækket er at de er motiveret af personlige erfaringer med den praksis, de kritiserer. Både Kristan og Dennis er fraskilte fædre, Kim oplever sin arbejdsløshed som resultat af feminisering og Kjeld oplever samfundsudviklingen som hæmmende for hans egen maskulinitet.

Interviewene understreger, at der er en spænding og afgørende kløft mellem de to spor.

Maskulinistsiderne er i opposition til den grundtanke, Faderskabssiderne bygger på.

Faderskabssiderne arbejder for ligestilling mellem kønnene og hen imod en kønskultur, hvor mænd og kvinder vurderes som lige gode forældre.

Foreningen Far beskæftiger sig primært med forældreskab, men Dadman breder ligestillingsdiskussionen ud til flere områder, hvor mænd er dårligere stillet end kvinder, eksempelvis socialområdet mht. krisehjælp, vold i hjemmet etc., hvor de ønsker at mænd fra statens side skal have samme position som kvinder.

Maskulinistsiderne er imod lovgivning om ligestilling, idet de mener, at det nedbryder kønnenes natur. Særligt på forældreområdet finder de ligestilling problematisk. Mandens er den største modstander af fædres ligestilling med parolen om at ”børn tilhører kvinder”, men Kimporator går med på denne tanke langt hen ad vejen. Begge mener, at det er *naturligt*, at kvinderne har børnene når de er små, og dermed skal de også have forældremyndighed og barsel.

Både Dadman, Foreningen Far og de andre Faderskabssider kæmper for netop disse ting; delt forældreansvar og ret til barsel.

På trods af forskellige diskurser hvad angår ligestilling og kønnenes karakter, er der en række fællestræk i opfattelsen af køn hos de interviewede. Mænd og kvinder opfattes som grundlæggende forskellige. Ligestillingsorienterede Dennis fra Dadman taler om generelle hjerneforskelle på mænd og kvinder, ligesom ligestillingsmodstanderen Kjeld fra Mandens gør. Opfattelsen af, hvor substantiel denne forskel er, varierer dog meget. Kristian fra Foreningen Far

mener, at det i sidste ende er et valg, og at bløde mænd og hårde kvinder kan forekomme, hvilket både Kjeld og Kimporator betragter som unaturligt.

Der er endvidere forskellige opfattelser af, hvorvidt forskellene udmønter sig i forskellige evner og roller. Kristian og Dennis går ind for ligestilling mellem kønnene både på arbejdsmarkedet og i hjemmet, hvorfor de kønsforskelle, der tegner sig i deres diskurser, ikke har konsekvens for det kønspolitiske projekt. Kim og Kjeld tror mere på, at forskellene naturligt udmønter sig i forskellige kvaliteter og at samtidens fokus på ligestilling er i konflikt kønnenes natur. De er ligeledes imod feminister som udgangspunkt, hvor Kristian og Dennis har intet problem med at alliere sig med dem, hvis de prioriterer ligestilling for begge køn.

Interviewpersonerne afviser alle tanken om en samlende bevægelse, og deres begrænsede kendskab til siderne på Netværket underbygger dette – og modsiger til dels også min klassificering af empirien som et socialt netværk.

De forskellige aktørers kendskab til andre sider underbygger dog min optegning af relationer, samt min overordnede inddeling i to spor; Faderskab og Maskulinitet. Endvidere fik jeg bekræftet de tætte bånd siderne imellem, især på maskulinitet clusteret samt linket til Mandens fra de fleste sider – alle undtagen Foreningen Far kendte til Mandens, der til gengæld ikke kendte til nogen af dem.

Netværksdiagrammet fra afsnit 3 er således en optegning af, hvordan siderne relaterer sig til hinanden i hypertext og stemmer ikke nødvendigvis overens med redaktørernes holdninger eller sympatier.

Interviewene bekræftede de det meste af min analyse af webteksterne, og de interviewedes selvfremsættelse underbygger også min overordnede inddeling af empirien i to hovedspor, hvor det ene fokuserer på faderskab og forældreskab, det andet på et bredt kønspolitisk felt med en maskulinitet indgangsvinkel.

Til gengæld viste der sig at være større afstande og flere uenigheder internt på de to spor, end webteksterne umiddelbart antydede. De forskellige aktører har deres egen indgangsvinkel, selvopfattelse og dagsorden, der i ligeså høj grad differentierer dem fra de andre sider, som det samler dem, hvilket måske også er grunden til, at de forskellige initiativer ikke samles.

6. Konklusion og perspektivering

Kritik og problematisering

Inden jeg bevæger mig videre til min konklusion og perspektiveringer på den undersøgelse jeg har lavet, vil jeg komme med en række indvendinger.

Først og fremmest vil jeg kommentere min metode.

Specialet fusionerer en kønsvidenskabelig og medievidenskabelig tilgang i en kvalitativ undersøgelse af empirien. Uden at dykke for meget ned i diskussionen om kvalitative vs. kvantitative metoder kan jeg dog fastslå, at et kvalitativt studie som dette har sine begrænsninger. Jeg har analyseret empirien som et tematisk relateret on-line netværk, og redegjort for hvordan de største af hjemmesiderne italesætter maskulinitet og kønspolitik.

Jeg kan derimod ikke sige meget om hvor udbredt fænomenet er, hvorvidt det drejer sig om fem-seks sure bloggere, et par fædre der kan programmere html og så en enkelt landsdækkende Forening. Eller om der i virkeligheden er tale om, at langt flere aktive har dannet grundlag for en større kulturel tendens.

Udover det lille indblik, første afsnit gav i besøgstal på hjemmesiderne, redegør min undersøgelse ikke for ræsonans. Dermed kan man også stille spørgsmålstegn ved dens relevans. Det er en kvalitativ undersøgelse, og fokus har i højere grad været på, hvad de siger og hvordan, end hvem de er og hvor mange. Det er den grundlæggende problematik i valget mellem kvalitativ og kvantitativ metode. Da mit speciale ikke kunne rumme begge dele måtte jeg vælge. Kvale skriver (Kvale, 1997) at kvalitativ metode er en god måde at lave indledende undersøgelser af et felt på, og da min empiri, så vidt jeg ved, udgør et uudforsket område indenfor dansk forskning, valgte jeg den kvalitative og mere deskriptive metode til min undersøgelse.

Der er et andet kritikpunkt af det kvalitative aspekt. Empiriens omfang er af en sådan karakter, at jeg nærmest kun har strejft overfladen af de betydningsdannelser der ligger i det. Det er derfor en ydmyg konklusion jeg fremsætter. Jeg hævder hverken at være nået til bunds i empirien eller at mine analyser er entydige eller endegyldige. Blot ved at klikke ind på Hans Side i dag og læse det seneste blogindlæg, kan der være noget der modsiger dele af min analyse eller åbner op for

emner, jeg slet ikke har berørt i specialet. De temaer og diskurser, jeg har analyseret, er i sidste ende et resultat af min egen udvælgelse og fokusering.

Et andet kritikpunkt af metoden er mit teoretiske udgangspunkt. Jeg har taget udgangspunkt i konstruktionistiske og post-moderne kønsvidenskabelige teorier og analyserer maskuliniteter som diskurser. Dette er ikke noget problem inden for mit eget medievidenskabelige felt, men idet disse tilgange er på kant med de fleste af de hjemmesider, jeg har undersøgt, giver det et kollisionsforhold mellem teori og empiri.

Eksempelvis er definitionen af maskulinitet taget fra pro-feministiske teoretikers kritik af selvsamme udgangspunkt (Brittan, 1989, Alsop. Et al., 2002). Maskuliniteterne i empirien betragter ikke deres projekt som ”naturalisering af maskulin dominans” (Brittan, 1989) men, for at låne debattøren JFAs ord, som ”forsvarer af sandhed og retfærdighed.” Maskulinitet forstås generelt som en mandlig kønsidentitet, og kønsessentialisme er et selvfølgelig udgangspunkt for de fleste af aktørerne. Derfor er min konstruktionistiske tilgang og forståelsen af maskuliniteter som heterogene identiteter på kollisionskurs med diskurserne i min empiri. Og derfor vil jeg automatisk identificere konflikter og begreber, der i henhold til min teori i en eller anden forstand er problematiske. Mit teoretiske udgangspunkt er et bevidst valg, men i min undersøgelse og analyse af empirien skal man holde sig for øje, at der er et grundlæggende modsætningsforhold mellem teorien og de kønsopfattelser og selvfremstillinger, der findes i empirien.

Min fusion af diskursanalyse og maskulinitetssociologi ville sikkert også afføde løftede øjenbryn hos de repræsentanterne for de forskellige retninger inden for Men’s Studies, hvor der foregår en stadig diskussion om hvorvidt Connells begrebsapparat stadig er brugbart (Connell & Messerschmidt, 2005), om maskulinitet snarere er en diskursiv konstruktion (Whitehead, 2002) eller om man helt skal undlade at bruge konceptet maskulinitet, idet det indeholder kønsdikotomier, der er i modstrid med Mens Studies ideologiske projekt (Clatterbaugh, 1998). I stedet for at bevæge mig ind i denne diskussion vil jeg blot sige, at jeg har brugt de teorier og analysemetoder, jeg fandt mest frugtbare i forhold til empirien, selvom de repræsenterer forskellige positioner. Overordnet ser jeg selv de maskuliniteter, jeg har analyseret og identificeret i dette speciale, som interessante kulturelle strømninger, der er oplagt for mere research med andre metoder.

Konklusion

En klar konklusion på specialet er, at der er en række danske hjemmesider, jeg har identificeret i alt 23, der beskæftiger sig med mænd og maskulinitet i et kritisk, kønspolitisk perspektiv. Disse hjemmesider har kritiske vinkler på mænds position i Danmark og argumenterer, med forskellige fokus, for ændringer af de nuværende forhold.

Der er altså tale om hjemmesider der bedriver kønspolitisk debat og aktionsvirksomhed fra et maskulin perspektiv.

Hjemmesiderne på dette kønspolitiske felt har mange forskellige fokusområder og målsætninger, som analysen viste, men kan inddeles i to hovedretninger, Faderskab og Maskulinitet.

Disse to hovedretningers diskurser omkring køn og maskulinitet har været specialets fokus, og jeg skal kort opsummere dem i det følgende.

Faderskabsiderne har en konkret sag; at fædre og mødre skal ligestilles i forhold til børn, særligt i tilfælde af skilsmisse og afgørelse af forældremyndighed. Foreningen Far og Dadman har også barsel til fædre som et fokusområde.

Faderskabsområdet forhold til kønspolitik er tvetydigt. Foreningen Far er en central hjemmeside på Faderskabsdelen af Netværket, men relaterer sig til andre af hjemmesiderne og identificerer sig ikke som kønspolitisk og bruger neutral retorik. Den anden Faderskabsside jeg analyserede, Dadman, betragter kampen for fædres rettigheder som kønspolitisk og kæmper mod kønsdiskriminering af mænd og for ligestilling.

Faderskabssiderne ønsker at fædre skal have samme rettigheder som mødre i forhold til børn og ser dette som en del af en generel udvikling mod ligestilling mellem kønnene.

Idet det ikke er maskulin identitet, men en konkret problematik omkring rettigheder i forhold til børn der er i fokus, er maskulinitetsforestillingerne på faderskabssiderne heterogene og i konstant forandring. Der produceres diskurser om faderen som omsorgsgiver, ansvarsfuld, socialt ressourcefuld og faderskab som en positiv del af maskulin identitet. Disse diskurser er centrale for faderskabssidernes krav om ligestilling af fædre med mødre og producerer en maskulin identitet kendt som *Den Nye Fader*, en del af de egalitære *Cultures of daddyhood* (Lazar, 2005), der inkorporerer feminine strategier sammen med maskulinitet og ser faderskab og omsorg som positive karakteristika.

Lazar gør opmærksom på, at disse også kan indeholder diskurser, der underbygger kønsforskelle og essentialisme, hvilket faderskabssiderne og disses diskurser også gør.

Diskurserne om faderskab indeholder også essentialiske forestillinger om maskulinitet og faderskab som en unik, kønsspecifik egenskab. Mødre og fædre er ligeværdige, men stadig forskellige og en forælder af hvert køn er i barnets interesse.

Dermed er disse maskuliniteter både et opbrud med maskulint hegemoni, idet de gør krav på traditionelt feminine områder og er positivt stillede overfor ligestilling, men er også medvirkende til en reproduktion af hegemoniet i en ny kontekst, idet kønsforskelle og heteroseksualitet samtidig understreges og naturaliseres.

Maskulinisme er defineret som en retning der naturaliserer kønsforskelle og/eller maskulin dominans Samfundet i kønsmæssig ubalance (Brittan, 1989). Maskulinistsiderne har ikke én konkret sag som de kæmper for, men snarere en generel modstand *mod* den del af samfundsudviklingen, de betegner som feminisering og diskriminering/marginalisering af det maskuline. Maskulinistsidernes diskurser sættes i relief af ideen om *Maskulinitet i krise*, et koncept der især fremsættes af maskulinistiske forskere (Farrell, 1993) der mener at mænd og maskuline værdier er marginaliserede i den moderne vestlige kultur, som et resultat af feminismen og statslige ligestillingsinitiativer, der i iveren efter at ligestille kvinder, har gjort at samfundet i stedet undertrykker mænd.

Maskulinismesidernes baserer deres diskurser om maskulinitet og feminisering på et essentialistisk kønssyn. Mænd og kvinder betragtes som biologisk forskellige og traditionelle kønsroller- og mønstre naturaliseres som en del af denne forskel. Ligestillingspolitik er, i denne optik, et overgreb mod menneskenes medfødte kønsidentiteter og derfor er Faderskabssidernes præmis om at kønnene er lige vigtige i forhold til børn i modstrid med Maskulinisternes standpunkter.

Der er forskel på perspektiverne på Maskulinismesiderne. Bloggerne Kimporator og Hans Side vender feministisk magtanalyse på hovedet, og mener at der på grund af feminismen nu hersker et feminint hegemoni, kulturelt såvel som økonomisk, hvori mænd bliver systematisk marginaliserede.

Mandens mener at udviklingen, som de betegner som den Østrogene Verdensorden, i virkeligheden er et plot fra magtfulde mænd, der skal holde middelklassemanden nede.

Siden ligger nærmest en selvhjælpsgenre og beskæftiger sig med konstruktion af maskulinitet identitet, der indebærer en tilbagevenden til mere traditionelle kønsroller, hvor manden er

forsørger og beskytter og kvinden er omsorgsgiver. Disse kønsidentiteter fremsættes som naturlige og iboende, og afvigelse begrundes med en negativ udvikling i maskulin identitet, som det er den enkelte mands ansvar at omvende.

Faderskabssiderne og Maskulinismesiderne har meget forskellige maskulinitetsdiskurser og ofte er lodret uenige i hinandens kønspolitiske standpunkter.

Men der også er en række fællestræk, mest tydeligt et essentialistisk syn på køn

Køn italesættes generelt som forskelligt og associeres med kønsdikotomier omkring maskulinitet og femininitet.

Hvor dette er en naturlig del af et maskulinistisk udgangspunkt, skaber det større friktion med faderskabssiderne.

Maskulinisterne ønsker at påvise forskelle, og modarbejde både kønsmainstreaming og feminisering. Faderskabsiderne advokerer for mænds rettigheder og ligestilling mellem kønnene på alle områder, især mænds ligestilling i privatsfæren. Som en del af dette konstrueres maskuliniteter, der inkorporerer traditionelt feminine træk som omsorg for børn og fokus på familie i stedet for karriere, men idet der samtidig reproduceres diskurser om faderskab som essentielt maskulint og kønsdikotomier mellem mødre og fædre, er de maskuliniteter der fremstår på Faderskabssiderne konfliktfyldte.

Der foregår forskellige former for re- eller omdefinitioner af maskuline identiteter i empirien, men selve ideen om maskulinitet som iboende træk eller kønnenes forskelle problematiseres ikke.

Hjemmesiderne i empirien fremstår som bevis for, at der online maskulin kønspolitisk aktivitet.

For Foreningen Fars og Dadmans vedkommende foregår aktiviteterne også offline, for Mandens, Hans Side og Kimpurator er det primært online.

Dog finder interviewpersonerne ideen om en mandebevægelse og maskulin kønspolitik problematisk, nogen tager decideret afstand fra det og identificerer kønskamp som feminint.

Polarisering og dikotomier spiller en væsentlig rolle i alle diskurserne tværs henover Netværket, og er interessante i forhold til hvordan der er modstand mod tanken om en mandebevægelse.

Der er en række grupper til stede, der forholder sig til maskulin kønspolitik og selv ønsker at deres initiativer skal vokse sig større. Min egen indledende hypotese var da også, at de indeholder kimen til en eventuel maskulin kønspolitisk bevægelse med flere forskellige retninger.

Aktørernes egen afvisning af ideen ligger i, at organiseringen af en mandeb bevægelse er i strid med deres maskulinitetsopfattelsen. Måske skyldes dette netop, at kampen for kønsbaserede rettigheder således er forbundet med kvinder og femininitet. Et fælles træk ved maskulinitetsdiskurserne på alle siderne er, at ingen af mændene har lyst til at være fremstå feminine – og idet kønskamp indtil for nylig har været feminint domæne, er det ikke tillokkende at være den maskuline pendant.

Perspektivering

Begge spor producerer marginaliseringsdiskurser omkring mænd og omkring maskulinitet. Disse kan problematiseres rent teoretisk og empirisk. I Connells optik er marginaliserede maskuliniteter dem, der afviger substantielt fra det hegemoniske ideal, f.eks. gennem seksualitet eller race. Aktørerne på hovedsiderne er etnisk danske, heteroseksuelle mænd - og man kan således afvise at de er marginaliserede i praksis, og samtidig henviser til al den statistik der viser, at mænd stadig tjener mere, har bedre karrierer laver mindre husarbejde, tager mindre barsel og på andre måder strategi får deres bid af patriarkalsk dividende, på trods af de nye ligestillede tider.

Oplevelsen marginalisering er dog reel for disse aktører, hvad enten den kan underbygges faktisk eller ej. Fædrene der har været i skilsmisssituationer føler, at de er blevet bedømt negativt på deres køn og at det er en generel praksis i dansk familieret (hvilket statistikken måske også tyder på). Det er dog et emne der er politisk fokus på, et fokus som både Dadman og Foreningen Far har været medvirkende til at skabe.

Maskulinisterne føler, at deres måde at være maskuline på, er så ildeset i dagens Danmark, at de er kommet på linje med marginaliserede minoriteter.

Der er ingen tvivl om, at mænds hverdag har ændret sig som kvinders i forbindelse med kvindefrigørelsen, det følgende opbrud med opdeling traditionelle kønsroller og arbejdsdeling (Reinicke, 2002) og det er især for Maskulinisternes vedkommende et problem, fordi mainstream kulturen ikke længere afspejler deres maskulinitetsformer og de således i praksis er marginaliserede i en ligestillingsorienteret kulturel hegemoni.

På den måde kan man sige at bøtten er vendt, således at mænd i år 2007 finder går på barrikaderne for deres børn eller deres køn, hvilket man ikke havde set for 100 år siden.

7. Litteratur

Adams, Michele & Coltrane, Scott: *Boys and Men in Families – The Domestic Production of Gender, Power and Privilege*

I *Handbook of Studies on Men and Masculinities*, Ed. R.W. Connell, Jeff Hearn & Michael Kimmel, Sage Publications, 2005

Alsop, Rachel; Fitzsimons, Anette & Lennon, Kathleen: *Theorizing Gender*
Polity Press, 2002

Beauvoir, Simone de: *The second sex*
Penguin, 1949

Bly, Robert: *Iron John*
Addison-Wesley, 1990

Brittan, Arthur: *Masculinity and Power*
Blackwell Publishers, 1989

Carrigan, Tim; Connell, Bob & Lee, John: *Towards a New Sociology of Masculinity*
I *Feminism and Masculinities*, Ed. Peter Murphy
Oxford University Press, New York, 2004

Chin, Alvin & Mark Chignell: *A Social Hypertext Model for Finding Community in Blogs*
Interactive Media Lab, 2006

Clatterbaugh, Kenneth: *What Is Problematic about Masculinities?*
Men and Masculinities, Vol. 1, No. 1, Sage Publications, 1998

Connell, R.W: *Gender*
Polity Press, 2002

Connell, R.W.: *Globalization, Imperialism and Masculinities*

I *Handbook of Studies on Men and Masculinities*, Ed. R.W. Connell, Jeff Hearn & Michael Kimmell,
Sage Publications, 2005

Connell, R.W: *Masculinities*

Polity Press, 2005

Connell, R.W: *The Men and the Boys*

Allen & Unwin, 2000

Connell, R.W; Hearn, Jeff & Kimmell, Michael S.: *Introduction*

I *Handbook of Studies on Men and Masculinities*, Ed. R.W. Connell, Jeff Hearn & Michael Kimmell,
Sage Publications, 2005

Connell, R.W & Messerschmidt, James W.: *Hegemonic Masculinity – Rethinking the concept*

I *Gender Society*, Sage 2005

Communities in Cyberspace, Ed. Marc Smith & Peter Kollock

Routledge, London 1999

Crewe, Ben; *Representing Men*

Berg Publishers, 2004

Ducat, Stephen J: *The Wimp Factor*

Beacon Press, Boston 2004

Edwards, Tim: *Cultures of Masculinity*

Routledge, 2006

Edwards, Tim: *Men in the mirror*

Cassell, London 1997

Efimova, Lilia og Stephanie Hendrick (2005): *In search for a virtual settlement: An exploration of weblog community boundaries*

Communities and Technologies, 2005

Fairclough, 1995; *Critical Discourse analysis*

Addison Wesley Publishing Company, 1995

Fairclough, Norman; *Media Discourse*

Hodder Arnold, 1998

Farrell, Wayne: *The Myth of Male Power*

Berkley Books, 1993

Feminist Critical Discourse Analysis – Gender, Power and Ideology in Discourse

Ed. Michelle M. Lazar, Palgrave Macmillan, 2005

Flake, G.W., Lawrence, S., Giles, C.L. and Coetzee, F.M: *Self-organisation of the web and identification of communities*, IEEE Computer 35 (3), March 2002

Flood, Michael: *Mens Collective Struggles for Gender Justice – The Case of Antiviolence Activism*

I *Handbook of Studies on Men and Masculinities*, Ed. R.W. Connell, Jeff Hearn & Michael Kimmell, Sage Publications, 2005

Foucault, Michel: *The Archeology of Knowledge*

Tavistock Publications, 1972

Gutterman, D.S: *Postmodernism and the interrogation of masculinity*

I *Theorizing Masculinities*, Ed. H. Brod & M. Kaufman

Sage, 1994

Garton, Laura; Haythornthwaite, Caroline & Wellman, Barry: *Studying Online Social Networks*

Centre for Urban and Community Studies, University of Toronto, 1997

Gotved, Stine: *Cybersociologi*

Sociologisk Institut, Københavns Universitet, 1999

Gramsci, Antonio: *Letters from Prison*. Edited with an Introduction by Frank Rosengarten.

Translated by Raymond Rosenthal. Two volumes, New York, Columbia University Press, 1994

Granovetter, Mark: *The strength of weak ties*, 1973

American Journal of Sociology, Vol. 78, Issue 6, 1973

Haywood, Chris & Mac an Ghaill, Máirtín: *Men and Masculinities*

Open University Press, Philadelphia 2003

Hearn, Jeff & Pringle, Keith: *European Perspectives on Men and Masculinities*

Palgrave Macmillan, 2006

Howson, Richard: *Challenging Hegemonic Masculinity*

Routledge, London 2005

Kendall, Lori: *Hanging out in the Virtual Pub : Masculinities and Relationships Online*

University of California Press, 2002

Kimmel, Michael S.: *Globalization and its Mal(e) Contents – The Gendered Moral and Political Economy of terrorism*

I *Handbook of Studies on Men and Masculinities*, Ed. R.W. Connell, Jeff Hearn & Michael Kimmel, Sage Publications, 2005

Kimmel, Michael S.; *Manhood in America*

Oxford University Press, 2005

Kimmel, Michael S.: *Masculinity as Homophobia*

I *Feminism and Masculinities*, Ed. Peter Murphy

Oxford University Press, New York, 2004

Kvale, Steinar: *InterViews – En introduktion til det kvalitative forskningsinterview*.
Hans Reitzels Forlag, 1997

Handbook of media and communication research,
Routledge, 2002

Manual of online search strategies, Ed. Armstrong, C.J & Large, Andrew
Gower Publishing Company, 2001

Malin, Brenton J.: *American masculinity under Clinton – Popular Media and the Nineties "Crisis of Masculinity"*
Peter Lang, New York 2005

Mann, Chris & Stewart, Fiona: *Internet Communication and Qualitative Research: A Handbook for Researching Online*
Sage, 2000

Mansfield, Harvey C.: *Manliness*
Yale University Press, 2006

Marsiglio, William & Pleck, Joseph H.: *Fatherhood and Masculinities*
I *Handbook of Studies on Men and Masculinities*, Ed. R.W. Connell, Jeff Hearn & Michael Kimmel,
Sage Publications, 2005

McMillan, D. W. and Chavis, D. M. : *Sense of community: A definition and theory*
Journal of Community Psychology, 1986

Pease, Bob: *Recreating Men, Postmodern Masculinity Politics*
Sage Publications, 2000

Pleck, J.H.: *Are "family supportive" employer policies relevant to men?*
In *Men, work and family*, Ed. J.C. Hood
Sage, 1993

Plummer, Ken: *Male Sexualities*

I *Handbook of Studies on Men and Masculinities*, Ed. R.W. Connell, Jeff Hearn & Michael Kimmell, Sage Publications, 2005

Reinicke, Kenneth: *Den hele Mand – Manderollen i Forandring*

Det Schønbergske Forlag, 2002

Salzman, Marian; Matathia, Ira & O'Reilly, Ann: *The Future of Men*

Palgrave Macmillan, New York, 2005

Scott Sørensen, Anne: *Om livet i al almindelighed* – den personlige blog mellem det private og det offentlige. Arbejdspapir, High-tension aesthetics, Afdeling for Film- og Medier, Københavns Universitet, 2006.

Scott Sørensen, Anne & Kroløkke, Charlotte; *Gender Communication theories & Analyses*

Sage Publications 2006

Silverstein, Louise B. & Auerbach, Carl F.: *Deconstructing the Essential Father*

I *American Psychologist* Vol. 54 No. 6, 1999

Tannen, Deborah: *Gender and Discourse*

Oxford University Press, 1994

Van Dijk, Teun A.: *Ideologi*

Sage Publications, 1998

Walker, Jill: *Links and power: the political Economy of linking on the web*

Proceedings of Hypertext 2002. Baltimore: ACM Press, 2002. 78-79. Also available online.

Wasserman, S. & Faust, K: *Social network analysis: Methods and applications*

Cambridge University Press, 1995

Wellman, Barry: *Structural analysis: From method and metaphor to theory and substance.*
I *Social structures: A network approach*, Ed. B. Wellman & S. D. Berkowitz
Cambridge University Press, 1988

Whitehead, Stephen: *Men and masculinities – Key Themes and New Directions*
Polity Press, 2002

8. Bilag

Bilag A - Interviews

- 1: JFA, *Hans Side*
- 2: Provokatør
- 3: Kjeld Heising, *Mandens.dk*
- 4: Dennis Johansen, *Dadman*
- 5: Kristian Ørmen, *Foreningen Far*
- 6: Kim Poulsen, *Kimporator, Moderate Mandschauvinister*

Bilag B - Hjemmesider

- 1: Foreningen Far
- 2: Dadman
- 3: Mandens, forside
- 4: Hans Side
- 5: Kimporator

Bilag C - Diagrammer, tal, oversigter mm.

- 1:
- 2: Udgående linkoversigt for hver side
- 3: Rigtige web adresser for alle hjemmesiderne
- 4: Statistik for Mandens.dk (i web, statistik), Statistik for foreningenfar.dk (i web, statistik), Statistik for Dadman.
- 5: Rød/blå Netværks diagram
- 6: Cluster Netværksdiagram

Bilag D - Provokatør – en case

- 1: Provokatør – en case
- 2: Provokatørs indlæg på Mandens.dk om 8. marts
- 3: Politiken artikel fra 7.11.2006 om Provokatørs plakater
- 4: Provokatørs udsmidning fra Hans Side

Bilag E - Billeder

- 1: Provokatørs billeder
- 2: Fathers touch
- 3: Kimporators billeder
- 4: JFAs modeserie

Frihed, Lighed og Faderskab – Maskulin kønspolitik online
Maia Kahlke Lorentzen
Medievidenskab, Københavns Universitet, August 2007
Vejleder: Anne Jerslev